

Затверджено:

Проректор з наукової роботи університету,
професор _____ Катрич В. О.

« 01 » _____ 2016 р.



ЗВІТ

ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА

за 2016 рік

та ПЛАНИ на 2017 рік

Центральна наукова бібліотека

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

м. Харків, майд. Свободи, 4, 61022

Тел. +38 057 707 54 20

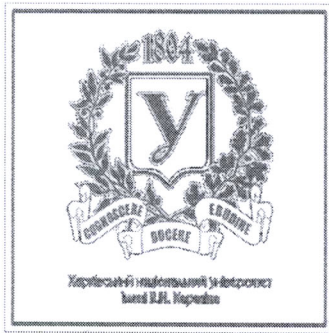
Факс +38 057 705 12 55

e-mail: cnb@karazin.ua

веб-сайт

<http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/>

ISSN 2310-8665



ЗВІТ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
за 2016 рік
та ПЛАНИ на 2017 рік

м. Харків
2016

ЗМІСТ

1. ОСНОВНІ СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ ЦНБ за 2016 р.....	4
2. КОМПЛЕКТУВАННЯ І ОБЛІК ФОНДУ.....	10
2.1 Статистичні показники надходжень документів за 2016 рік.....	10
2.2 Надходження літератури іноземними мовами (без документів рос. мовою).....	10
2.3 Джерела комплектування.....	11
2.4 Дари.....	11
2.5 Книгообмін.....	12
2.6 Вилучення літератури з фондів.....	12
2.7 Стан книгозабезпеченості.....	14
2.8 Обмінно–резервний фонд.....	14
3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗБЕРІГАННЯ ФОНДІВ.....	16
3.1 Фонд ЦНБ.....	16
3.2 Розподіл фондів за відділами.....	16
3.3 Центральне книгосховище.....	17
3.4 Сектор нових надходжень документів.....	18
3.5 Фонд відділу книжкових пам’яток, цінних видань і рукописів.....	18
3.6 Фонд сектора цінних видань ХІХ ст. – початку ХХ ст.	20
3.7 Фонд відділу навчальної літератури.....	20
3.8 Фонд відділу філологічної літератури.....	21
3.9 Фонд відділу фізико–технічної літератури.....	22
3.10 Фонд відділу читальних залів.....	23
3.11 Фонд науково–бібліографічного відділу.....	23
3.12 Інвентаризація фондів.....	24
3.13 Збереження фондів.....	27
4. ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ.....	29
4.1 Електронна бібліотека.....	29
4.2 Електронні архіви ЦНБ.....	29
4.3 Електронні бази даних.....	31
4.4 ВЕБ–сайт.....	33
5. ДОВІДКОВИЙ АПАРАТ ЦНБ.....	35
5.1 Електронний каталог.....	35
5.2 Система традиційних карткових каталогів.....	37
5.2.1 Читацький систематичний каталог.....	37

5.2.2	Алфавітні службові каталоги.	37
5.2.3	Топографічні каталоги.	38
5.3	Довідковий апарат на колекції цінних видань і рукописів.	38
6.	ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ.	39
6.1	Діяльність відділів обслуговування.	40
6.1.1	Сектор електронної реєстрації користувачів.	40
6.1.2	Відділ наукової та художньої літератури.	42
6.1.3	Міжбібліотечний абонемент.	43
6.1.4	Відділ навчальної літератури.	44
6.1.5	Відділ філологічної літератури.	45
6.1.6	Відділ фізико–технічної літератури.	46
6.1.7	Відділ читальних залів.	46
6.1.8	Відділ книжкових пам’яток, цінних видань і рукописів.	47
6.1.9	Науково–бібліографічний відділ.	49
6.1.10	Центр Інтернет–технологій.	49
6.2	Центр «Вікно в Америку».	49
6.3	Попередження і ліквідація читацької заборгованості.	51
7.	БІБЛІОГРАФІЧНЕ І ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ.	53
7.1	Довідково–бібліографічне обслуговування.	53
7.2	Формування інформаційної культури.	54
8.	КУЛЬТУРА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.	55
9.	КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА БІБЛІОТЕКИ.	57
9.1	Книжково-ілюстративні виставки.	57
9.2	Віртуальні виставки.	58
9.3	Художні виставки.	58
9.4	Масові заходи.	60
10.	НАУКОВА РОБОТА.	63
10.1	Науково-організаційна робота.	64
10.2	Науково-дослідницька робота.	68
10.3	Науково-методична робота.	70
10.3.1	Організація методичної роботи у ЦНБ.	70
10.3.2	Рада ЦНБ з наукової та методичної роботи.	71
10.3.3	Бібліотечна рада.	72
10.3.4	Діяльність Харківського методичного об’єднання бібліотек вищих навчальних закладів.	72

11. МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ЦНБ.	74
12. АВТОМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО–БІБЛІОТЕЧНИХ ПРОЦЕСІВ.	76
12.1 Оцифрування фондів.	76
12.2 Системні та технічні роботи.	77
13. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСКІСТЮ І СТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ БІБЛІОТЕКИ.	79
13.1 Висвітлення діяльності ЦНБ у ЗМІ	79
13.2 ЦНБ у соціальних мережах	80
14. РОБОТА З КАДРАМИ	81
14.1 Рада дирекції ЦНБ.....	82
15. ГОСПОДАРЧІ РОБОТИ.....	83
16. ПІДСУМКИ	84
КЕРІВНИЙ СКЛАД ЦНБ.....	85
СТРУКТУРА ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.....	86
ДОДАТКИ	

1. Основні статистичні показники роботи ЦНБ за 2016 р.

№	ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ	2015 р.	План 2016 р.	2016 р.	План 2017 р.
1.	Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, заснована у 1804 р.				
	1.1. Журавльова Ірина Казимирівна				
	1.2. cnb@karazin.ua				
	1.3. Бакіров Віль Савбанович				
	1.4. rektor@karazin.ua				
2.	I				
3.	БІБЛІОТЕЧНІ ФОНДИ (власні)				
	Усього прим. власних ресурсів, у т.ч. рідкісних та цінних документів	3425 625	3437125	3447189 561428	3457320
3.1.	За видами:				
3.1.1	книг	2113546		2116991	2120000
3.1.2	періодичних видань:	1206658		1204 985	1204000
3.1.2.1	журналів – прим.	1197410		1195 699	1194710
3.1.2.2	газет – річних комплектів	9248		9286	9290
3.1.3	неопублікованих документів	87756		102 292	109300
3.1.4	електронних носіїв із записом	3484		3498	3510
3.1.5	мережевих локальних док., що доступні користувачам бібліотеки	14181		15914	17000
3.1.6	інших документів			3509	3510
3.2.	За мовами:				
3.2.1	українською мовою	517656		543514	557715
3.2.2	іноземними мовами	2905076		2903675	2899605
3.2.2.1	у т. ч. російською мовою	2193095		2191474	2190000
3.3.	За цільовим призначенням:				
3.3.1	наукових	1840112		1858440	1870440
3.3.2	навчальних	1157283		1160473	1166470
3.3.2	у т.ч. в електронній формі (дискети, оптичні диски +			Стат не вед.	
3.3.2.1	локальні мережні документи	1164		1476	
3.3.3	літературно-художніх видань	377273		377319	378020
4.	Електронні ресурси				
4.1	Мережеві віддалені ресурси				
4.1.1	Ліцензійні ресурси передплачені (придбані)			2	
4.1.1.1.	Кількість придбаних (передплачених) БД	2+45		32*	32
4.1.1.1.1	з них: повнотекстових	47		30	30
4.1.1.2	Кількість унікальних назв книг, журналів, інш.			Стат. не вед.	
4.1.2	Ліцензійні ресурси тестового доступу				
4.1.2.1	Кількість тестових БД	10		14	10
4.1.2.2	Кількість унікальних назв книг, журналів, інш.			Стат. не вед.	

1. Основні статистичні показники роботи ЦНБ за 2016 р. 5

№	ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ	2015 р.	План 2016 р.	2016 р.	План 2017 р.
4.1.3	Ресурси відкритого доступу Кількість посилань на унікальні безкоштовні інтернет-ресурси, які бібліотека внесла до свого он-лайн каталогу або			Не робимо посилань	
4.1.3.1	БД				
4.2	Бази даних (власні)				
4.2.1	К-ть власних БД			3	3
4.2.2	Обсяг власних БД (к-ть бібл. записів)	837785		893623	955620
4.2.2.1	з них: записів у ЕК	824029		878114	929115
4.2.2.2	К-ть введених за рік	43677		88955	80000
4.2.2.3	К-ть звернень до ЕК	1028272		612281	753000
4.2.3	К-ть оцифрованих док-тів за рік	1 580		1157	1700
4.2.3.1	І у т.ч. сторінок	40664		62013	82000
4.3.	Бібліотечний веб-сайт				
4.3.1	URL веб-сайту	http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/index.htm			
4.3.2	К-сть звернень			753029	800000
4.4	Репозитарій				
4.4.1	Назва репозитарію: eKhNUIR - Electronic Kharkiv National University Institutional Repository eScriptorium - архів рідкісних видань і рукописів для науки та освіти			eKhNUIR eScriptorium	
4.4.2	URL репозитарію: eKhNUIR eScriptorium	http://dspace.univer.kharkov.ua/?locale=uk http://escriptorium.univer.kharkov.ua/?locale=uk			
4.4.3	К-ть представлених док-тів (записів)			15509	16500
4.4.4	К-ть звернень			89735	98000
4.5	Інші веб-ресурси ЦНБ				
4.5.1	К-ть інших ресурсів			–	
4.5.2	К-ть звернень			–	
5.	НАДІЙШЛО документів				
	Усього примірників	15633	20000	18204	21040
	Усього назв	10215	15000	7391	10800
5.1	За видами:				
5.1.1	книг - примірників	7340	11300	9355	9500
5.1.2	книг - назв	3138	3000	2715	3000
5.1.3	періодичних видань	1820	2022	3236	2520
5.1.3.1	у т.ч. журналів - примірників	1802	2000	3198	2500
5.1.3.2	газет – річних комплектів	18	22	38	20
5.1.4	Неопубл. док-тів - примірників	6423		3865	7000
5.1.5	Електрон. носіїв із записом-прим/назв			15	20
5.1.6	Мережевих лок. документів			1733	2000
5.1.7	Інших документів			–	–
5.2	За мовами:				
5.2.1	Державною мовою – примірників	11140	15000	11372	13040
5.2.2	іноземними мовами - примірників	1374	1500	6832	8000
5.2.2.1	у т.ч. російською мовою - примірників	3119	3500	4101	3000
5.3	За цільовим призначенням:				
5.3.1	наукових вид. - примірників	10861	12000	10315	12000
5.3.2	навчальних вид. - примірників	3231	5000	5502	5500

1. Основні статистичні показники роботи ЦНБ за 2016 р. 6

№	ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ	2015 р.	План 2016 р.	2016 р.	План 2017 р.
5.3.2.1	у т.ч. в ел. формі (диски, дискети + локальні мережеві документи			150 мереж	
5.3.3	літературно-художніх - примірників	1541	1000	654	700
6	ОБМІННИЙ ФОНД				
	Усього примірників	2090	1500	2672	3920
6.1	надійшло примірників	1195	1150	3596	3750
6.2	передано примірників	3264	2800	3014	2500
7.	ВИБУЛО ПРИМІРНИКІВ з власного фонду	16859		10821	13400
8.	КОРИСТУВАЧІ				
8.1	усього за єдиним обліком	14343	15000	14473	15000
	У т.ч. віддалених авторизованих користувачів	Модуль у стадії розробки			
8.1.1	студентів	12640		12174	12100
8.1.2	сторонніх	640		679	690
8.2	обслуговано всіма структурними підрозділами	70341	65000	70019	70000
9.	КІЛЬКІСТЬ ВІДВІДУВАНЬ				
	усього	1551817	1200000	1153492	1200000
9.1	кіл-сть звернень до веб-ресурсів	1179791		753029	800000
9.2	кількість відвідувань масових заходів	24110		24220	20000
10.	ВИДАНО ДОКУМЕНТІВ				
	Усього прим.	1315294	1320000	1238008	1253900
	у т.ч. рідкісних та цінних док-тів			2 916	2500
10.1	За видами:				
10.1.1	книг	939457		886097	900000
10.1.2	періодичних видань	400896		310031	313000
10.1.2.1	журналів – примірників			301721	305000
10.1.2.2	газет - примірників			8114	8000
10.1.3	неопублікованих документів	42849		39407	38000
10.1.4	електронних носіїв з записом	575		457	400
10.1.5	мережевих локальних документів			Стат. не вед.	
10.1.6	Інших док. (ноти, мапи, плакати...)			–	–
10.2	За мовами:				
10.2.1	державною мовою	569179		505115	505000
10.2.2	іноземними мовами – прим.	25087+782132		730877	730000
10.2.2.1	у т.ч. російською – прим.	782132		701411	700000
10.3	За цільовим призначенням:				
10.3.1	наукових видань	849463		729613	730000
10.3.2	навчальних видань	467248		452507	455000
10.3.2.1	у т.ч.в ел. формі			Стат не вед.	
10.3.3	літературно - художніх видань	49322		51856	52000
11.	Мережні віддалені ресурси – кількість завантажених користувачами ел док. (файлів)				
11.1	Ліцензійні ресурси передпл			Стат не вед.	
11.2	Ліцензійні ресурси тестового доступу			Стат не вед.	
12.	МБА				
12.1	кількість абонентів	46	50	48	50
12.2	кількість док., отриманих з ін.	125	130	122	130
12.2.1	у т.ч. сторінок ел. копій	43		36	
12.3	кількість виданих документів	148	150	149	150

1. Основні статистичні показники роботи ЦНБ за 2016 р. 7

№	ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ	2015 р.	План 2016 р.	2016 р.	План 2017 р.
12.3.1	у т.ч. сторінок ел. копій	796		788	
13.	КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА				
13.1	Тем. виставки, перегляди				
13.1.1	Заг. кількість виставок, переглядів	195	185	169	180
13.1.2	представлено документів	8456		7961	
13.2	у т.ч. віртуальні вист.				
13.2.1	загальна кільк. вірт. виставок	4	5	2	
13.2.2	представлено документів	60		28	
13.3	бібліографічні огляди:				
13.3.1	тем			13	
13.3.2	прочитано			47	
13.4	кількість масових заходів	232 (22+210)	160	203	180
14.	ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ				
14.1.1	кількість аб-тів ВРІ	–		–	
14.1.2	кількість тем ВРІ	–		–	
14.1.3	кількість аб-тів ДОК	–		–	
14.1.4	кількість тем ДОК	–		–	
14.2	виконано довідок, усього	57871	50000	53528	50000
14.2.1	у т.ч. тематичних	20920		20075	20000
14.2.2	у т.ч. за індекс. док-тів (УДК,ББК)	1139/257		1360/198	1200
14.3	виконано в автоматизованому режимі	12942		14 146	12000
14.3.1	у т.ч. «віртуальною дов. службою»	12	10	2	5
14.3.1.1	URL віртуальної дов. служби	http://library.univer.kharkov.ua/VS/			
14.4	к-сть днів інформації, каф., тощо			–	
14.5	к-сть складених/ виданих бібл. показників			–	
14.6	к-сть опублікованих показників			2	3
14.7	к-ть показників в електрон. вигляді	7		2	6
15.	ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ				
15.1	Загальна кількість проведених занять	15		78	70
15.2	Програма в акад. годинах	4		6	6
15.2.1	у т.ч. для мол. курсів: теор.			2	2
15.2.2	у т.ч. для мол. курсів: практ.				
15.2.3	старших курсів: теор.			2	2
15.2.4	старших курсів: практ.				
15.2.5	для науково-пед. працівників: теор.			2	2
15.2.6	для науково-пед. працівників: практ.				
16	НАУКОВО-ДОСЛІДНА ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА РОБОТА				
16.1	кількість тем наукових робіт	2		2	3
16.2	назви тем наук. робіт			**	***
16.3	проведено конференцій у бібліотеці	3		3	1
16.4	проведено семінарів у бібліотеці	1		1	3
16.5	проведено інших заходів	24		18	15
16.6	кількість виступів на конф./семінарах			20	20
16.7	кількість публікацій	32		39	35
17.	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА				
17.1	загальна площа приміщень	10164 м ²		10164 м ²	
17.1.2	у т.ч. для зберігання фондів	7559 м ²		7559 м ²	
17.1.3	для обслуговування користувачів	1312 м ²		1312 м ²	
17.2	кількість абонементів	6		6	

1. Основні статистичні показники роботи ЦНБ за 2016 р. 8

№	ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ	2015 р.	План 2016 р.	2016 р.	План 2017 р.
17.3	кількість читальних залів	15		15	
17.4	місць для читачів	803		803	
18.	ТЕХНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИМІЩЕНЬ				
18.1	17.1 потребує кап. ремонту (м)	3193,4 м ²		3193,4 м ²	
18.2	17.2 перебуває в аварійному стані	1182,2 м ²		1182,2 м ²	
19.	КІЛЬКІСТЬ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ				
19.1	кількість комп'ютерів	104	130	114	139
19.1.1	у т.ч. кільк. серверів	3		4	4
19.2	кількість АРМ	93		110	135
19.2.1	у т.ч. для співробітників	52		50	70
19.2.2	для користувачів	41		60	65
19.3	кількість комп'ютерів з доступом до Інтернету	102		112	137
19.3.1	у т.ч. для користувачів			60	65
19.4	кількість коп.- розмн. техніки	36		39	47
19.4.1	у т.ч.: сканерів	6		5	7
19.4.2	принтерів	25		29	37
19.4.3	копірів	2		2	1
19.4.4	БФП	3		3	3
19.5	кількість телефонних номерів	56		56	56
19.6	кількість факсів	1		1	1
19.7	використання технологій WI-FI	так		так	так
19.8	наявність ліц. прогр. продукту	Absotheque		Absotheque Unicod	
20.	ФІНАНСОВІ витрати (грн.)				
20.1	Придбання книг	196206,64		198684,81	200000
20.2	Передплата період. видань	425914,61		220047,97	200000
20.3	Передплата баз даних	62000		255000	340000
20.4	Інші витрати (грн.)	218119		390824,86	530000
21.	ОТРИМАНО ДАРИ				
21.1	книг (прим.)	12904		5327	
21.2	Книг (на суму, грн.)	203629,63		472900,48	
21.3	ПК та інш. техн. (кількість, од.)	3		10	
21.4	ПК та інш. техн. (на суму, грн.)	60405		311160	
21.5	Інше (сума, грн.)	90700		244368	
22.	ПЕРСОНАЛ БІБЛІОТЕКИ (без урахування техн. і обслуговуючого персоналу)				
22.1	Кількість штат. одиниць			140	
22.2	Загальна кількість працівників (осіб)	135		140	
22.3	з них за освітою:				
22.3.1	повна вища освіта	131		123	
22.3.1.1	у т.ч. вища спеціальна	30		30	
22.3.2	базова вища освіта				
22.3.2.1	у т.ч. спеціальна				
22.3.3	початкова вища (неповна вища)	6		6	
22.3.3.1	у т.ч. спеціальна	4		4	
22.3.4	повна загальна середня	7		7	
22.4	за стажем:				
22.4.1	до 3 років	3		1	
22.4.2	3-9 років	49		46	
22.4.3	10-20 років	24		25	
22.4.4	понад 20 років	57		68	

1. Основні статистичні показники роботи ЦНБ за 2016 р. 9

№	ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ	2015 р.	План 2016 р.	2016 р.	План 2017 р.
22.4.5	працюють повний робочий день	130		128	
23.	ВІДНОСНІ ПОКАЗНИКИ				
23.1	22.1 обертаність	0,40		0,36	
23.2	22.2 книгозабезпеченість	239		238	
23.3	22.3 читаність	92		85,4	
23.4	22.4 відвідуваність	25,9		25,9	

Примітки

* 4.1.1.1. – 30 БД придбані за рахунок Пос-ва США в Укр.. для Центру «Вікно в Америку»

** 16.2 – «Дослідження фонду книжкових пам'яток ЦНБ: вивчення і розкриття провенієнцій – рук. зап., маргіналій, екслібрисів., печаток, штемплів» - «Розробка архітектури підсистеми збереження даних л. бібліотеки ЦНБ»

*** 16.3 – «Дослідження фонду книжкових пам'яток ЦНБ: вивчення і розкриття провенієнцій – рук. зап., маргіналій, екслібрисів., печаток, штемплів»; «Розробка архітектури підсистеми збереження даних Ел. бібліотеки ЦНБ»; «Польська книга ХІХ ст. в ЦНБ».

2. КОМПЛЕКТУВАННЯ І ОБЛІК ФОНДУ.

У 2016 році у відділі комплектування документів здійснювалися необхідні заходи з метою поповнення та оптимізації складу бібліотечного фонду. Планувалося одержати 20 000 примірників 10 500 назв нових документів. Фактично загальне надходження документів до фонду склало 16 471 примірник 7 391 назва. Розподіл за видами видань становить: 2 715 назв і 9 355 примірників книг; 779 назв і 3 198 примірників журналів; 23 назви і 38 річних комплектів газет; 15 оптичних дисків. Загальна кількість неопублікованих документів становить 3 865 примірників, у т.ч. 129 дисертацій, 3 735 авторефератів і 1 звіт.

За цільовим призначенням фонд ЦНБ поповнився на 10 315 примірників наукових документів, 5 502 примірники навчальних і 654 примірники літературно-художніх видань. Надходження державною мовою становить 9 832 примірники, іноземними мовами – 5 563 примірники, у т. ч. 3 120 примірників російською мовою.

2.1 Статистичні показники надходжень документів за 2016 рік

Назва показника	Виконання 2015 р.	План на 2016 р.	Виконання 2016 р.	План на 2017 р.
Усього примірників	15 633	20 000	16 471	18 800
Усього назв	10 215	10 500	7 391	10 800
Книг: назв.	3 138	3 000	2 715	3000
Книг: прим	7 340	11 300	9 355	9127
Періодичних видань	1 820	2 022	3 236	2 522
у т.ч. журналів - примірників	1 802	2 000	3 198	2 500
у т.ч. газет – річних комплектів	18	22	38	22
Неопублікованих документів	6 424	6 651	3 865	7 131
Електронних носіїв із записом	49	50	15	20
Інших документів	-	Не план.	-	Не план.
Наукової: примірників	10 861	12 000	10 315	12 100
Навчальної: примірників	3 231	7 000	5 502	6000
у т.ч. в електронній формі				
Літературно-художніх видань	1 541	1 000	654	700
Державною мов. - примірників	11 140	15 000	9 832	13 300
Іноземними мов. - примірників	4 493	5 000	5 563	5 500
у т.ч. російською - примірників	3 119	3 500	3 120	3 500

2.2 Надходження літератури іноземними мовами (без документів рос. мовою)

Назва показника	Виконання 2015 р.	План на 2016 р.	Виконання 2016 р.	План на 2017 р.
Назв	691	650	522	700
Примірників	1374	1 500	2 443	2 000
Книг примірників	1 024	1000	1 498	1200
Журналів: назв			20	
примірників		500	945	800
Наукової: примірників	691	1000	1 439	1 380
Навчальної: назв	70		44	50
примірників	388	490	989	600
Художньої: примірників	295	10	15	20

2.3 Джерела комплектування.

Організації – постачальники літератури

№	Контрагент	Сума договору
1	ТОВ «Ельга-Україна»	4139,60
2	ФОП Циганко В.П. (Кондор)	15908,00
3	ФОП Залогін С.О.	7970,00
4	ПП «Нова Книга»	17870,00
5	ДП з П «Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля»	5490,00
6	ТОВ «ВСВ «Медицина»	39710,00
7	ТОВ «ВТД «Університетська книга»	13821,00
8	ПП «Магнолія 2006»	7250,00
9	ФОП Піча С.В.	8475,00
10	ПП «Новий світ-2000»	7500,00
11	ТОВ «ВЦ «Академія»	29530,00
12	ФОП Чернов Г.А.	20665,21
13	ФОП Голота С.О.	990,00
14	ФОП Савчук О.О.	1260,00
15	ФОП Кудь О.Я.	6431,00
16	ФОП Чернишов Ю.І. (Літера Нова)	6463,00
17	ТОВ «Видавництво «Наші книги»	5212,00
	Усього:	198684,81

Надходження документів за джерелами комплектування

Надходження	План 2016 р.	Виконання 2016 р.	План 2017 р.
Придбано у фірм, видавництв (прим.)	2 500	1 094	1800
Заміна	500	1 258	1000
Передплата	1 500	1 464	1400
Книгообмін	500	674	600
Інші	15 000	11 981	14 000
Усього	20 000	16 471	18 800

Постійним джерелом комплектування є Видавництво університету, яке у 2016 році передало до фонду ЦНБ на відповідальне зберігання 2 789 примірників на суму 114 063 грн. 65 коп.

2.4 Дари.

Окрім придбання документів за кошти університету, фонд ЦНБ традиційно поповнюється дарами як приватних осіб, так і різноманітних організацій. Серед дарувальників є такі, що надсилають літературу постійно, а є й такі, хто робить дари епізодично. Постійно передає в дар ЦНБ видання зі власних зібрань ректор ХНУ імені В. Н. Каразіна В. Бакіров, перший проректор Холін Ю. В., співробітники ЦНБ. Не перший рік на безоплатній основі надходить література від Міжнародного благодійного фонду «Смолоскип», благодійної фундації «Фонд Анастасіоса Левентіса», видавництва «Літопис УПА», Генерального Консульства Республіки Польща в м. Харкові, Посольства США в Україні, Національної бібліотеки Сербії, НВП «Видавництво «Наукова Думка» НАН України, видавництва Оксфордського університету (Oxford University Press).

Окремо слід відзначити чималий дар у 490 примірників від Представництва ООН в Україні, комплект юридичної та економічної літератури у 219 примірників від приватної особи Тарнавської Лариси. Особливо цінним своєю унікальністю є дар Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України – це повна Шевченківська енциклопедія в 6-ти томах. Серед інших дарувальників: первинна профспілкова організація ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» (219 прим.), видавництво «Академперіодика», ДП Видавництво ВР України (Парламентське видавництво), ТОВ «Видавництво «Ірбіс комікси» та інші. Традиційно ЦНБ отримує в дар невеликі приватні бібліотеки від мешканців м. Харкова, випускників університету. Загальна кількість отриманих в дар документів у 2016 р. становить 5 327 примірників на суму 472 900 грн. 48 коп.

2.5 Книгообмін

У 2016 році за книгообміном було отримано і взято на облік 674 документи, у т. ч. 124 примірники за МКО. Деякі партнери за МКО наведені у таблиці:

№	Назва організації	Кількість отриманої літератури
1	Інститут народного господарства, Болгарія	1
2	Бібліотека Болгарської академії наук	4
3	Культурно-просвітницька організація «Матиця сербська», Нові Сад	49
4	Бібліотека Литовської академії наук	8
5	Інститут кольорових металів, Польща	12
6	Японська психологічна асоціація, Токіо	5
7	Бібліотека Конгресу США	1
8	Талінський технологічний університет	2
9	Американське математичне товариство, Енн Арбор	2
10	Казанський федеральний університет	12
11	ЦНБ АН Казахстану	19
12	РДБ	9
УСЬОГО:		124

2.6 Вилучення літератури з фондів.

Вилучення літератури з фондів здійснювалося з різних причин: зношена, втрачена читачами, багатопримірникова. Списання здійснювалось з інвентарних книг, картотеки безінвентарного обліку та електронного каталогу. План з вилучення примірників перевиконано на 25%, через те, що за результатом планової інвентаризації кафедральних бібліотечних пунктів і повернення до основного фонду дублетної літератури виникла необхідність переведення літератури до обмінного фонду.

Списання видань у відділах ЦНБ

Відділи	План 2016 р.	Виконання 2016 р.	План 2017 р.
Відділ навчальних абонементів	3000	848+1146 (пер. в ОФ)= 1 994	1000+1000 (пер. в ОФ)
Відділ зберігання фондів	3000+500 (пер. в ОФ)	5258+771 (пер. в ОФ) = 6 029	5900+600(пер. в ОФ)
Сектор бібліотечних пунктів	не план.	56	550+2000 (пер. в ОФ)

Відділи	План 2016 р.	Виконання 2016 р.	План 2017 р.
«Кафедральна бібліотека»			
Відділ філологічної літератури	1000+500 (пер. в ОФ)	1255+701 (пер.в ОФ) = 1 956	1900
Відділ фізико-технічної літератури	100+150 (пер.в ОФ)	217+315 (пер.в ОФ) = 532	100+150 (пер.в ОФ)
Відділ наукової та худ. літератури	200	119	150
Відділ чит. залів	100	11	50
Інші відділи	не план.	124	не план.
ОРФ (списання)	1150	3014	3000
Усього:	7400+1150 (пер. В ОФ) = 8550	7888+2933 (пер. в. ОФ) = 10821	9650+3750 (пер. в ОФ) = 13400

**Переведення документів з відділу навчальної літератури до ЦНБ,
з абонементу на абонемент**

Відділи	План 2016 р.	Виконання 2016 р.	План 2017 р.
Відділ навчальних абонементів	–	–	–
Відділ книжкових пам'яток, цінних видань та рукописів	–	17	–
Сектор зберігання ретровидань	600	133	–
Сектор бібліотечних пунктів «Кафедральна бібліотека»	–	1539	2 000
Відділ філологічної літератури	–	1	–
Відділ наукової та художньої літератури	–	–	–
Відділ зберігання фондів	–	–	–
Усього	600	1690	2 000

Списання за видами видань

Назва показника	Назв		Примірників	
	2015	2016	2015	2016
Книги	3028	1652	4533	3009
Періодичні видання	803	252	12839	4874
Продовжувані видання	24	3	26	3
Дисертації	2	–	2	–
Автореферати	4	–	4	–
Альбоми, мапи	1	1	1	1
Електронні носії	–	1	–	1
Усього	3862	1909	17 405	7888

Списання літератури за цільовим призначенням

Назва показника	Назв		Примірників	
	2015	2016	2015	2016
Наукова	2252	612	14504	5654
Навчальна	829	1013	1980	1941
Художня	781	284	921	293
Усього	3862	1909	17 405	7888

Списання літератури за мовами

Назва показника	Назв		Примірників	
	2015	2016	2015	2016
Українською	384	517	643	1037
Російською	2656	1136	4678	2724
Іноземною	822	256	12084	4127
Усього	3862	1909	17 405	7888

Списання літератури з різних причин (у примірниках)

Тип списання	2015	2016
Застаріла за змістом	1396	–
Зношена	15206	6522
Загублена читачами	252	1236
Передана до інших бібліотек	2879	2360
Інші причини	551	130

2.7 Стан книгозабезпеченості

У відділі комплектування документів ведеться робота зі створення і заповнення рубрики «Книгозабезпеченість» у автоматизованому режимі згідно з навчальними планами факультетів університету. Готується інформація про фактичний стан книгозабезпеченості документами спеціальностей та напрямків підготовки фахівців.

У 2016 році було підготовлено 14 довідок для ліцензування та акредитування спеціальностей, зокрема для філософського факультету, медичного факультету, Каразінської школи бізнесу, юридичного і факультету геології, географії, рекреації та туризму. Другий рік поспіль готується додатковий вид довідки для наукової частини і Видавництва ХНУ імені В.Н. Каразіна про стан книгозабезпеченості з окремих дисциплін. У 2016 році було підготовлено 62 довідки.

2.8 Обмінно-резервний фонд

Обмінний та резервний фонди станом на 01.01.2017 р.

Фонди	Усього на 01.01.2016	Надійшло у 2016	Вибуло у 2016	Усього на 01.01.2017
Кількість документів обмінного фонду	2090	3596	3014	2672
у т. ч. книги:	1919	3200	2945	2174
журнали і продовжувані видання:	171	396	69	498
Українською мовою	не ведеться	1555	972	не ведеться
Російською мовою	не ведеться	2003	1572	не ведеться
Іноземними мовами	не ведеться	38	470	не ведеться
Кількість документів резервного фонду	3678	57	–	3735

Працівники ЦНБ протягом року здійснювали роботу з пошуку, відбору та підготовки до передачі літератури до бібліотек державного сектору і бібліотеки

громадських організацій. Усього передано партнерам на безоплатній основі за документами 2 360 примірників, у т. ч. було передано 219 примірників до бібліотеки ХОК Міжнародної української Спілки учасників війни, 42 примірники передано бібліотеці ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії імені В.Т. Зайцева» НАН України. крім того близько 3 000 примірників передано для бібліотеки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Бахмут) працівниками університету.

Фахівці бібліотеки приготували комплекти навчальної і наукової літератури для передачі до бібліотеки Донецького університету МВС, який був евакуйований до м. Кривий Ріг.

Статистичні показники роботи з обмінно–резервним фондом

№	Назва показників	План на 2015 рік	Виконання 2016 році	План на 2017 рік
	Робота з обмінним фондом			
1	Прийом літератури з фондів ЦНБ	1150	2933	3750
2	Прийом літератури для книгообміну	1000	663	700
3	Безоплатна передача	2800	2360	2500
4	Відправка з книгообміну	800	229	500
3	Відвідування партнерів	150	152	150
4	Розстановка фонду за галузями знань	3500	3653	3500
5	Кількість консультацій, довідок	200	204	200
6	Поштові відправлення	150 банд.	62 банд	150 банд.
	Робота з резервним фондом			
1	Прийом літератури	80	57	60
2	Пересування фонду	3600	22410	7470

3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗБЕРІГАННЯ ФОНДІВ.

3.1 Фонд ЦНБ.

Фонд ЦНБ складає на 01.01.2017 р.

Назв	493 761
Примірників	3 447 189
Книг	2 116 991
Періодичних видань:	1 204 985
у т.ч. журналів – примірників	1 195 699
у т.ч. газет – річних комплектів	9 286
Рідкісних та цінних документів	561428
Неопублікованих документів	102 292
Електронних носіїв із записом	3 498
Мережних локальних документів, що доступні читачам (не службові)	15 914
Інші документи	23509
Наукових документів	1 858 440
Навчальних документів:	
назв	19 871
примірників	1 160 473
У т.ч. в електронній формі (носії + локальні мережні докум.)	1 476
Художніх документів	377 319
Державною мовою:	
назв	108 418
примірників	543514
Іноземними мовами:	2 903 675
У т.ч. російською мовою:	2 191 474

Біблі
отечні

фонди – це стратегічний ресурс розвитку університету, основа багатогранної роботи університетської бібліотечної системи. Інформаційний потенціал бібліотечного фонду є основою наукового, навчального, виховного процесів університету, загальнодоступне і універсальне за змістом джерело інформації.

Фонд бібліотеки універсальний, містить друковані та електронні видання з суспільно–політичних та економічних, природничих та технічних, медичних, юридичних, гуманітарних та інших галузей знань. Фонди включають книги, монографії, наукові періодичні видання, матеріали наукових конференцій, дисертації, автореферати, навчальні посібники та методичні матеріали, звіти про науково–дослідні роботи тощо.

3.2 Розподіл фондів за відділами

№	Назва відділів	Кількість примірників
1.	Відділ зберігання фондів	2 112 173 прим.
1.1	Мікроформи	47 529 мікрофіші, 702 мікрофільми
2.	Відділ наукової і художньої літератури	218 589 прим. наук. літератури 25 154 прим. художньої літератури.
3.	Відділ книжкових пам'яток, цінних видань та рукописів	

№	Назва відділів	Кількість примірників
3.1	Рукописів	972 прим. + архівні документи
3.2	Колекції XII–XIXст.	63 257 прим.
3.3	Фонд літератури з мистецтва	60 337 прим
3.4	Вітчизняних журналів до 1917 р. видання	74 470 прим.,
3.6	Іноземних журналів до 1945 р. видання	72 100 прим.
3.7	Фонд колекції XIX – початку XX століть	231 140 примірників
3.8	Колекція періодичних видань XIX – початку XX століть	Орієнтовно 100000 прим.
4.	Відділ філологічної літератури	67 613 примірників
4.1	Фонд читального залу № 10 (п.ф)	6 032 прим.
5.	Навчальні абонементи	300 000 прим.
6.	Фонд відділу читальних залів (п.ф.)	44 551 примірник
7.	Відділ фізико-технічної літератури	72 000
8.	Фонд НБВ (п.ф.)	46 167
9.	Фонд кафедральних бібліотек (п.ф.)	64 691

3.3 Центральне книгосховище.

Фонди центрального книгосховища протягом 2016 року поповнювалися в основному періодичними виданнями – 6776 документів, що повернулися з читального залу періодичних видань. Книжковий фонд поповнився на 492 документи.

У 2017 році планується поповнити фонди приблизно на 3000 документів: це періодичні, книжкові видання та підшивки газет.

До підсобних фондів читальних залів, кафедральних бібліотек видано 304 документи.

Література, яка надходила протягом року до центрального книгосховища, своєчасно розставлялася на полиці: розставлено 47 599 документів. З них книг – 21 459, журналів – 25 994, підшивок газет – 146.

У 2017 році планується розставити 50 000 примірників документів.

№	Назва роботи	2015	2016 План	2016 Виконання	2017 План
1	Виконання читацьких замовлень	48773	50000	43951	50000
2	Прийом нової літератури:	2691	3000	7268	3000
3	Усього:				
	У т. ч. за видами:				
	Книг	1972		492	
	Періодичних видань	719		6776	
4	Видача у підсобні фонди (для відділів – основних фондоутримувачів) усього:	340	500	304	500
5	Повернення з підсобних фондів (для відділів – основних фондоутримувачів)	825	800	6661	1000
6	Розстановка нових надходжень та книг повернутих читачами	45387	45000	54867	45000
7	Розстановка формулярів в індикаторі	340	500	304	500
8	Оформлення і розміщення роздільників	–	–	–	–
9	Перевірка правильності розстановки фондів	1783700	1500000	1719290	1500000
10	Знепилення книг	1023685	1000000	1325740	1000000
11	Списання	–	–	–	–
12	Підготовка та передача до палітурної майстерні	17	100	9	100

№	Назва роботи	2015	2016 План	2016 Виконання	2017 План
13	Передача до ОФ	–	–	–	–

3.4 Сектор нових надходжень документів.

Фонд сектора зберігання нових надходжень літератури на 31.12 2016 р. становить:

- 218 589 прим. наук. літератури
- 25 154 прим. худ. літератури.

№	Назва роботи	2014	2015 Виконання	2016 План	2016 Виконання	2017 План
1	Одержано та виконано читацьких замовлень	60 200	57 600	60 000	56 400	57 000
2	Прийом нової наукової літератури: – магнітних носіїв	11628 31	8 530	8 500	7 041	7 000
3	Передано до підсобних фондів:	1 322	1 104	1105	1390	1 300
4	– читальні зали	1 004	953	950	1242	1 100
5	– кафедральні бібліотеки	318	151	150	148	150
6	залишилось у секторі нових надходжень: з них іноземною мовою	10306 588	7426 373	8 000 400	5651 352	6 000
7	Прийом нової художньої літератури	304	189	200	312	300
8	Розстановка нових надходжень та книг повернутих читачами	73590	66 130	70 000	60 300	70000
9	Розстановка формулярів в індикаторі	1322	1104	1105	1390	1300
10	Оформлено і розміщено роздільників	145	140	150	150	150
11	Перевірка правильності розстановки фондів	200 000	210 000	210 000	210 000	210000
12	Знепилення книг	200000	210000	210000	210000	210000
13	Списано втраченої читачами літератури	65 наук. 23 худ.	111наук. 32 худ.	100 30	126 н. 40 худ.	100 40
14	Підготовлено та передано до переплетення	150	120	130	135	130
15	Повернено з підсобних фондів	785	600	600	995	700

3.5 Фонд відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів.

На 30.12.2016 р. фонд відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів становить **63 257 прим.**, фонд літератури з мистецтва – **60 337 прим.**, фонд зібрання Музею праць вчених ХНУ – **8101 прим.** Рукописів налічується 972 од. зб.; вітчизняних журналів до 1917 р. видання – понад **74470 прим.**, іноземних журналів до 1945 р. видання – **72100 прим.**

У звітному році до фонду відділу прийнято 503 прим. нових надходжень та 492 прим. переведено із сектору цінних видань XIX ст. – початку XX ст., з яких: рідкісні видання становлять 272 прим., література з мистецтва – 171 прим., журнали вітчизняні до 1917 р. – 283 прим., журнали іноземні до 1945 р. – 76 прим., праці вчених Харківського університету – 193 прим. Підсобний фонд довідкової літератури читального залу № 12 поповнився на 17 вид.

Колекції книжкових пам'яток відділу поповнилися, в основному, за рахунок виявлених рідкісних видань у фонді сектора цінних видань XIX ст. – початку XX ст. Їх було переведено до відповідних колекцій: колекції вітчизняних видань першої чверті XIX

ст., колекції іноземних видань XVIII ст., РК–2 та ін. Колекція особистого зібрання професора Харківського університету Д.М. Синцова (1867–1946) значно збагатилася виданнями, які надійшли з кафедральної бібліотеки кабінету математики після проведеної інвентаризації. Також, примірниками поповнилися особисті бібліотеки В.Я. Данилевського, Д.І. Багалія, М.Й. Криштафовича.

№	Назва роботи	2015	2016 План	2016 Виконання	2017 План
1	Виконання читацьких замовлень	9399	9200	10324	9500
2	Прийом нової літератури:				
3	Усього:	1100 нових +105 переведено із ретро	По мірі придбання і виявлення	503 нових+492 переведено із ретро	По мірі придбання і виявлення
	У т. ч. за видами:				
	Книг	861 нових +105 переведено		413 нових +152 переведено	
	Періодичних видань	239 нових		90 нових +340 переведено	
	За мовами:				
	Укр.	387 нових		214 нових + 8 переведено	
	Іноземними	89 нових +16 переведено		166 нових +122 переведено	
	у т.ч. рос.	624 нових +89 переведено		123 нових +362 переведено	
	За цільовим призначенням:				
	Наукова	583 нових +54 перевед		219 нових +418 перевед	
	Навчальна	76		86	
	Літературно–художні твори	–		–	
	РК	441 нових +51 перевед		179 нових +93 перевед.	
4	Розстановка нових надходжень та книг повернутих читачами	10136	9000	11333	10000
5	Розстановка формулярів в індикаторі	7921	7900	7937	7900
6	Оформлення і розміщення роздільників	17	20	23	20
7	Перевірка правильності розстановки фондів	16300	15000	16500	16000
8	Знепилення книг	46400	55000	97200	90000
9	Списання	–	–	–	–
10	Підготовка та передача до палітурної майстерні	2 книги 31 папка 17 коробок	50 книг 50 папок 30 короб.	3 книги 135 папок 68 коробок	50 книг 140 папок 70 короб.

3.6 Фонд сектора цінних видань XIX ст. – початку XX ст.

Фонд сектора на 31.12 2016 р. становить **231 140 примірників**.

За звітний період до фонду сектора надійшло 1 113 документів. Нові надходження являють собою здебільшого документи з числа видань, виданих до 1917 р., які було вирішено передати до фонду сектора з центрального книгосховища та з фондів кабінетів.

Продовжувалася робота з виконання читацьких замовлень. За звітний період їх надійшло 3899. Протягом 2016 року також видавалася література на виставки, що були організовано на базі фонду сектора, було видано 337 прим.

№	Назва роботи	2015	2016 План	2016 Виконання	2017 План
1	Виконання читацьких замовлень	2416	2000	3502 397 газ.	2500
2	Прийом нової літератури:				
3	Усього:	735	За наявності	1113	500
	У т. ч. за видами:				
	Книг	735	500	1113	500
	у т.ч. рос.	735	За наявності	1113	500
	Наукова	735	За наявності	1113	500
4	Розстановка нових надходжень та книг повернутих читачами	5513	5500	11234 395 газ.	2500
5	Розстановка формулярів в індикаторі	2917	3000	3597	1000
6	Оформлення і розміщення роздільників	–	–	–	–
7	Перевірка правильності розстановки фондів	12723	20000	1240	10000
8	Знепилення книг	308295	310000	134050	160000
9	Списання	–	–	–	–
10	Підготовка та передача до палітурної майстерні	43	40	25	30

3.7 Фонд відділу навчальної літератури

Фонди навчальних абонементів укомплектовані відповідно до їх профілю. Загальний склад становить біля 300 тисяч одиниць зберігання. У 2016 році з фонду вилучалася зношена та загублена користувачами література.

Більше 1 000 примірників було передано до обмінного фонду. Всього з фондів вибуло 1 888 примірників.

Протягом року фонди постійно розставлялися, знепилювалися, проводився дрібний ремонт літератури. Близько 400 примірників було підготовлено для передачі до палітурної майстерні.

Оскільки фонди навчальних абонементів перевантажені, була проведена велика робота з їх упорядкування. Здійснене пересування фондів аб. №2.

У звітному році відділ продовжив роботу з редагування описів дублетної літератури в електронному каталозі.

У 2017 планується:

- Повне упорядкування фонду абонементу №2.

- Підготовка для передачі Донецькому національному університету імені В. Стуса, який знаходиться у Вінниці, літературу природничого та фізико–математичного профілю.
- Проведення підготовчої роботи для інвентаризації фондів відділу.
- Поточне введення до електронного каталогу дублетної літератури, яку повертають користувачі–боржники.
- Редагування описів дублетної літератури в електронному каталозі.

3.8 Фонд відділу філологічної літератури.

У 2016 році продовжувалася подальша робота щодо якісного інформаційного забезпечення навчального і наукового процесів. Фонди абонементу № 6 та читального залу відділу укомплектовано відповідно до навчальних програм філологічного факультету.

На кінець 2016 р. фонд абонементу № 6 складає 67 613 примірників. За цільовим призначенням: наукової літератури – 15962, навчальної – 37999, літературно–художніх видань – 13652 примірника. До фонду абонементу за звітний період надійшло 294 примірника. Нові надходження експонувалися на виставках.

У 2016 році з фонду абонементу № 6 було вилучено 1255 примірників. За цільовим призначенням: наукової – 124 примірника, навчальної – 893 примірника, літературно–художніх видань – 238 примірників.

Підсобний фонд читального залу № 10 нараховує 6 032 примірника. За цільовим призначенням література розподілилася таким чином: наукова – 3523, навчальна література – 1936, літературно–художні видання – 573.

За 2016 рік до підсобного фонду читального залу № 10 надійшло 10 примірників. За цільовим призначенням: наукових – 5, навчальних – 3, художніх – 2. Усього назв – 10, українською мовою – 8 примірників.

Фонди відділу відкриті для користувачів. Це дає змогу читачам самостійно вибирати необхідну літературу.

У 2016 році бібліотекарі відділу приступили до такої важливої роботи, як введення навчальної літератури в електронний каталог ЦНБ. За поточний рік було введено до ЕК 18758 примірників. У ході підготовчих робіт вилучалися фізично зношені підручники, застаріла література і така, що не використовується у навчальному процесі.

Статистичні показники роботи з фондом відділу літератури філологічного профілю за 2016 р. і план на 2017 р.

№	Назва показника	Одиниця виміру	Виконання 2015	План на 2016	Виконання 2016	План на 2017
3	Фонди					
	Абонемент № 6 усього: книги	примірник	69574		67613	
3.3	За цільовим призначенням:					
3.3.1	наукових	примірник	16143		15962	
3.3.2	навчальних	примірник	38614		37999	
3.3.3	літерат.–худ. вид.	примірник	13817		18652	

№	Назва показника	Одиниця виміру	Виконання 2015	План на 2016	Виконання 2016	План на 2017
	Читальний зал № 10	примірник	6530		6032	
3.3	За цільовим признач.:					
3.3.1	наукових	примірник	3537		3523	
3.3.2	навчальних	примірник	1934		1936	
3.3.3	літерат.–худ. вид.	примірник	1059		573	
4	Надійшло документів: усього примірників					
4.1	Абонемент № 6	примірник	562	500	294	500
	Читальний зал № 10	примірник	10		10	
	Усього назв:					
	Абонемент № 6	назва	144		22	
	Читальний зал № 10	назва	9		10	
4.2	За мовами:					
	Абонемент №6					
4.2.1	укр. мовою	примірник	342		282	
4.2.2	рос. мовою	примірник	170		12	
	Читальний зал №10					
4.2.1	укр. мовою	примірник	10		8	
4.2.2	рос. мовою	примірник			2	
4.3	За цільовим признач.					
	Абонемент №6				294	
4.3.1	наукових	примірник	10			
4.3.2	навчальних	примірник	407		261	
4.3.3	літерат.–худ. вид.	примірник	145		33	
	Читальний зал №10		9		10	
4.3.1.	наукових	примірник	5		5	
4.3.2	навчальних	примірник	4		3	
4.3.3	літерат.–худ. вид.	примірник	1		2	
	Кількість виставок нових надходжень	виставка	4	4	2	4
	Кількість експон. літ.	примірник	121		22	
	Вибуло примірників:					
	Абонемент № 6	примірник	1737	1500	1255	1500
	Читальний зал № 10	примірник		50	488	500
	Представлено у відкритому доступі	примірник				
	Абонемент № 6	примірник	68574		67613	
	Читальний зал № 10	примірник	6530		6032	

3.9 Фонд відділу фізико-технічної літератури

У 2016 р. фонд відділу налічує приблизно 72 000 примірників (абонемент – 68 000, читальний зал №5 – 4 000). Усі фонди абонементу і читального залу відділу знаходяться у відкритому доступі.

№	Назва роботи	2015	2016 План	2016 Виконання	2017 План
1	Виконання читацьких замовлень	15655	15700	20879	20950
2	Прийом нової літератури:	390		485	
3	Розстановка нових надходжень та	14670	15000	20001	20100

№	Назва роботи	2015	2016 План	2016 Виконання	2017 План
	книг, які повернули читачі				
4	Перевірка правильності розстановки фондів	50000	50000	50000	35000
5	Знепилення книг	50000	50000	50000	5000
6	Списання	196	250	532	550
7	Підготовка та передача до палітурної майстерні				50
8	Передача до ОРФ	160	200	315	450

Надійшло до відділу протягом року 485 примірників (абонемент). Улітку, під час розформування профспілкової бібліотеки ННЦ ХФТІ, було відібрано і передано до фонду відділу 242 примірника літератури художнього та фізико–математичного профілю.

До обмінного фонду ЦНБ з фонду відділу було передано 315 примірників. У 2017 році планується передати 400 примірників.

Вилучено з фонду відділу 217 примірників.

3.10 Фонд відділу читальних залів.

Фонд відділу читальних залів на 1.01.2017 р. складає 44 551 примірник. Це менше, ніж у минулому році, на 9 481 примірник. Із читального залу №9 періодичних видань було здано позапланово фондоутримувачу 6 241 журнал та 2 173 газети у зв'язку з ремонтом приміщення залу, який призначено на 2017 рік, та у зв'язку з переїздом до іншого приміщення. Надійшло до підсобних фондів нових документів 4 870 примірників, цей показник на рівні минулого року.

Протягом звітнього року до фондів залів надійшло:

- ч/з 1 – 291 примірник
- ч/з 2 – 235 примірників
- ч/з 4 – 233 примірника
- ч/з 6 – 104 примірника
- ч/з 9 – журналів–1 762, газет–2 245 примірників.

Усього – 4 870 примірників.

Співробітники студентських читальних залів контролюють кількість примірників підручників у фондах залів, при необхідності доукомплектовують додаткові примірники тих видань, що користуються найбільшим попитом.

Постійно ведеться робота з фондом з метою виявлення літератури, що користується малим попитом, проводиться передача примірників до пунктів зберігання.

3.11 Фонд науково–бібліографічного відділу.

У 2016 р. зберігалася тенденція зменшення кількості документів, що надходять до підсобного фонду науково–бібліографічного відділу. Улітку 2017 р. планується ретельно перевірити фонд у зв'язку з перевіркою, яку заплановано на 2018 р.

1.	Комплектування та облік фонду:	2015	план 2016	Виконано 2016	План 2017
	К-сть документів у фонді	46 229	40 000	46 167	40 000
	надійшло всього:	273		250	

	книг	160		135	
	періодичних видань	107		106	
	електронних носіїв	6		9	
	держ. мовою	221		181	
	інозем. мовами	52		69	
	у т.ч. російською мовою	39		50	
2.	Організація та збереження фондів:				
	вибуло з підсобного фонду	191	6 300	156	6 167
	держ. мовою	137		96	
	книг	41		147	
	періодичних видань	150		9	
	Заіндексовано			250	
	Переіндексовано			20	
	Пересунуто	3 750		2 250	

3.12 Інвентаризація фондів.

Планова інвентаризація фонду ЦНБ є традиційним напрямком роботи з метою контролю за його збереженням і дотриманням відповідних норм і правил його зберігання і використання.

Враховуючи цінність та значущість Фонду книжкових пам'яток ЦНБ, який віднесено до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання (Розпорядження КБ Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 650–р) щорічно проводиться комплекс вкрай необхідних заходів для забезпечення його збереження, у т. ч. інвентаризація.

У звітному році на підставі наказу ректора № 0305–1/35 від 17.06.2016 р. було проведено інвентаризацію особливо цінних видань, які зберігаються у сейфі відділу, – інкунабул і рукописів з укладанням відповідного Акту та пояснювальної записки до нього, затвердженого ректором ХНУ імені В.Н. Каразіна В.С. Бакіровим 21.07.2016 р. Для встановлення фактичної наявності звірено кожен одиницю зберігання з документами індивідуального обліку – з топографічним каталогом та з інвентарними книгами. У результаті переобліку встановлено, що нараховується та є в наявності 19 інкунабул та 972 рукописи.

Також у 2016 р. проведено інвентаризацію колекції видань XVI ст., які зберігаються у відділі книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів ЦНБ. Згідно з наказом ректора ХНУ імені В.Н. Каразіна «Про переоблік фондів бібліотеки» (№ 0305–1/475) для проведення інвентаризації була створена комісія, до складу якої увійшли працівники бібліотеки і бухгалтерії університету.

Інвентаризація здійснювалася шляхом звірення фактично наявних на полицях документів з топографічним каталогом на цей фонд та з інвентарними книгами. За результатами перевірки було виявлено в наявності усього стародруків XVI ст. – 1 087, у т.ч. іноземних – 1 078, слов'янських – 9. Також у відділі зберігаються факсимільні видання книг XVI ст.: 4 іноземних і 12 слов'янських. Укладено Акт інвентаризації та пояснювальну записку до нього.

На 2017 р. заплановано провести інвентаризацію фонду колекції іноземних видань XVII–XVIII ст. формату in folio, а також розробити методiku перевірки фонду літератури з мистецтва, враховуючи особливості розстановки даного фонду та його кількість.

У грудні 2016 року завершено інвентаризацію *книжкового фонду сектору цінних видань XIX початку XX ст.*, який було розпочато у 2010 році. За результатами інвентаризації складено Акт та пояснювальну записку до нього, у якій проведено аналіз та викладено пропозиції на майбутнє.

Загальний обсяг вищезгаданого фонду складає 231 140 од. зберігання. Значний час у звітному році було відведено на уточнюючі запити від відділів комплектування та наукової обробки документів, пов'язані з розходженнями між записами у інвентарних книгах та у топокаталогі і невідповідними описами літератури у топокаталогі. Усього за 2016 р. проведено 1 836 розшуків.

Наступного року планується завершення роботи з розшуку документів.

На підставі наказу ректора **Про інвентаризацію фондів бібліотеки № 0305–1/552 від 23.11.16** було проведено інвентаризацію формату «В»: В63000 – В69000 – частини фонду сектору зберігання нових надходжень відділу наукової та художньої літератури. Інвентаризацію цієї частини фонду проведено вперше і в автоматизованому режимі. На момент інвентаризації за інвентарними книгами нараховується 5054 примірника, у наявності 5049 примірників, не виявлено 5 примірників, на втрачені документи зроблено заміну (акт № 382). За результатами інвентаризації було складено Акт № 10 від 24 грудня 2016 року.

Відповідно до наказу ректора **Про інвентаризацію фондів бібліотеки № 0305/748 від 19.07.16** р. була проведена інвентаризація частини фонду відділу наукової та художньої літератури, а саме фонд дисертацій. Інвентаризація була проведена у встановлений наказом термін. У ході інвентаризації встановлено:

- За інвентарними книгами фонд дисертацій нараховує 7 718 примірників.
- За минулий період втрат дисертацій немає.
- Наступну інвентаризацію заплановано провести згідно плану інвентаризації фонду ЦНБ через 5 років.
- У 2017 р. планується проведення інвентаризації частини фонду формату «Р».

У 2016 році проводились перевірка підсобного фонду читального залу № 6 у період літніх канікул. Перевірка проводилася у автоматизованому режимі за допомогою накопичувального сканера. У результаті виявлена недостача у кількості 3 примірників, на втрачені документи зроблено заміну.

Результати інвентаризації усіх частин фонду були оформлені відповідними актами з детальними пояснювальними записками. Результати інвентаризації розглядалися на засіданнях Ради дирекції і Ради з наукової та методичної роботи ЦНБ.

У 2017 р. планується проведення подальшої інвентаризації як частин фонду книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів, так і основного фонду ЦНБ згідно з перспективним планом інвентаризації.

Зведений звіт з інвентаризації фондів ЦНБ у 2016 році.

№	Номери наказів і розпоряджень	Назва відділу	Назва фонду, що інвентаризується	Кількість примірників, що пройшли інвентаризацію
1.	«Про переоблік фондів бібліотеки» №0305–1/35 від	Книжкових пам'яток, цінних	Фонд інкунабул і рукописів	19 інкунабул, 972 рукописи

№	Номери наказів і розпоряджень	Назва відділу	Назва фонду, що інвентаризується	Кількість примірників, що пройшли інвентаризацію
	17.06.2016 р	видань та рукописів		
2.	«Про переоблік фондів бібліотеки» (№0305–1/475)	Книжкових пам'яток, цінних видань та рукописів	Колекція видань XVI ст..	1087, у т. ч. іноземних – 1078, слов'янських – 9.
3.	Розпорядження №0305/2а від 05.01.2016	Книжкових пам'яток, цінних видань та рукописів	Книжковий фонд сектору цінних видань XIX початку XX ст.	231 140
4.	Про інвентаризацію фондів бібліотеки №0305–1/552 від 23.11.16	Відділ наукової та художньої літератури	Частина фонду сектора зберігання нових надходжень літератури формату «В»: В63000 – В69000.	5049
5.	Про інвентаризацію фондів бібліотеки №0305/748 від 19.07.16 р.	Відділ наукової та художньої літератури	Фонд дисертацій	7 718
6.	План перевірки кафедральних бібліотек, Ропорядження ЦНБ 0305/14 ввід 29.12 2015	Відділ зберігання фондів	Фонд бібліотечних пунктів «Кафедральні. бібліотеки: кабінет історії Східної Європи, кабінет історіографії, кабінет соц – екон. географії, зоології безхребетних, кабінет укр. мови каб методики біології, методичний кабінет рос. мови, кабінет педагогіки.	10 724
7.	План перевірки фондів читальних залів	Відділ читальних залів	Фонд читального залу №6	6 000
8.	План перевірки фондів читальних залів	Відділ читальних залів	Фонд читального залу №10	6530
Усього перевірено у 2016 році				269 939

План інвентаризації фондів на 2017 рік

№	Рік	Назва підрозділу	Назва фонду	Кількість прим.
1.	2017	Відділ книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів	Фонд рукописів та Інкунабул	19 інкунабул, 972 рукописи, арх. документи
			Фонд газет XIX початку XX ст., 1-й етап :1817– 1917 рр., а також за 1789–1817 рр. поодинокі примірники іноземних газет	100 річних комплектів /300 назв
			Фонд іноземних видань XVIII століття – колекція “ in folio»	2 000 прим.
			Колекція літератури з мистецтва, 1-й етап	20 000 прим.
2.		Відділ наукової та художньої літератури (Автоматизована технологія)	Книжкові видання Формат «Р»	8 300 прим.

№	Рік	Назва підрозділу	Назва фонду	Кількість прим.
3.		Відділ зберігання фондів (Автоматизована технологія)	Книжкові видання «Формат В», 11-й поверх	60 тис. прим.
4.		Сектор бібліотечних пунктів на кафедрах університету «Кафедральна бібліотека»	Кабінет соціології (10.01.– 20. 01. 2017 р. Каб. методики викладання фізики (01.02 – 03.03. 2017 р.) Кафедра геометрії (07. 03. – 18. 03. 2017 р.) Каб. теоретичної фізики (03. 04. –28. 04. 2017 р.) Кабінет метеорології (15. 04.–29.04. 2017 р.) Каб. генетики і цитології (10. 05 – 02.06.2017 р.) Кабінет економічної теорії (10.05.– 31. 05. 2017 р.)	5 000 прим.
5.		Центр «Вікно в Америку» (Автоматизована технологія)		2 200 прим.
6.		Відділ навчальної літератури (Автоматизована технологія)	Абонемент №1 для студентів гуманітарних факультетів	100 000 прим.
7.		Відділ чит. залів (Автоматизована технологія)	Чит. зал № 4	14 500 прим.
8.		Зал літератури про Грецію та Кипр (Автоматизована технологія)	Фонд літератури про Грецію та Кипр	1000 прим.
Усього планується:				218 000 прим.; 3 000 річних комплектів газет

3.13 Збереження фондів

У 2016 р. згідно з планом заходів, необхідних для збереження та забезпечення належного функціонування Фонду книжкових пам'яток ЦНБ, як наукового об'єкту, що отримав статус національного надбання у 2013 р., проведено наступні роботи:

- Для потреб забезпечення зберігання та реставрації документів з фонду книжкових пам'яток придбано папір фільтрувальний та папір пакувальний на суму 3008 грн. Папір фільтрувальний використовується як роздрібний матеріал при певному наборі реставраційних процедур, які виконуються при очищенні та консерваційно–реставраційній обробці артефактів. Папір пакувальний використовується при різноманітних поточних заходах, пов'язаних із забезпеченням збереження фондів.

- Для зберігання підшивок харківських газет «Южный край» (1880–1917) та «Харьковские губернские ведомости» (1838–1917) придбані футляри (папки) картонні на суму 7992 грн. Це дає змогу забезпечити збереження періодичних видань – одних з перших українських газет, які являють собою цінне джерело історичної інформації і користуються великим попитом у науковців і дослідників.

- Додаткові кошти, виділені Міністерством освіти і науки України за наказом №153 від 24.02.2016 р. на додаткові заходи, необхідні для забезпечення збереження та належного функціонування Наукового об'єкта у обсязі 50 000 грн., були направлені на

застосування превентивних заходів, таких, як технології збереження документів: створення цифрових копій двох річних підшивок (1880–1882 рр.) особливо цінного періодичного видання – газети «Южный край», що виходила у Харкові щоденно з 1 грудня 1880 р. до 3 грудня 1919 р. Здійснена підготовча робота для оцифрування газети, для цього проведено комплекс реставраційних робіт з двома річними підшивками. Загальний обсяг сторінок становить 2400. Було укладено паспорт реставрації, в якому описано стан підшивок, проведено поаркушне дослідження газет з зазначенням проблем збереженості, описом наявних дефектів. Була розроблена програма реставраційних заходів, яка у повному обсязі успішно виконана. ТОВ «Електронні архіви України» (ЕЛАУ) виконана робота зі створення цифрових копій унікального об'єкту – газети «Южный край», двох річних підшивок (1880–1882 рр.). Дана робота проведена з метою подальшої консервації оригіналів, а також забезпечення вільного доступу до електронної копії у мережі Інтернет для використання у наукових дослідженнях істориків, краєзнавців та інших. Консультативну допомогу щодо оцифрування фондів було надано заступником директора Академічної бібліотеки Латвійського університету (м. Рига, Латвія), фахівцем з дигіталізації Валдісом Мазулісом. Розміщено колекцію цифрових копій у електронному архіві рідкісних видань і рукописів ЦНБ «eScriptorium» на сайті бібліотеки (<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/?locale=uk>).

Для забезпечення належного зберігання документів продовжувалась робота з виготовлення папок, коробок для зберігання рукописних книг і матеріалів, архівних документів, стародруків. У цій роботі враховувались індивідуальні особливості окремо взятого документа, його розмір, товщина оправи тощо.

У відділі книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів проводиться щоденний моніторинг термогігromетричних параметрів температурно-вологісного режиму книгосховища, де зберігається фонд книжкових пам'яток ЦНБ. Ведеться «Журнал реєстрації параметрів». Отримані дані дають можливість вчасно аналізувати та активно використовувати їх для покращення режимів зберігання документів у подальшому.

Щомісяця у всіх відділах ЦНБ проводяться санітарні дні, протягом яких прибираються робочі місця та знепилюється книжковий фонд. Також постійно здійснюється робота з виявлення пошкодженої літератури і літератури, що потребує відновлюваних палітурних робіт.

Планово проводиться робота з перевірки правильності розстановки фондів у підрозділах ЦНБ.

4. ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ.

4.1 Електронна бібліотека.

Постійно розвивається електронна бібліотека ЦНБ. До її складу, крім Електронного каталогу з посиланнями до повнотекстових документів, входять eKhNUIR – електронний архів (репозитарій) публікацій учених університету, електронний архів eScriptorium з повнотекстовими ресурсами рідкісних і цінних видань, БД у on-line доступі, WEB- сайт бібліотеки, колекція на CD і DVD дисках.

У 2016 році за замовленнями факультетів бібліотекою було передплачено 25 назв журналів з різних галузей знань у електронній формі з доступом у режимі он-лайн. 16 назв придбано через ТОВ «Меркурій Інформ», 9 назв були придбані у ТОВ «Компанія ПАЕР». Доступ здійснювався з усіх комп'ютерів, підключених до мережі університету.

4.2 Електронні архіви ЦНБ.

Крім електронного каталогу бібліотеки у ЦНБ створюються та супроводжуються дві великі бази даних: електронний архів університету eKhNUIR та електронний архів рідкісних видань та рукописів для науки та освіти eScriptorium.

Протягом останніх восьми років бібліотека надає науковцям і викладачам університету можливість самостійно розміщувати в архіві свої статті, монографії, навчально-методичні розробки та ін., тобто будь які матеріали наукового та навчального напрямку. Це стало можливим завдяки створенню на сервері ЦНБ **eKhNUIR – електронного архіву (репозитарію) праць вчених університету** (<http://dspace.univer.kharkov.ua>), який має власний ISSN 2310-8665 і є повноцінним електронним виданням, що постійно поповнюється, і в якому можна публікувати результати досліджень як у першоджерелі, нарівні з друкованими періодичними виданнями.

Політику архіву щодо ресурсів відкритого доступу викладено у Положенні про eKhNUIR (<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/569>) та зареєстровано у Реєстрі Директив та політик репозитаріїв відкритого доступу ROARMAP – Registry of Open Access Repository Mandates and Policies (<http://www.eprints.org/openaccess/policysignup/fullinfo.php?inst=Central%20Scientific%20Library%20of%20V.N.%20Karazin%20Kharkiv%20National%20University>).

Архіви також зареєстровано у міжнародних гарвестерах: у світовому реєстрі ROAR (Соутгемптонський університет, Великобританія) та DOAR «Покажчику Репозитаріїв відкритого доступу» (Ноттінгемський університет, Великобританія), а також в українському гарвестері Simple Metadata in Open Ukraine Archives (система пошуку у відкритих архівах України).

На 1 грудня 2016 р. обсяг Електронного архіву eKhNUIR складає 11 264 документа, з них 4 605 архівовані авторами та відповідальними депозиторами від факультетів (біля 41%), інші – співробітником бібліотеки. Фахівці знайомлять науковців з роботою у DSpace, надають індивідуальні консультації, редагують описи нових надходжень до архіву, листуються електронною поштою з депозиторами.

Статистика наповнення електронного репозитарію

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Назв документів – усього	1 672	4 644	6 612	8 459	9 164	10 017	11 264
Авторів документів – всього	1 100	3 503	4 781	5 758	6 226	6 697	7 370
Колекцій (спільнот) – всього	28	31	31	31	31	31	31
Ключових слів – всього	6 293	16 056	22 977	28 884	31 334	34 614	37 490
За роком видання – всього	з 1804 р.	з 1804 р.	з 1803 р.	з 1803 р.	з 1803 р.	з 1802 р.	з 1802 р.
Кількість користувачів – за рік	11 305	28 588	56 184	43 934	54 917	56 027	52 767
Відвідувань – за рік	17 203	40 549	74 379	58 045	69 587	70 812	67 744
Переглядів сторінок – за рік	96 769	239 353	383 969	288 809	439 093	459 379	441 053
Кількість країн з яких були відвідування – за рік	68	87	100	88	99	108	119

У минулому році архів поповнився на 1 247 документів, з яких 1 155 архівовані авторами (92%), що свідчить про зростання активності окремих науковців та факультетів у цій роботі. Поповнюється і колекція «Спеціалізовані вчені ради» (автореферати та дисертації). У колекції розміщено дисертації В. С. Бакірова, В. О. Катрича, І. О. Гірки, С. Д. Литовченка та інш.

Фахівці бібліотеки роблять необхідні кроки для популяризації архіву. Це індивідуальне консультування (231 консультації у 2016 р.), доповіді перед колективами науковців, студентів, реклама на сайті бібліотеки та у соціальних мережах.

Репозитарій eKhNUIR має гідний рейтинг у вебметричних базах. У світовому рейтингу Webometrics («The Ranking Web of World repositories») за даними 2016 року <http://repositories.webometrics.info/en/Europe/Ukraine%20> серед більш ніж 2284 електронних архівів світу, eKhNUIR займає 6 місце серед університетських репозитаріїв України та 605 в світі, в українському реєстрі репозитаріїв eKhNUIR займає 4 місце.

Успішно розвивається і проект зі створення **Електронного архіву рідкісних видань та рукописів для науки та освіти eScriptorium** (<http://escriptorium.univer.kharkov.ua>), де розміщуються повнотекстові варіанти рідкісних видань з фондів ЦНБ. На кінець 2016 року eScriptorium містить 13 спільнот, де розміщені 4 245 документів XIV–XX ст.: рукописи та рукописні книги, іноземні стародруки, видання глаголичного, кириличного та гражданського друку, рідкісні українські видання, рідкісні та цінні видання XIX – XX ст. та ін. Більшість з цих документів розміщена у повнотекстовому форматі, деякі з них виставлені в Інтернет лише фрагментами, деякі документи вносяться до архіву для зберігання, але не виставлені в Інтернет–мережі.

У 2016 р. до архіву внесено 506 документів. Тому значно поповнились колекції eScriptorium, а саме: Харківських періодичних видань (1208 документів) виданнями 20–30 рр. XX ст., колекція газети «Утро 1912–1913 рр.» (535 документів), створено колекції «Історії університетів», «Перша столиця» (77 документів), «До 25–річчя Незалежності України: історичні документи» (14 документів переважно 1918–1919 рр.), колекції газет «Харьковские губернские ведомости» та «Южный край».

Електронний архів eScriptorium користується немалим попитом користувачів, хоча і є спеціалізованим «ретро–архівом». Статистика Google Analytics надає такі показники за 2016 р. – 13 237 відвідувачів з 82 країн світу; 21 991 відвідування, при цьому 10% з них зроблено з мобільних телефонів і 4% з планшетів; 251 662 переглядів сторінок.

Найбільш популярними у 2016 р. були наступні видання з архіву:

- Травник: [Рукопис із бібліотеки Івана Грозного]. – Б.м. , 1534 . – 582 л. : іл.
- Галятовский Иоанникий. Небо новое з новыми звездами сотворенное, то есть Преблагословенная Дева Мария Богородица з чудами своими. – Могилев: Тип. Максима Вощанки, 1699. – [1], 216, [9] л.
- Галятовский Иоанникий. Ключ разумения. – К.: Тип. Киево–Печерской лавры, 1659. – [1], 253 л.
- Антоний Радивилловский. Венец Христов, з проповедей неделных, аки з цветов роженных, на украшение православно–кафолической святой восточной церкви, сплетеный, или казания недельные... – К.: Тип. Киево–Печерской лавры, 1688. – [20], 543 л.
- Харьковский Демокрит: Тысяча первый журнал. № 1–6. – Х.: Тип. Харьковского университета, 1816. – [380 с.].

4.3 Електронні бази даних.

У 2016 р. продовжувалася робота з повнотекстовими та реферативно–бібліографічними базами даних, книгами та журналами іноземних і вітчизняних видавництв у електронній формі з доступом у режимі on–line.

У 2016 році університет передплатував своїм коштом дві бази даних:

- **Web of Science** компанії Thomson Reuters – найвідоміша наукометрична бібліографічна БД (компанія Thomson Reuters) наукових статей з престижних періодичних видань, книг тощо.
- **Scopus** компанії Elsevier – найбільша в світі наукометрична бібліографічна БД (з грудня 2016 р.).

У лютому 2016 р. ХНУ імені В. Н. Каразіна приєднався до Консорціуму e–VERUM, який був створений шляхом укладання багатостороннього договору чотирма засновниками: Громадським об'єднанням "ЕЛібУкр", Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського, Асоціацією користувачів української науково–освітньої мережі "УРАН", Науковою бібліотекою ім. М. Максимовича ХНУ імені Тараса Шевченка. Керівництво університету підписало Декларацію про приєднання до Консорціуму і таким чином університет отримав доступ до бази даних **Web of Science** компанії Thomson Reuters за пільговою ціною. Доступ до БД здійснювався з усіх комп'ютерів, підключених до Інтернет через мережу університету.

У 2016 р. надавався доступ до електронних БД, передплатених для центрів «Вікно в Америку» Посольством США (доступ тільки у Центрі «Вікно в Америку»). Центр надає доступ до повнотекстової англомовної бази даних **eLibrary USA**. База даних містить у собі 30 різних інформаційних джерел різнопланової тематики, серед яких є вивчення англійської мови, медицина, бізнес, економіка, періодичні видання, американська культура та історія, архітектура та мистецтво.

У рамках бази даних eLibrary USA був доступ до таких повнотекстових баз:

- [Academic OneFile](#) (статті з академічних журналів)
- [Biography In Context](#) (біографії видатних особистостей, що розміщені у журнальних статтях)
- [BookFlix](#) (для вивчення англійської мови, 115 е–книг, та 115 відео матеріалів)

- [Business Insights: Global](#) (близько 10, 000 фінансових доповідей, статей з академічних журналів)
- [CQ Researcher Online](#) (близько 40, 400 статей, політичних та соціальних оглядів)
- [ebrary](#) (колекція електронних книжок з літератури, історії та інших наук)
- [JSTOR](#) (850 академічних журналів)
- [Gale Directory Library](#)
- [Gale Virtual Reference Library](#)
- [General OneFile](#)
- [Global Issues in Context](#)
- [GREENR](#)
- [Literature Resource Center](#)
- [National Geographic Kids](#)
- [National Geographic Virtual Library](#)
- [Opposing Viewpoints In Context](#)
- [ProQuest Dissertations & Theses Global](#)
- [ProQuest Research Library](#)
- [Research In Context](#)
- [Science in Context](#)
- [Small Business Resource Center](#)
- [Smithsonian](#)
- [Student Resources In Context](#)
- [U.S. History In Context](#)
- [World History In Context](#)

№	Бази даних	Тестові доступи 2016 року
1	CUL Online	Онлайн бібліотека навчальної літератури – понад 760 україномовних навчальних посібників та підручників, рекомендованих МОН України, з економічних, гуманітарних та природничих наук.
2	POLPRED.com	Моніторинг промисловості та послуг у Росії і за кордоном, огляд преси та повні тексти повідомлень провідних інформаційних агенцій, документи аналітики й огляди преси.
3	Ebrary: Academic Complete Collection	44 тис. назв цифрових книг: бізнес та економіка, інформаційні технології, освіта, інженерія і технології, історія та політика, гуманітарні науки, мовознавство, літературознавство і лінгвістика, право, науки про життя, медицина, фізика, психологія, філософія, соціологія й антропологія.
4	BioOne	Журнали з біології, екології та питань охорони навколишнього середовища.
5	EastView	Україномовна і російськомовна періодика з природничих та гуманітарних дисциплін.
6	Web of Science	Thomson Reuters – найвідоміша наукометрична бібліографічна база даних наукових статей з престижних періодичних видань, книг та матеріалів наукових конференцій із зазначенням реальної цитованості цих матеріалів.
7	Китайські наукові бази даних	China Academic Journals Full-text Database (CJFD); China Yearbooks Full-text Database (CYFD); China Doctoral Dissertations/ Masters' Theses Full-text Database (CDMD); China STM English Journals&Proceedings Focus (CSTM) Journals Translation Project
8	PressReader	Ресурс містить цифрові копії понад 5000 найменувань газет та журналів. На

№	Бази даних	Тестові доступи 2016 року
		ресурсі представлена преса зі 100 країн світу 60 мовами. Портал пропонує ліцензовані видання та поновлюється щоденно.
9	SAGE	Провідне міжнародне видавництво, що видає понад 650 журналів і 800 книг в галузях: науки про здоров'я, медико-біологічні науки та науки про життя, матеріалознавство та інжиніринг, суспільні та гуманітарні науки.
10	Bibliotech	Підручники з хімії для внз на платформі OUP
11	Cambridge Journals Online	Платформа електронних журналів від Cambridge University Press, через яку користувачі отримують доступ до понад 360 журналів із 40 дисциплін (історія, політичні науки, біологія, хімія, економіка та інші), глибина цифрового архіву яких сягає 1770 року.
12	OECD iLibrary	Електронна бібліотека Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Понад 10 000 електронних книг, 46 530 розділів, майже 120 000 таблиць і графіків, 5 000 статей, 5 мільйонів одиниць даних із 42 баз даних, що сягають 1960-х років та охоплюють понад 80 країн. Це один із найбільш всеохоплюючих ресурсів із даними для економістів, соціологів, освітян та екологів.
13	De Gruyter	Колекція електронних книжок німецького наукового видавництва DE GRUYTER – близько 1600 назв наукових видань з 28 предметних галузей.
14	EastView	Українські та російські повнотекстові електронні ресурси. У доступі – наукові журнали, газети, бібліографічні видання, видання з гуманітарних, суспільних, природничих та технічних дисциплін, економіки, медицини, психології, освіти, бібліотекознавства, статистики та ін.

Продовжувалася робота з популяризації електронних ресурсів. Крім надання інформації на Інтернет-сторінці бібліотеки та на сайті університету, об'яв у ЦНБ та на факультетах, у соцмережах, відомості про нові можливості розсилалися електронною поштою на факультети за їх тематикою. Проводилися заняття та консультації для користувачів. У 2016 р. було проведено 10 занять для груп користувачів (історичний, психологічний, філологічний факультети) та 297 індивідуальних занять та консультацій для студентів, аспірантів, наукових співробітників університету та внз Харкова.

Співробітники ЦНБ консультували користувачів щодо реєстрації наукових об'єктів і суб'єктів у системі ORCID – реєстрі унікальних ідентифікаторів науковців, а також з процесу індексації праць учених у відомих світових наукометричних базах Scopus, Web of Science та в бібліометричних базах відкритого доступу, проводили ознайомлюючі заняття з реєстрації науковців, аспірантів, викладачів у безкоштовних наукометричних базах. На замовлення факультету комп'ютерних наук був підготовлений алгоритм створення он-лайн журналу та інформація про програми, за допомогою яких можна це зробити (Open Journal System тощо).

4.4 ВЕБ-сайт.

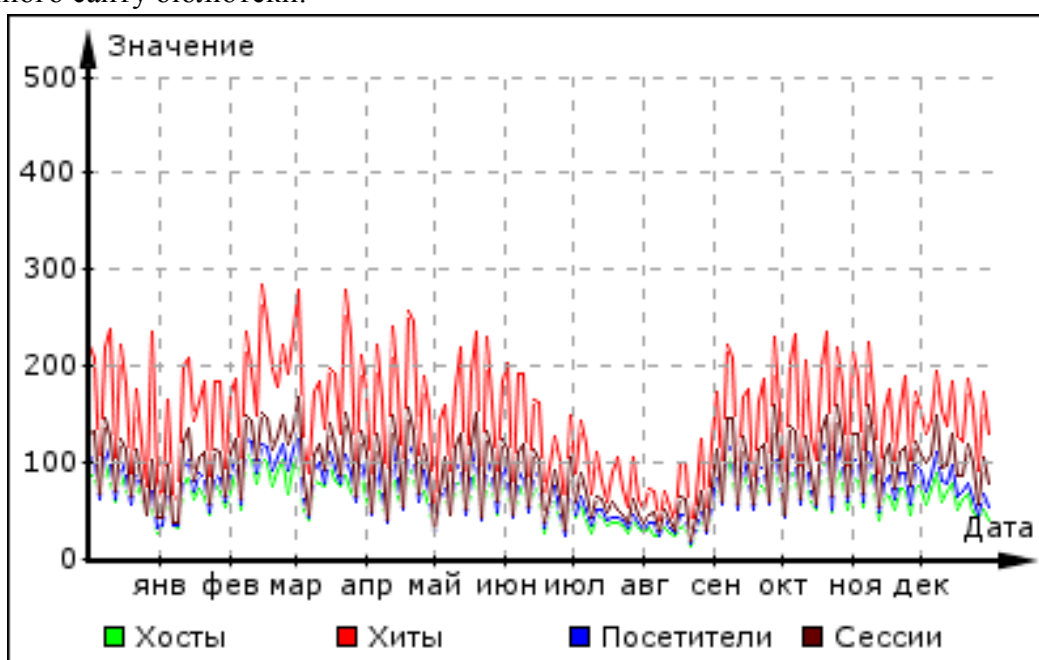
Усі аспекти роботи бібліотеки висвітлюються на домашній сторінці ЦНБ в Інтернеті за адресою: <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr>. У 2016 році з'являлася нова інформація про події, які відбувалися в бібліотеці, та анонси майбутніх заходів.

На сторінці забезпечено доступ до електронних ресурсів ЦНБ, надається інформація про нові електронні ресурси з доступом у режимі он-лайн, тестові доступи тощо. Постійно додавалася та поновлювалася інформація про бібліотеки ВНЗ Харківського зонального методичного об'єднання («Бібліотекар року», документи для

форуму методистів тощо). На сторінці продовжував працювати бібліотечний форум та служба «Віртуальний бібліограф».

Кількість відвідувань (хітів) протягом 2016 року – **50 013**, унікальних хостів **22 123**, відвідувачів **26 181**, сесій **32 895**. На сайті бібліотеки працюють: «Форум» для зворотнього зв'язку з читачами, служба «Віртуальний бібліограф», віртуальна довідка «УДК, авторський знак», а також відображаються веб-ресурси відкритого доступу. Найбільш популярні сторінки – сторінка електронного каталогу, головна, інформація про бази даних, до яких є доступ у бібліотеці, інформація про діяльність та учасників зонального методичного об'єднання внз, відомості про ЦНБ, оголошення тощо. Найбільша кількість відвідувань, крім України, – з США, країн Європейського союзу, а серед областей України, крім Харківської, – зі Львівської, Київської, Одеської, Полтавської.

Статистичні дані надані за показниками лічильника, який встановлено на сторінках офіційного сайту бібліотеки.



Також офіційна інформація надається на сторінці соціальної мережі Facebook «Електронні інформаційні ресурси ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна»

<https://www.facebook.com/el.resursy.karazin/>.

На цій сторінці представлена інформація про різні бази даних, де зберігаються наукові публікації з природознавчих, технічних, медичних і гуманитарних наук.

Мета – познайомити користувачів зі світовими науковими базами даних (повнотекстовими, реферативними, наукометричними), які надають у електронному вигляді відкритий доступ до наукових публікацій і періодичних видань з високим рейтингом.

5. ДОВІДКОВИЙ АПАРАТ ЦНБ

5.1 Електронний каталог.

Станом на 01.12.2016 р. електронний каталог ЦНБ включає **878 114 записів**, відображено інформацію про **1 310 130 примірників**, 285 391 рубрик, 384 087 авторів (тобто за рік поповнено на 54 000 назв та 85 000 примірників), 79 064 аналітичних записів.

На 01.12.2016 р. зафіксовано 500 648 відвідувачів з 143 країн світу, 612 281 відвідувань, 1 107 449 переглядів сторінок.

Адреса каталогу: <http://media-2008.univer.kharkov.ua/absottheque/>

Робота з ЕК ведеться за такими напрямками:

- каталогізування поточних надходжень;
- введення в базу ЕК підсобних фондів структурних підрозділів ЦНБ;
- ретроконверсія (каталогізування описів видань до 1991 року відділу книгозберігання);
- своєчасне відображення в ЕК видань, розміщених в електронних архівах ЦНБ;
- каталогізування невідображених документів вітчизняною та іноземними мовами з фонду сектору видань кінця XIX – початку XX ст. (після інвентаризації);
- редагування бази ЕК.

На розгляд членів науково-методичної Ради ЦНБ у грудні 2016 р. було винесено пропозиції щодо удосконалення наповнення електронного каталогу ЦНБ на 2017 – 2020 роки та подальшого ведення системи традиційних каталогів. Було відзначено, що за період створення електронного каталогу – 25 років, у ньому відображено 38 % примірників від загального фонду ЦНБ.

До перспективного плану наповнення електронного каталогу було запропоновано включити у 2017 р. – 2020 р.:

- *Відображення поточних надходження документів*
- *Відображення документів з електронних архівів*
- *Відображення фондів бібліотечних пунктів «Кафедральна бібліотека» за умови проведення повного циклу інвентаризації (після звірення з інвентарними книгами)*
- *Відображення та редагування описів видань з фондів абонементів навчальної літератури*
- *Відображення авторефератів за минулі роки*
- *Відображення періодичних видань (ретроконверсія)*
- *Аналітичне відображення статей*
- *Удосконалити методику створення авторитетних файлів*
- *Удосконалити редагування описів в електронному каталозі, шляхом створення служби «видавничого редактора» на нові надходження*

Також були прийняті рішення про консервацію систематичного каталогу ЦНБ станом на 1.01.2017 р. і про початок використання індексів УДК у електронному каталозі.

Каталогізація поточних надходжень.

За рік до електронного каталогу внесено 14 998 записів, у т.ч. відображено примірників нових надходжень :

- *вітчизняних документів – 12 571;*
- *документів іноземними мовами – 403,*

- продовжуваних видань – 812,
- періодичних видань – 1 190,
- газет – 22 назви.

У 2017 році планується опрацювати для електронного каталогу 18.800 примірників нових надходжень.

Введення до електронного каталогу підсобних фондів структурних підрозділів ЦНБ. Ретроконверсія (каталогізація описів видань до 1991р.). Редагування електронного каталогу.

У 2016 році в базі ЕК відображено підсобні фонди кафедральних бібліотек:

- кабінет історії України – 762 прим.
- кабінет історії народів Східної Європи – 1 135 прим.
- кабінет методики біології – 765 прим.
- кабінет зоології і екології тварин – 505 прим.
- кабінет соціально–економічної географії – 55 прим.
- кабінет методики викладання хімії – 980 прим.

УСЬОГО – 4 202 прим.

До електронного каталогу введена інформація про **23 443 видання до 1991 року.**

Із підсобних фондів надійшли документи на зміну шифру зберігання у базі ЕК, у

т.ч.:

- книжкові видання – 2 125
- періодичні видання – 5 640.

Відредаговано бібліографічні описи та введені дублетні примірники 4 471 назв документів відповідно до читацьких замовлень на літературу з фонду відділу книгозберігання.

Предметизація записів в ЕК – 15 853; присвоєно предметних рубрик на ретрозаписи – 29298; нових індексів на ретрозаписи – 11 738; виправлено індексів в ЕК – 10 873.

Виключено з ЕК інформацію про 6264 примірники списаних (переведених) документів за актами.

План на 2017 рік:

- Ввести до ЕК описи документів з кабінету математики :
 - сектор каталогізування вітчизняних документів – 4 500 ;
 - сектор каталогізування документів іноземними мовами – 1950 ;
 - сектор каталогізування періодичних видань – до 1917 р. – 300 ;
 - після 1917 р. – 5 000.
- Ввести до ЕК описи видань до 1991 року:
 1. кабінет педагогіки
 2. кабінет метеорології
 3. кабінет генетики та цитології
 4. кабінет геофізики
 5. кабінет методики викладання фізики.
- Видань з фонду відділу книгозберігання: формат Р – 6.075 (вітчизн. – 3100, інозем. – 2 975);
- Видань з фонду аб. № 6 філологічної літератури – 20 000;
- Періодичних видань – 7 000 док.;

- Змінити шифри зберігання документів, що повернулися з підсобних фондів – 3 000 док.

Відображення в ЕК ЦНБ видань, розміщених в електронних архівах ЦНБ (репозитарій і скрипторіум).

У 2016 році було проведено значний обсяг робіт з відображення в ЕК видань, розміщених в електронних архівах ЦНБ (повний бібліографічний опис документів, з редагуванням, рефератом або анотацією, з поданням електронної адреси):

- з репозитарію відображено 895 назв навчальної літератури та 46 назв наукової літератури усіх 20 факультетів ХНУ;

У базі ЕК розміщено документи, відображені в eScriptorium університету:

- рукописи та листи – 24 док.
- видання кириличного друку – 5 док.
- видання гражданського друку – 55 док.
- українські видання – 133 док.
- рідкісні та цінні видання: а) видання ХІХ ст. – 520 док
б) видання ХХ ст. – 540 док.

Відображено в ЕК 78 статей з періодичних видань, розміщених у репозитарії.

План на 2017 рік:

- Своєчасно поповнювати ЕК ЦНБ виданнями, які надходять до електронних архівів університету та ЦНБ.
- Завершити відображення документів за минулі роки, разом із статтями з періодичних видань: репозитарій – 12 640 ; eScriptorium – 2 100.

5.2 Система традиційних карткових каталогів

5.2.1 Читацький систематичний каталог.

У 2016 році в СК розставлено нових карток: на вітчизняні видання – 3 883, на видання іноземними мовами – 861; відображено дублетів – 1 230 (вітчизн.) та 133 (інозем.), відредаговано 31 200 карток відповідно до нових таблиць ББК.

Усі відредаговані розділи звірено з ЕК – 14 125 описів, доповнено предметними рубриками – 29 298 руб., та індексами ББК (11 783) у відповідності з новими таблицями ББК.

Списано із ЧСК за актами – 1 521 документ.

Для АПП надруковано 445 карток на нові рубрики (поняття). Всього створено і виправлено 1 046 рубрик.

Проставлено індекси науковим роботам вчених, аспірантів та студентів: УДК – 1 267 (з них електронною поштою – 277), ББК – 198.

З січня 2017 року ЧСК вирішено законсервувати. З каталогу будуть вилучатися описи на документи та примірники за актами списання.

5.2.2 Алфавітні службові каталоги.

Розставлено карток:

- на вітчизняні видання – 2416

– на видання іноземними мовами – 403.

Приписано дублетів – 1052 прим. (на вітчизн. вид.)

Списано за актами – 6264 документа.

План на 2017 рік:

– *Розставити картки на нові надходження.*

– *Продовжити роботу з невідображеним в каталогах фондом іноземними мовами.*

5.2.3 Топографічні каталоги.

У топографічні каталоги на фонди навчальних абонементів розставлено 1 691 карт. Списано за актами – 5 218 док.

Топографічний каталог на фонд видань кінця XIX – початку XX ст. нараховує 232000 примірників. Топокаталог розміщено в 240 шухлядах.

Після інвентаризації фонду і звірення топокаталогу з інвентарними книгами увесь топокаталог було розподілено на дві частини: 1) укр.–рос. ряд та 2) іноземними мовами.

Україно–російський ряд звірено з ЧАК ЦНБ і виявлено 2 315 примірників невідображених документів. Зроблено бібліографічні описи цих документів в ЕК.

Ряд документів іноземними мовами звірено з ЧАК (до інв. № 140.099). Виявлено 12 903 прим. невідображених в каталогах.

Під час інвентаризації фонду було виявлено великий масив документів, на які були відсутні топографічні картки. Описи документів було зроблено в ЕК, роздруковано топо–картки та вліто до топокаталогу. Усього – 3 581 картка.

План на 2017 рік:

– *Розставити картки на нові надходження.*

– *Продовжити роботу з невідображеним у каталогах фондом іноземними мовами.*

5.3 Довідковий апарат на колекції цінних видань і рукописів.

У 2016 р. у відділі книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів продовжувалася робота з перевірки відображення рідкісних іноземних видань XVIII ст. у алфавітному каталозі книг XVI–XVIII ст. іноземними мовами, який знаходиться у читальному залі № 12. З алфавітним каталогом звірено 2387 видань XVIII ст. Більша частина видань була відображена в алфавітному каталозі. Частина карток була з так званими «кріпосними» номерами, які замінені на інвентарні. На 177 видань укладено бібліографічний опис. Одночасно здійснювалось вибіркове поточне редагування алфавітного каталогу книг XVI–XVIII ст. іноземними мовами.

Книги, що були переведені до різних колекцій пам'яток писемності і друку, знаходили відображення в алфавітних каталогах і картотеках відділу.

У читацький алфавітний каталог книг з мистецтва розставлено 181 карт., в алфавітний каталог праць вчених ХНУ – 193 карт. Загальна кількість розставлених карток у читацькі каталоги і картотеки відділу становить 1387 карт. Написано карток для робочих картотек особистих бібліотек, автографів, екслібрисів – 681.

Відредаговано частину бібліографічних описів видань книг I чверті XIX ст. у відповідній картотеці. Розпочато редагування картотеки кириличних стародруків.

На 2017 р. планується продовжити роботи з перевірки відображення іноземних видань XVIII ст. у алфавітному каталозі книг XVI–XVIII ст. іноземними мовами та з уточнення опису кириличних стародруків.

6. ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ.

Протягом 2016 року всіма структурними підрозділами бібліотеки обслуговано близько 70 тис. користувачів, відвідування бібліотеки становило майже 400 тис., звернення до веб-ресурсів – 753 029., книговидача – близько 1 млн. 200 тис. примірників на різних носіях інформації.

Завдяки упровадженню АІБС «Absotheque Unicode» на необмежену кількість робочих місць продовжує розвиватися локальна бібліотечна мережа, а саме: проводилася підготовча робота для впровадження автоматизованого обслуговування на навчальному абонементі для студентів філологічного факультету. На всіх інших абонементах та у читальних залах обслуговування відбувається в автоматизованому режимі.

26 бібліотек вишів Харкова входять до корпоративного проекту «Єдина картка читача бібліотек внз Харкова». Науково-педагогічні працівники, аспіранти, здобувачі та студенти університету отримують реєстраційну штрих-кодову картку як «Єдину картку читача бібліотек внз Харкова» за рахунок спецкоштів університету.

Основні статистичні показники.

Кількість читачів фактично обслугованих абонементами та читальними залами

Пункти обслуговування	Кількість читачів фактично обслугованих			Відвідування		
	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Науковий абонемент	14338	13693	13795	116200	111700	110850
Абонемент № 1	5347	5777	6042	21850	20500	20768
Абонемент №2	4919	5100	5739	23950	22500	22768
Абонемент № 5	600	585	469	8387	9196	10373
Абонемент № 6	1452	1388	1282	24562	23238	22097
Читальний зал № 1	3831	4769	4852	18213	17788	17753
Читальний зал № 2	5811	6162	6221	18732	18776	14382
Читальний зал № 4	1750	2594	2405	14626	14272	14279
Читальний зал № 6	4041	4374	4232	18801	18522	18645
Читальний зал № 9	12100	14430	14563	18496	18501	16483
Читальний зал № 10	446	402	386	5433	4796	4946
Читальний зал № 12	188	172	143	2671	2853	3476
Читальний зал № 14*	1872	2061	1903	3106	2816	2963
Читальний зал фіз.-техн. літератури	600	585	472	4504	4880	7978
Вікно в Америку	2100	2000	1472	10150	10500	23783
Центр–Інтернет	1520	1530	542	8750	8770	07642
Зал інформаційного сервісу	202	473	194	1150	1157	900
Науково-методичний відділ	94	94	94	1116	1112	1064
Кафедральні бібліотеки	4289	4152	5213	23782	22567	23537
Відділ реєстрації	0	0	0	12910	10022	8255
Зал електронного каталогу	0	0	0	11483	6478	4783
Зал традиційного каталогу	0	0	0	6199	3702	3163
Сектор систематизації (індекс УДК + ББК)	0	0	0	1493	1369	1267

Пункти обслуговування	Кількість читачів фактично обслугованих			Відвідування		
	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Відвідування виставок, мас. заходів	0	0	0	13500	15910	13100
Ц. книгосх. 10 пов.	0	0	0	0	101	88
Усього	65500	70341	70019	390064	372026	375343

6.1 Діяльність відділів обслуговування.

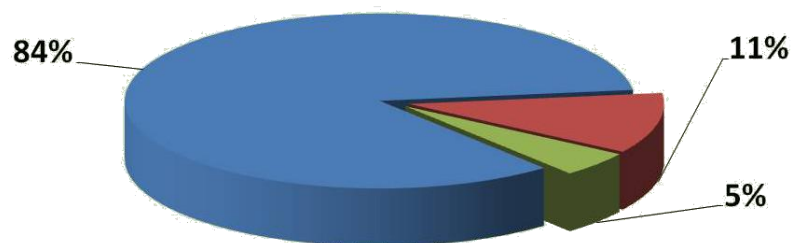
6.1.1 Сектор електронної реєстрації користувачів.

Основний контингент користувачів ЦНБ – студенти. У навчальних планах університету у 2016 році відбулися зміни. З'явилися нові спеціальності, скоротився набір за певними напрямками. Вперше було здійснено прийом на перший рівень вищої освіти – (бакалаврський) за спеціальностями: Філологія. Арабська мова (факультет іноземних мов); Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології (факультет комп'ютерних наук); Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії (факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу); Публічне управління та адміністрування, Підприємство, торгівля та біржова діяльність (економічний факультет); на другий (магістерський) та за рівнем «спеціаліст» за спеціальностями Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології (факультет комп'ютерних наук). З метою розвитку бізнес-освіти, адаптації навчальних програм у сфері управління та адміністрування до сучасного бізнес-середовища створено навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу».

Під час запису читач обов'язково знайомиться з Правилами користування ЦНБ, зі структурою бібліотеки, спектром послуг з бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування, які надає бібліотека. Створюється електронний формуляр читача, який є єдиним для усіх пунктів обслуговування та оформляється читацька картка.

Розподіл читачів ЦНБ за категоріями

Усього читачів за єдиним обліком – 14 473



■ Студенти - 12174

■ Викладачі, наук. співробітники та аспіранти - 1620

■ Сторонні - 679

Порівняльна таблиця запису нових читачів

Рік	Усього	Студенти	Проф.-виклад. склад	Аспіранти	Інші	Сторонні
2014	3547	3115	37	29	23	343
2015	2956	2440	74	41	33	368
2016	3091	2571	67	44	32	377

Розподіл читачів ЦНБ за факультетами

Назва факультету	Кількість студентів – читачів 1 курсів (денна та заочна форма навчання)					
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Біологічний	110	130	132	120	105	71
Геології, географії, рекреації і туризму	102	122	127	101	76	65
Екологічний	34	44	42	46	31	30
Економічний	144	272	326	355	227	230
Іноземних мов	174	267	312	278	234	238
Історичний	79	96	97	95	68	106
Комп'ютерних наук	54	112	110	105	116	173
МЕВ та ТБ	100	188	205	287	246	195
Медичний	84	163	222	213	133	147
Математики і інформатики	75	129	116	115	88	75
Психології	55	89	85	84	62	59
Радіофізики, біомедичної електроніки та комп'ютерних систем	43	82	100	84	50	27
Соціологічний	73	140	169	176	106	141
Фізико-енергетичний	33	58	55	51	39	51
Фізико-технічний	38	45	60	47	25	30
Фізичний	31	49	56	60	41	35
Філологічний	195	211	222	220	190	152
Філософський	47	73	61	67	70	33
Хімічний	62	75	80	72	64	53
Юридичний	91	109	115	86	59	116
Каразинська школа бізнеса						22
Усього	1624	2454	2692	2662	2030	2049

Статистика читачів по «Єдиній картки читача»

Вищі навчальні заклади III-IV ступеня акредитації Харківського регіону за 2016 рік

Сигла	ВУЗ	Читачі	Сигла	ВУЗ	Читачі
02	НЮУ	4	15	ХНАДУ	3
03	НТУ «ХП»	11	16	УДАЗТ	1
04	ХНЕУ	4	18	ХДАК	16
05	ХНМУ	13	21	ХДУХТ	4
06	НАУ «ХАІ»	2	23	НУВС	6
07	ХНУРЕ	7	29	ХГПА	3
09	НФУ	12	30	ХМАПО	1
10	ХНПУ	31	32	ХІБС	2
11	УІПА	3	33	ХІФ УДУФМТ	1
13	ХНУМГ	5	35	ХРІДУ НАДУ	1
14	ХНУСТ	1	36	ХТЕІКНТЕУ	1

(помаранчевим кольором виділені внз, які приєдналися до Проекту у 2016 р.)

До бібліотеки, крім студентів та викладачів внз–учасників проекту, записуються викладачі, аспіранти, студенти інших внз, науково–дослідних установ, співробітники музеїв, архівів, ЗМІ, вчителі, учні шкіл та ліцеїв. До їх послуг читальні зали з відкритим доступом до фондів в т.ч. зал періодичних видань і зал для самостійної роботи, Центр Інтернет–технологій, зал інформаційного сервісу, інформаційний центр «Вікно в Америку». З кожним роком збільшується кількість читачів з інших країн світу.

У 2016 році 192 студенти з 28 країн світу стали нашими читачами



Перереєстрація контингенту читачів проходить відповідно до "Правил користування ЦНБ" і рішення Ради з наукової та методичної роботи ЦНБ. Під час перереєстрації вносяться усі зміни до електронного формуляру користувача. Протягом 2016 року було відредаговано 1 887 електронних формулярів.

6.1.2 Відділ наукової та художньої літератури

Усі категорії студентів та співробітників університету мають право користуватися абонементом наукової та художньої літератури. Студенти складають основну кількість – 12 174 користувача. Всього на кінець року на абонементі нараховувалось 13 795 користувачів.

У автоматизованому режимі на абонементі здійснюється видача, прийом та продовження терміну користування документами. Надаються консультації користувачам за телефоном з питань обслуговування та пошуку літератури. Здійснюється видача художньої літератури з фонду відділу за усним замовленням. Постійно вивчаються інформаційні потреби читачів. Приймаються та оформлюються документи замість загублених користувачами.

Співробітники абонементу широко використовують таку форму роботи з користувачами, як бесіда. Таким чином, користувачам надається конкретна інформація щодо правил користування бібліотекою, допомога у пошуку потрібних документів, рекомендуються книги залежно від індивідуальних потреб і запитів користувачів.

У 2016 році продовжувалася робота у таких напрямках: створення книжкових інсталяцій на абонементі, ведення сторінок абонементу наукової та художньої літератури

у соціальних мережах «Facebook» та «ВКонтакте», постійно діюча виставка миттєвої видачі художньої літератури «Прийшов час читати». Уся ця робота направлена на заохочення наших користувачів до читання.

Особливою популярністю у читачів користується постійно діюча виставка миттєвої видачі художньої літератури, яка створена для популяризації читання та реклами як нової художньої літератури, так і класики. Ця виставка складається, постійно оновлюється та доповнюється відомими та популярними виданнями. Будь-яку книжку з виставки можна одразу отримати на власний абонемент. У експозиції виставки представлені всі жанри художньої літератури, а також література англійською мовою.

Виставка художніх видань користується популярністю як серед студентів, так і серед викладачів та співробітників університету. Це досягнуто за рахунок наочності, а також систематичного оновлення книг, що стимулює інтерес до читання художньої літератури.

Для створення іміджу цікавого та креативного місця на абонементі продовжується реалізація проекту зі створення книжкових інсталяцій. За два роки створено усього 17 книжкових інсталяцій, на утворення яких пішло біля 7 000 екземплярів книг.

У 2016 р. було розроблено та створено такі тематичні інсталяції з книжок:

- книжкові закохані хлопчик та дівчинка до дня Святого Валентина;
- весняна «вісімка» до Міжнародного жіночого дня;
- спонукальна до читання композиція «READ»;
- до Новорічних свят – велика книжкова ялинка.

Такі інсталяції приваблюють читачів, спонукають їх затриматися, роздивитися зображення і прийти ще не раз до бібліотеки.

6.1.3 Міжбібліотечний абонемент

Продовжує функціонувати міжбібліотечний абонемент (МБА).

Робота ведеться за напрямками:

1. Обслуговування користувачів ЦНБ.
2. Обслуговування абонентів міста Харкова.
3. Обслуговування абонентів інших міст.

Паралельно з традиційними формами замовлення документів через МБА (звичайною поштою, телефоном, під час особистого відвідування бібліотеки) також виконуються запити, надіслані електронною поштою.

Співробітники МБА здійснюють інформаційно–пошукову роботу в електронному середовищі за предметними та тематичними рубриками, встановлюють зв'язок з наявними у мережі відповідними базами, зберігають адреси та фіксують появи відповідних веб–сайтів. Працівники бібліотеки мають можливість бібліографічного доопрацювання замовлення й оперативного визначення бібліотеки–фондоутримувача.

Кількість читачів ЦНБ, що користуються МБА у 2016 році – 45. Від них було одержано 170 замовлень, 107 документів було доставлено користувачам ЦНБ з інших бібліотек Харкова та України.

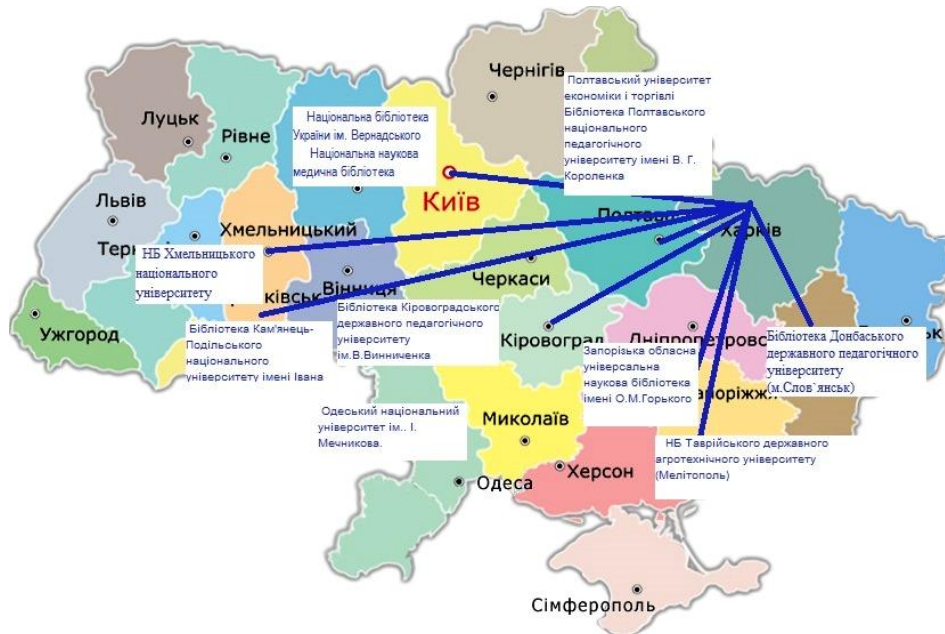
Із запитами для своїх користувачів ЦНБ звернулась до таких бібліотек України:

- Львівська національна наукова бібліотека імені Стефаника (Львів),
- Наукова бібліотека України імені В. І. Вернадського (Київ),
- Науково–технічна бібліотека імені Г. І. Денисенка НТУУ КПІ (Київ),

- Державна наукова педагогічна бібліотека України імені Сухомлинського (Київ).

За результатами цих запитів для користувачів ЦНБ було отримано 36 сторінок електронних копій.

Кількість абонентів м. Харкова тримається на рівні минулих років – 23 абонента. У 2016 році кількість абонентів МБА з інших міст становить 27 абонентів.



До служби міжбібліотечного абонементу за рік було 42 звернення з 27 бібліотек України, як академічних, так і публічних. За рік було відправлено поштою 7 книжок, у тому числі одну відправляли до Польщі. Усі книжки були повернуті вчасно.

Протягом 2016 року до служби МБА ЦНБ звернулись 9 закордонних бібліотечних установ, у т.ч.: Бібліотека Опольського університету (Польща), Головна бібліотека Гірничо–металургійної Академії в Кракові (Польща), Бібліотека Остравського університету (Острава, Чехія), Мічиганський університет (США), Бібліотека Гарвардського університету (Кембрідж, США), Бібліотека Університетського коледжу Дубліна (University College Dublin, Ireland), Національна бібліотека Латвії (Рига, Литвія) та ін. Від абонентів МБА з інших міст було одержано 42 замовлення (усі електронною поштою). Згідно з замовленнями було відскановано 788 сторінок, з них 137 відправлено електронною поштою.

6.1.4 Відділ навчальної літератури.

У звітному році на навчальних абонементах обслуговувалось майже 90% першокурсників. Не повністю охоплені студенти медичного факультету. Причина – відсутність достатньої кількості літератури з навчальних дисциплін першого семестру. Всього на абонементах обслуговується 11781 користувач.

Під час обслуговування на абонементах навчальної літератури традиційно надавалися консультації з приводу користування електронним каталогом, інформація про наявність книги у фондах абонементів, допомога у підборі допоміжної літератури з предмета, для практичних та лабораторних занять.

З метою популяризації нових надходжень проводились інформаційні виставки. Усього проведено 20 виставок, де експонувалось 400 примірників нової літератури.

6.1.5 Відділ філологічної літератури.

Основним контингентом абонементу № 6 і читального залу № 10, які входять до складу відділу, є студенти філологічного факультету, професорсько-викладацький склад та співробітники університету. Фонди пунктів обслуговування укомплектовані відповідно до програм філологічного факультету.

У 2016 році виконання статистичних показників з обслуговування користувачів характеризують такі цифри:

Абонемент № 6

№	Назва показника	Одиниця виміру	Викон. 2015 р.	План 2016 р.	Викон. 2016 р.	План 2017 р.
1	Загальна кільк. користувачів	користувач	1388	1400	1282	1300
2	Відвідування	користувач	23238	23000	22097	22000
3	Видача документів	документ	97649	95000	92097	92000

Читальний зал № 10

№	Назва показника	Одиниця виміру	Викон. 2015 р.	План 2016 р.	Викон. 2016 р.	План 2017 р.
1	Загальна кільк. користувачів	користувач	402	400	386	380
2	Відвідування	користувач	4796	5000	4946	5000
3	Видача документів	документ	21610	20000	22573	20000

У 2016 році читальний зал № 10 відвідали 4 946 користувачів (2015 р. – 4796), абонемент № 6 – 22097 користувачів (2015 р. – 23238). Усього було видано 114670 документів (читальний зал № 10 – 22573, абонемент № 6 – 92097). Видача документів за цільовим призначенням розподілилася таким чином:

Абонемент № 6

№	Назва показника	Викон. 2015 р.	% до заг. кількості	План 2016 р.	Викон. 2016 р.	% викон. плану	% до заг. кількості
1	Наукова література	18629	19	17000	16043	94	17
2	Навчальна література	53562	55	53000	52430	99	57
3	Літературно-худ. видання	25458	26	25000	23624	94	26

Читальний зал № 10

№	Назва показника	Викон. 2015 р.	% до заг. кількості	План 2016 р.	Викон. 2016 р.	% викон. плану	% до заг. кількості
1	Наукова л-ра	17650	84	17000	18966	111	84
2	Навчальна л-ра	2949	74	2000	3090	154	14
3	Літературно-худ. видання	1011	100	1000	517	52	2

Читальний зал № 10 також обслуговує користувачів ретровиданнями. За поточний рік їх видано: усього – 7 650 примірників (2015 – 6 783), у тому числі книг – 2 678 (2015 – 2 313), журналів – 4 712 (2015 – 3 961), газет – 260 підшивок (2015 – 509).

На 2017 рік планується: загальна кількість користувачів – 1 680 (абонемент № 6 – 1 300, читальний зал № 10 – 380); кількість відвідувань – 27 000 (абонемент № 6 – 22 000, читальний зал № 10 – 5 000); кількість виданих документів – 11 2000 (абонемент № 6 – 92 000, читальний зал № 10 – 20 000).

6.1.6 Відділ фізико-технічної літератури.

Відділ обслуговує студентів фізико-технічного, фізико-енергетичного факультетів, факультету комп'ютерних наук, аспірантів, професорсько-викладацький склад факультетів.

Уже багато років першокурсників ФТФ записують до ЦНБ в останніх числах серпня. Це дає змогу вже 4–6 вересня студентам 1-го курсу ФТФ та ФЄФ отримати навчальну літературу на абонементі № 5. У цей час не припиняється робота читального залу для студентів інших курсів. Майже на 85 відсотків студенти 1-го курсу були забезпечені навчальною літературою.

На першому курсі фізико-технічного факультету навчається 30 студентів, фізико-енергетичного факультету – 50 студентів.

У вересні 2016 року навчальну літературу отримали 30 студентів ФТФ і 48 студентів ФЕФ.

Користувачі	План 2016 р.	Викон. 2016 р.	План 2017 р.
Абонемент	590	472	480
Чит. зал №5	590	472	480

У цьому році студенти факультету ФТФ брали участь у Всеукраїнських Турнірах з фізики, де посіли перші місця. Напередодні турнірів збільшилась кількість відвідувань у читальному залі, тому що основна підготовка проходила саме у залі.

Відвідування	План 2016 р.	Викон. 2016 р.	План 2017 р.
Абонемент	9200	9497	9500
Чит. зал	4900	6508	6500

Книговидача	План 2016 р.	Викон. 2016 р.	План 2017 р.
Абонемент	10500	12213	12250
Чит. зал	5200	8666	8700

6.1.7 Відділ читальних залів.

У відділі читальних залів проводилося диференційне обслуговування користувачів усіх категорій. Усім читачам у читальних залах ЦНБ була надана інформація для навчання та наукової роботи, що є головним напрямком роботи відділу.

У 2016 році читальні зали відвідало 81542 користувача, які отримали 822728 примірників документів. Показники відвідування читальних залів відділу зменшились на 7 відсотків у порівнянні з минулим роком. Пропорційно зменшились показники

книговидачі. Зниження цих показників відбулося за рахунок зменшення набору абітурієнтів у 2016 – 2017 навчальному році.

За видами літератури було видано: наукової – 518 173 примірники, навчальної – 303 401 примірник, художньої – 1 154 примірники.

У приміщеннях читальних залів працює Wi-Fi і це завжди приваблює користувачів. До читальних залів користувачі приходять з ноутбуками, планшетами та іншими електронними пристроями. Вони мають змогу працювати водночас і з літературою з фондів залів, і з інформацією, яка є в Internet. Усе частіше відвідувачі використовують комфортні читальні зали для самостійної роботи, проведення колективних занять.

Для популяризації продовжуваних видань та нових надходжень періодики, виставки експонуються не тільки в залі періодичних видань, а й в інших читальних залах. Викладачі і студенти мають змогу ознайомитися одразу з різними видами видань. Також популярними були виставки книг з різних галузей знання у залі періодики.

Проводилися екскурсії для нових користувачів, де наочно презентувалися комфортні умови, які надаються для роботи у читальних залах – зручні місця, відкриті фонди, зони Wi-Fi, зручний сучасний довідковий апарат, швидке виконання замовлень. Особливе місце серед екскурсантів надавалося майбутнім потенційним студентам університету – абітурієнтам.

Усі читальні зали продовжують працювати у режимі відкритого доступу до своїх фондів. У звітний період у відділі проводилась робота з вивчення попиту користувачів на літературу, якої не вистачає у фондах залів; перевірялись методичні вказівки кафедр з дисциплін, що вивчаються студентами; проводився аналіз навчальних планів з різних дисциплін. На базі цього здійснювалось доукомплектування підсобних фондів.

6.1.8 Відділ книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів.

У 2016 р. читальний зал відділу відвідали 2 124 користувачі, 902 екскурсанта та 450 відвідувачів масових заходів, організованих за межами філії. За звітний рік кількість фактично обслугованих користувачів склала 143 особи.

За категоріями читачі, які працювали у читальному залі №12, розподілилися наступним чином (у відсотковому відношенні): студенти – 38,7 %, аспіранти – 24,5 %, наукові співробітники – 36,8 %. Користувачі з ХНУ імені В.Н. Каразіна склали 80,5 % відвідувачів.

Кількість літератури, поданої до читального залу відділу, становить 6 497 прим., у т.ч. державною мовою 2 881 прим. Рукописів, рідкісних видань та видань із довідкового фонду читального залу №12 видано 3940 прим. (у процентному відношенні це 60,64 % від загальної книговидачі), літератури з мистецтва – 2557 прим. (39,36 % книговидачі).

Фонд книжкових пам'яток ЦНБ служить цінним джерелом для підготовки майбутніх фахівців-науківців і документальною базою для численних наукових розвідок і досліджень вчених не тільки Харкова. Так, з 15 по 20 лютого 2016 р. у ЦНБ працював Юхан Мускала (Johan Muskala), аспірант слов'янського відділення кафедри сучасних мов Уппсальського університету (Уппсала, Швеція). Для написання дисертації він досліджував Травник 1534 р. (текстологічне порівняння списків і аналіз перекладу), який зберігається у рукописному зібранні ЦНБ. Цей примірник Травника є першим перекладом із середньоніжньонімецької інкунабули «Gaerde der Sundheit», яка зберігається у Швеції. Дослідник вже втретє за останні роки відвідує ЦНБ. У 2015 р.

Johan Muskala брав участь у міжнародних наукових конференціях і виступав з доповідями про Травник 1534 р. у Кембриджі (Великобританія) (тема – «A Translation Study of a 16th Century Russian Herbal»), у Неаполі (Італія) (тема – «Putting stress on herbals»), у Александрові (Росія) (тема – «Благопрохладный цветник вертоград здравью. Александровский список»).

30.09.2016 р. у відділі працював А. О. Костін, зав. відділу бібліографії і джерелознавства Інституту російської літератури (Пушкінський дім) Російської Академії наук (Санкт–Петербург), запрошений науковий дослідник Німецького історичного інституту в Москві. Він знайомився з виданнями М. В. Ломоносова «Краткое руководство к красноречию» (СПб., 1748, 1765, 1776 pp.), 5 примірників якого зберігаються у фонді книжкових пам'яток ЦНБ, вивчав філіграні і провенієнції на книгах. Також науковець досліджував рукопис 2-ої чверті XVIII ст. «Увещения и приклады политические от различных историков Юстом Липсием на латинском языке собранные, а ныне тщанием и трудами иеромонаха Кахоновского русским языком написанные лета 1721» (шифр зберігання ЦНБ: 831–р 1775/с) і відзначив його як один із маловідомих і маловивчених оригінальних списків праці Ю. Ліпсія у перекладі С. Кохановського.

З рукописами з історії Харківського університету для написання наукової роботи знайомився професор ХНУ імені В. Н. Каразіна В. І. Семененко. З книгами та періодичними виданнями працювала доцент кафедри загальної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди С. О. Васильєва у рамках проведення дослідження постаті О. В. Куніцина (1838–1850 pp.). О. М. Бачинська, редактор збірника наукових праць «Освіта, наука і культура на Поділлі» (м. Кам'янець–Подільський), канд. іст. наук, досліджувала історію викладання історії та географії у вищих навчальних закладах України за виданнями XIX ст. друкарні Харківського університету, які зберігаються у відповідній колекції фонду книжкових пам'яток. Головний бібліотекар відділу науково–методичної роботи ХДНБ імені В. Г. Короленка А. Л. Шалиганова для роботи над біобібліографічним словником «Правління Харківської громадської бібліотеки, 1885–1918» знайомилася з довідково–бібліографічним апаратом відділу – картотеками особистих бібліотек та книг з автографами, вивчала книги з автографами членів Правління. Співробітники відділу надали їй всебічну консультаційну допомогу. Протягом року з пресою XIX століття працював журналіст Ф. Дикань, автор статей на історичну тематику на сайті Kharkiv Today (<https://2day.kh.ua>), а також тижневику «Харьковская неделя» та автор сайта «Харьковские старости» (<http://www.starosti.com.ua>).

У відділі проводились семінарські заняття для студентів філософського факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна з дисципліни «Історія української культури» за темою «Історія книгодрукування в Україні»; для студентів філологічного факультету ХНУ, що вивчають спецкурс «Традиція і конвенція у книговидаванні»; для учнів з вадами слуху ДНЗ «Харківський поліграфічний центр професійно–технічної освіти» за темою «Оправи книг»; для учнів іконописної школи Свято–Покровського монастиря Харківської єпархії за темою «Давньоруська писемність». Для проведення занять співробітники відділу на базі фонду книжкових пам'яток готували виставки відповідної тематики, проводили огляди представлених видань та рукописних документів, підбирали довідкову літературу, інформаційно–бібліографічні видання, проводили екскурсії.

6.1.9 Науково-бібліографічний відділ.

У 2016 р. працівники НБВ продовжували обслуговувати користувачів на 4 пунктах обслуговування: читальний зал №14, читальний зал літератури з історії Університету, зал електронного замовлення, зал карткових каталогів. Облік у читальному залі №14 та читальному залі літератури з історії Університету ведеться у програмі Absotheque.

Читальним залом №14 продовжували користуватись бажаючі самостійно попрацювати зі своїми книжками та електронними пристроями.

У залі електронного замовлення користувачі мають можливість отримати індивідуальні консультації з питань роботи з ЕК ЦНБ, з пошуку необхідної літератури, оформлення замовлення.

Фахівці читального залу літератури з історії університету продовжували плідну співпрацю з науковцями університету та інших вузів міста, надавали допомогу історикам під час підготовки коментарів до третього випуску спогадів випускників Харківського університету.

6.1.10 Центр Інтернет-технологій.

У Центрі Інтернет-технологій кількість відвідувань, у 2016 зросла за рахунок більш інтенсивної роботи з електронними ресурсами (доступ до баз даних, у тому числі тестових, робота з репозитарієм тощо). Збільшилася кількість наданих довідок та консультацій, які надавали консультанти Центру – щодо роботи у мережі Інтернет, використання повнотекстових та реферативних баз даних, звернення до повних текстів на сервері бібліотеки тощо.

Наприкінці року до Центру було передано 10 нових сучасних комп'ютерів, що також вплинуло на кількість відвідувань. Облік користувачів та відвідувань здійснювався в програмі Absotheque.

6.2 Центр «Вікно в Америку».

22 вересня 2016 року Каразінський університет відвідала Надзвичайний та Повноважний Посол США в Україні Марі Йованович. У ході візиту Марі Йованович провела дві зустрічі з представниками громадських організацій Харкова в Інформаційному центрі «Вікно в Америку» Центральної наукової бібліотеки.

У 2016 році у центр «Вікно в Америку» за підтримки Посольства США в Україні та Української бібліотечної асоціації була придбана нова техніка, а саме: 2 комп'ютери з ліцензійним програмним забезпеченням, 3 iPadi, ноутбук, інтерактивна дошка, проектор, кондиціонер, техніка з програмним забезпеченням для людей з вадами зору. Придбано нові меблі та рекламні матеріали про США. Отримано грант Посольства США в Україні для подальшого розвитку Центру.

Обслуговування користувачів центру «Вікно в Америку» відбувається в автоматизованому режимі. Користувач має можливість отримати на абонемент до десяти книжок. Протягом року було видано 1282 примірника, здебільшого це книжки наукового призначення та художня література. Також читачі ЦНБ мають можливість отримувати на абонемент електронні носії. У 2016 році фонд центру «Вікно в Америку» поповнився

новими журналами, виданими в США. Сучасна періодика користується попитом, і є дуже важливою для вивчення англійської мови та поглиблення знань з медіа грамотності.

У центрі «Вікно в Америку» встановлено персональні комп'ютери, планшети та електронні читанки для вільного користування читачів. Користувачі ЦНБ мають можливість дивитись ліцензійні DVD диски, працювати у повнотекстовій базі даних ElibraryUSA та вивчати англійську мову завдяки спеціальному ліцензійному програмному забезпеченню Rosetta Stone та іншим он–лайн ресурсам у мережі Інтернет. Комп'ютерні ресурси центру є важливим аспектом обслуговування читачів ЦНБ та центру «Вікно в Америку».

У 2016 році в центрі «Вікно в Америку» було проведено 185 програм різного спрямування, це різні розмовні клуби, культурні та інформаційні заходи. Центр «Вікно в Америку» у 2016 за показниками електронного рахівника “Footcounter” відвідало **23 783 відвідувача**.

2016 рік було проголошено роком англійської мови в Україні, і центр «Вікно в Америку» взяв активну участь у заходах, присвячених вивченню англійської мови. Одним із таких заходів став найчисельніший в історії України урок англійської мови, що спробував перевершити існуючий світовий рекорд Книги рекордів Гіннеса. 28 травня 2016 року по всій країні одночасно відбувся інтерактивний урок англійської мови, ЦНБ також не стала виключенням. Центр "Вікно в Америку" проводив урок англійської мови у конференц–залі ЦНБ, було зареєстровано 142 особи. Урок відбувався в інтерактивній формі та транслювався у прямому ефірі в Інтернеті з найбільшого в країні місця зустрічі – Львова. Сценарій проведення уроку було розроблено Посольством Сполучених Штатів Америки у Києві.

Продовжують діяти два регулярних розмовних клуби: щопонеділках зустрічаються члени **Speaking Club**. Speaking Club є більш ігровою та інтерактивною формою для спілкування англійською мовою. Зазвичай обирається одна цікава та сучасна загальна тема, яку обговорюють всі присутні.

Щосередини проходять зустрічі членів англійськомовного клубу ораторського мистецтва. Цей клуб є більш академічним, та спрямований на вдосконалення лідерських навичок та публічних виступів англійською мовою. Клуб англійськомовних публічних виступів має чітку структуру проведення. Так, кожна зустріч членів клубу починається з першої частини – заздалегідь підготовлених виступів із презентацією на будь–яку тему, це може бути тема курсової роботи, або ж розповідь про цікаву книгу. Головне – навчитися публічному висловлюванню своїх думок перед аудиторією. Такий виступ є регламентованим та структурованим. Під час другої частини лідер задає загальну тему для усіх присутніх, таким чином усі члени клубу мають змогу прийняти безпосередню участь у обговоренні дискусійного питання.

З листопада почав діяти новий регулярний клуб шанувальників американського кіно «**Movie club**». Клуб проходить у суботу, і включає в себе дві частини. Перша частина – це перегляд американської стрічки мовою оригіналу з англійськими субтитрами. Під час другої частини відбувається обговорення цього фільму, характерів діючих осіб та найбільш вражаючих сцен.

У вересні та у листопаді було проведено два квест–заходи для членів розмовних клубів центру. Під час квеста було задіяно п'ять локацій (приміщень) ЦНБ, у кожній з яких знаходився модератор заходу, що підготував для учасників спеціальні тематичні

завдання. Також усі учасники мали змогу дізнатись більше про центр «Вікно в Америку». Наприкінці квесту команди, що перемогли отримали призи у вигляді сувенірів від центру «Вікно в Америку». Така форма масових заходів є популярною серед читачів та вже знайшла свої схвальні відгуки.

У 2016 року три волонтери допомагали в організації заходів у центрі. Актуальним залишається такий напрямок роботи, як залучення нових кваліфікованих спеціалістів до роботи у центрі та організація нових розмовних клубів.

Яскравим культурним заходом центру «Вікно в Америку» стала програма **«Американські мюзикли в бібліотеці»**. Презентація програми відбулась 29 листопада 2016 року, програма була організована за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні. Програма передбачає цілий ряд цікавих заходів, пов'язаних між собою темою мюзиклів. Відкриття включало в себе музичне привітання від акторів Харківського академічного театру музичної комедії та першу лекцію відомого харківського кінознавця Володимира Миславського «Басбі Барклі і американський мюзикл 30-х р. XX століття». У грудні відбулось ще декілька відкритих лекцій, присвячених різним періодам розвитку такого цікавого жанру мистецтва, як мюзикли. Загалом до читання відкритих лекцій було залучено два фахівця у галузі кіномистецтва – Володимир Миславський та Дмитро Петренко. Професор університету, завідувач кафедри медіокомунікацій Лідія Стародубцева створила відеоролік **«Бібліотека у стилі мюзиклу»**.

До дня виборів президента Сполучених Штатів було проведено зустріч з Андріаном Кармазіним, спеціальним радником фундації U. S. – Ukraine. Під час зустрічі обговорювались результати президентської компанії та подальші перспективи розвитку світових відносин.

Наприкінці 2016 року з'явився новий напрямок діяльності центру – проведення практичних занять для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів Харкова і Харківської області. Під час заняття викладачі дізнаються про послуги центру та вчаться користуватися електронними ресурсами.

6.3 Попередження і ліквідація читацької заборгованості.

Протягом звітного року працівники бібліотеки постійно займалися роботою з ліквідації читацької заборгованості. Використовувалися традиційні методи і форми. Передусім, це нагадування за телефоном, індивідуальні розмови з боржниками. Крім цього, складалися списки поточних боржників і передавалися до деканатів факультетів. Починаючи зі вступної бесіди з першокурсниками, а також протягом усього періоду навчання зі студентами ведуться бесіди про необхідність своєчасного повернення книг до бібліотеки, про те, що затримка літератури негативно впливає на якість навчання інших студентів. Щомісяця читацькі формуляри перевіряються на предмет повернення студентами літератури, виданої на певний термін. Бібліотекарі постійно підтримують зв'язок зі старостами груп, які теж допомагають у роботі з боржниками.

У 2017 планується:

- *Впровадити методику боротьби з читацькою заборгованістю в автоматизованому режимі.*
- *Координувати роботу усіх відділів обслуговування з сектором реєстрації користувачів, Співпрацювати з деканатами факультетів і студентським сектором університету.*

- *Залучати студентський парламент, профспілкових активістів, старост академічних груп до боротьби з читацькою заборгованістю.*

7. БІБЛІОГРАФІЧНЕ І ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ.

7.1 Довідково-бібліографічне обслуговування.

У 2016 році користувачам бібліотеки було надано 53 924 довідки, у т.ч. 18 517 тематичних довідок.

Було підготовлено письмові довідки:

- пошук публікації Валерія Івановича Талієва (1872–1932), випускника медичного факультету, приват-доцента кафедри ботаніки Харківського університету для Всеукраїнської громадської організації «Національний екологічний центр України»;
- пошук статті Данилевського О. М., «Про одну теорему Островського–Чеботарьова» для професора математики Західного університету в Онтаріо;
- пошук інформації про митрополита Макарія Харківського і Охтирського для публічної бібліотеки м. Белгорода;
- пошук інформації про П. В. Іванова, етнографа, дослідника Купянщини;
- пошук зображення або автографа Фердинанда Івановича Гізе (Johann Emanuel Ferdinand von Giese, 1781–1821), ординарного професора хімії Харківського університету для науково-історичного дослідження Томаса В. Баумана (Університет Цюріха);
- пошук інформації та літературних джерел про протоієрея Т. І. Буткевича;
- пошук дисертації та наукових праць випускника (за припущенням нащадків) університету 1909 року Шалви Месхієва (Шалви Алексі-Месхішвілі);
- пошук статті зі спогадами судового лікаря з броненосця «Адмірал Ушаков» Бодянського П. В., яка (ймовірно) була надрукована в газеті «Новое время» від 30 серпня 1905 р.;
- пошук інформації про дослідження води з артезіанської свердловини м. Мелітополя, які (ймовірно) проводились професором Харківського університету Л. С. Ценковським у 1880–тих роках;
- пошук цитат за 212 років про Харківський університет, в яких згадуються 10 цінностей, задекларованих університетом;
- пошук інформації про розвиток соціологічної науки у Харківському університеті останньої третини ХІХ – початку ХХ стст.;
- пошук інформації про перебування письменника С. І. Турбіна у Харкові;
- пошук інформації про відображення творчості співачки М. Кузнецової-Бенуа у харківській пресі;
- пошук інформації про судові справи юриста М. Комарова у Харкові;
- пошук інформації про архітектора А. М. Гінзбурга;
- пошук інформації про будівлю типографії газети «Южный край»;
- пошук інформації про театрального критика Йона Шевченка ;
- пошук інформації про маєток Квиток у Харкові;
- пошук колядок та щедрівок Слобожанщини;
- пошук інформації про наукові, навчальні, культурні зв'язки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна з Туреччиною.

7.2 Формування інформаційної культури.

Система формування інформаційної культури користувачів у ЦНБ була змінена з урахуванням упровадження новітніх інформаційних технологій у практику роботи ЦНБ.

Для студентів молодших курсів (у першу чергу, для першокурсників) усіх факультетів проводяться:

- Відкриті теоретичні заняття
- Навчальні екскурсії (практичні заняття)
- Індивідуальні консультації з питань роботи з ЕК ЦНБ

У 2016 р. було проведено 58 лекцій–занять для першокурсників.

Для студентів старших курсів проводяться:

- Теоретичні і практичні тематичні заняття за замовленням кафедр
- Комбіновані заняття з усіх аспектів роботи з електронними ресурсами
- Індивідуальні консультації з питань роботи з ЕК ЦНБ

Протягом року було проведено 10 занять за замовленням факультетів.

Для науково-педагогічного персоналу проводяться:

- Практичні заняття з усіх аспектів роботи з електронними ресурсами
- Індивідуальні консультації з питань роботи з ЕК ЦНБ

Фахівці бібліотеки протягом року проводили ознайомчі заняття з реєстрації науковців, аспірантів, викладачів у безкоштовних наукометричних базах, таких як УІНЦ, РІНЦ та Index Copernicus, Google Scholar та інші. На заняттях користувачам надавалася можливість практично дослідити процес реєстрації та створення власного профілю в указаних наукометричних базах даних.

Також проводилися консультації щодо реєстрації наукових об'єктів і суб'єктів у системі ORCID – реєстрі унікальних ідентифікаторів науковців, а також з процесу індексації праць учених у відомих світових наукометричних базах Scopus, Web of Science та у бібліометричних базах відкритого доступу.

На замовлення факультету комп'ютерних наук був підготовлений алгоритм створення он-лайн журналу та інформація про програми, за допомогою яких можна це зробити (Open Journal System тощо).

У звітному році було проведено 10 занять для груп користувачів (історичний, психологічний, філологічний) та 297 індивідуальних занять та консультацій для студентів, аспірантів, наукових співробітників університету та внз Харкова з питань користування електронними ресурсами ЦНБ.

Співробітники бібліотеки, які забезпечують чергування у карткових каталогах, постійно проводять бібліографічні консультування з приводу користування каталогами.

8. КУЛЬТУРА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.

У 2016 р. 10 вищих навчальних закладів, серед яких є наш університет (Донецький національний університет у Вінниці, Луцький національний технічний університет, Тернопільський національний економічний університет, Тернопільський державний медичний університет, Сумський державний університет, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Запорізький національний університет, Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова та Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка), долучилися до пілотного етапу Проекту сприяння академічній доброчесності. У рамках цього Проекту на бібліотеки вишів покладають функції з розповсюдження інформації як про доброчесність, так і про питання плагіату.

Бібліотека долучається до руху з формування культури академічної доброчесності. Для студентів проводяться консультації, заняття, на сайті ЦНБ створено посилання «Культура академічної доброчесності», де представлено веб-матеріали з теми: http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/academic/academic_materials.pdf

Співробітники бібліотеки продовжили допомагати студентам університету у написанні їх наукових праць: правильного цитування, надання навичок грамотного пошуку інформації у книжкових, електронних ресурсах бібліотеки та мережі Інтернет, у оформленні рефератів, курсових, дипломних робіт, а також складання бібліографічного списку до цих робіт. Були проведені заняття:

- 29 лютого, геолого-географічний факультет, 1 курс, 22 студента (пошук інформації з історії факультету, про окремих професорів та викладачів та розвиток географічної науки в ХНУ, робота з картотекою праць вчених, з бібліографічними показниками з історії ХНУ, з періодичними виданнями університету та книгами з історії ХНУ);
- 21 березня, геолого-географічний факультет, 1 курс, 22 студ. (робота з енциклопедіями ЕСУ, географічна енциклопедія);
- 9 вересня, історичний факультет ХНУ, 4 курс, 40 студ., 102 док. (ознайомлення з бібліографією з окремих питань історичної науки, правилами оформлення дипломних робіт та складання бібліографічних списків до них);
- 16 вересня, філологічний факультет ХНУ, 3 курс, 18 студ., 80 док. (пошук джерел з історії української літератури для мовознавців і літературознавців);
- 16 вересня, історичний факультет ХНУ, 4 курс (бібліотечні, світові електронні ресурси для студентів);
- 22 вересня, філологічний факультет ХНУ, 2 курс, 15 студ., 100 док (джерела для вивчення філологічних дисциплін)
- 4–9 жовтня, кафедра театрознавства ХНУМ імені І. П. Котляревського, 2 курс, 2 студ., (джерела для вивчення історії театру в Харкові);
- 8 листопада, філологічний факультет ХНУ, 2 курс, 20 студ., 70 док. (джерела для вивчення філологічних дисциплін);
- 23 листопада, практичне заняття для вчителів зарубіжної літератури, російської мови загальноосвітніх навчальних закладів різних типів і форм власності Харківської області в рамках післядипломної освіти, 11 осіб, 50 док. (джерела для вивчення філологічних дисциплін).

17–19 травня 2016 року у Вінницькій ОУНБ імені К.А. Тімірязєва відбувся семінар "Американські центри в Україні: зміцнюємо мережу", в якому брали участь директори бібліотек України та координатори центрів "Вікно в Америку". На семінарі обговорювалися питання академічної доброчесності в освіті та суспільстві загалом, як одного з актуальних питань запланованої серії семінарських занять, а також ролі бібліотек і центрів «Вікно в Америку» в проведенні кампанії проти плагіату, який проходить під гаслом «Ми інколи забуваємо, що списування та плагіат – це також напрямки корупції»

10 березня 2016 р. у конференц-залі ЦНБ за підтримки Програми імені Фулбрайта спільно з Міністерством освіти і науки України відбулася зустріч студентів і викладачів вищих навчальних закладів та науковців Харкова з представниками Програми імені Фулбрайта в Україні. Відбувся тренінг **«Як публікуватися в міжнародних рецензованих виданнях»**. Метою зустрічей є ознайомлення аудиторії з можливостями, що їх надає Програма, та обговорення умов участі у конкурсах на отримання фулбрайтівських стипендій. Програма імені Фулбрайта, спонсорована урядом США, посідає чільне місце у системі міжнародної освіти. Узасаднена ідеєю взаємодії та взаєморозуміння й уgruntована на пізнанні та повазі до розмаїтого світу, вона успішно діє з 1946 року, нині — у 155 країнах світу. За час існування Програми в Україні – з 1992 року – більше 900 українців навчалися, стажувались, проводили дослідження у США; понад 530 американців викладали в українських вищих навчальних закладах і займалися науковою працею.

У вересні фахівці ЦНБ були учасниками VII Львівського міжнародного бібліотечного форуму **«Модерна бібліотека в мінливому світі»**, де виступили з доповіддю «Антиплагіат або сучасні методи боротьби з плагіатом в академічному середовищі». У представлений презентації прозвучали інтерв'ю з викладачами та студентами університету з питань плагіату. Інтерв'юери говорили про необхідність створення тріади «студент-викладач-бібліотека».

9. КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА БІБЛІОТЕКИ.

Бібліотека є не тільки засобом забезпечення доступу студентів до знань та інформації, але й просвітницьким осередком, який сприяє вихованню патріотичної, гармонійної, морально досконалої особистості, відкритої до інтелектуального та творчого розвитку. Культурно-просвітницький напрямок у діяльності бібліотеки вважається одним з основних, оскільки завдяки йому реалізується вплив на духовність, культуру студентської молоді, правове, політичне, екологічне, естетичне та інше виховання.

9.1 Книжково-ілюстративні виставки.

Протягом року було організовано 169 книжкових експозицій.

Орієнтуючись на Державну програму розвитку і функціонування української мови, бібліотека експонувала книжкові виставки, які сприяли вихованню у студентів розуміння важливості розвитку і використання державної мови, традицій Держави, її культури.

Зусилля бібліотекарів спрямовані на сприйняття молоді української ідеї, розбудови державної незалежності України, пошани до історичної пам'яті, любові до рідної культури, мови, національних свят і традицій українського народу. Патріотичне виховання – це і виховання розуміння громадянського обов'язку, постійна увага до героїчних сторінок історії українського народу.

Експонувалися виставки, тематика яких є актуальною у світлі подій останнього часу, які відбуваються в Україні. Було організовано понад 25 виставок української тематики, експозицій присвячених державним святам та пам'ятним датам української історії, ювілеям видатних політичних, громадських та культурних діячів України, професійним святам України, а саме: **«Ми є. Були. І будемо ми. Її Вітчизна наша з нами...»**, **«Заради нашого життя» (Героям Небесної Сотні)**, **«Сорочку мати вишила мені, червоними і чорними нитками...»**, **«Словникова основа нашої мови»**, **«Мова – це дорога спадщина віків і поколінь»**, **«Мовний етикет українців»**, **«Євроінтеграція України»**, **«Європейський день мов»**, **«Біль і тривоги Чорнобиля»**, **«До Всеукраїнського тижня права»**, **«Вони полягли за Вітчизну» (Письменники-харків'яни, які загинули на фронтах Другої світової війни)** та інші.

Цікаві і змістовні експозиції виставок, присвячені університетським датам і подіям: **«Харківське історико-філологічне товариство»**, **«Михайло Грушевський – науковець і політик»**, **«Т.Г. Шевченко і Слобожанщина»**, **«Ахієзер О.І. – фізик-теоретик»**, **«Ковалевський М.М. – соціолог, історик, правознавець»**, **«Закоханий у національну старовину – Олекса Стороженко, український письменник»** та інші були розгорнуті протягом року. Спільно з кафедрою експериментальної фізики фізичного факультету було організовано цикл виставок: **«Історія фізичного кабінету Харківського університету»**, **«М.Д. Пильчиков (1857–1908): Життєвий шлях та науково-педагогічна діяльність»**.

Бібліотека плідно співпрацює з Музеєм історії університету, редакцією університетської газети, Центром краєзнавства імені академіка П.Т. Тронька, з Інститутом Конфуція, Центром болгаристики імені М. Дрінова, іншими міжнародними центрами, з факультетами університету. Спільно з Інститутом Конфуція була організована виставка **«Китай далекий і таємничий»** до Всеукраїнського етапу XV Міжнародного конкурсу **«Міст китайської мови»**. У березні 2016 року у Центрі болгаристики імені М. Дрінова відбулися VIII Дриновські читання. Бібліотека підготувала виставку **«Дринов М.С. –**

видатний історик, філолог, професор Харківського університету», також експонувалася виставка дитячих малюнків ДШМ №3 під назвою «Болгарська весна у Харкові». До 200-річчя від заснування газети «Харківський університет» у ЦНБ відбулися урочистості, до яких фахівці бібліотеки підготували виставку університетських газет, що вже два століття зберігаються у фондах бібліотеки.

У липні в Музеї історії університету була представлена виставка рідкісних польських видань XVII–XVIII ст. з якою ознайомились ректор Варшавського університету пан Марчін Палис, Генеральний консул Республіки Польща в Харкові пан Я. Яблонський, працівники Консульства, директор Центру східноєвропейських досліджень Варшавського університету пан Ян Маліцький, ректори університетів України.

9.2 Віртуальні виставки.

Велику пошукову роботу проводять бібліотекарі при організації виставок, присвячених ученим університету. Протягом року було організовано 14 таких виставок, з них – 2 представлені у віртуальному просторі.

2 березня 2016 року в аудиторії імені К.Д. Синельникова відбулась презентація книжково-ілюстративної виставки, яка була присвячена висвітленню життєвого шляху і науково-педагогічної діяльності професора Пильчикова М.Д. Виставка була підготовлена працівниками ЦНБ та кафедри експериментальної фізики фізичного факультету.

Із вступним та заключним словом перед студентами та співробітниками фізичного факультету, представниками кафедр фізики різних навчальних закладів та наукових установ м. Харкова виступив доцент Хижковий В.П. Завідувач відділу книжних пам'яток, цінних видань і рукописів ЦНБ Боброва М.І. виступила з повідомленням про особисту бібліотеку М.Д. Пильчикова, яка за його заповітом після його трагічної смерті була передана Харківському університету. Професор Пойда В.П. прочитав лекцію, в якій розповів слухачам про навчання та роботу М.Д. Пильчикова у Харківському університеті. Учасники презентації ознайомилися з старовинними фізичними приладами, які використовувались М.Д. Пильчиковим у проведенні навчальних занять і наукових досліджень або були придбані ним для фізичного кабінету.

Виставка «Микола Дмитрович Пильчиков (1857–1908): життєвий шлях та науково-педагогічна діяльність» була представлена і у віртуальному просторі.

До 200-ї річниці від дня народження історика, статистика, професора та ректора Харківського університету Олександра Петровича Рославського-Петровського також була представлена віртуальна виставка.

9.3 Художні виставки.

З грудня 2015 р. по лютий 2016 р. експонувалася персональна виставка живопису Миколи Белоусова «**Мальовнича Україна**». Його виставкові роботи побували в багатьох країнах близького і далекого зарубіжжя. Картини зберігаються в музеї народного мистецтва Слобожанщини, художньому музеї м. Харкова, приватних колекціях громадян України, Росії, Німеччини, Америки, Франції, Італії, Ізраїлю та інших країн. М.І. Белоусов – дипломант конкурсу «Наша Україна», організованого «Укрзалізницею» та міжнародного «Парад традицій», а також нагороджений медаллю «За трудову відзнаку».

З 17 лютого по 04 березня 2016 року експонувалася фотовиставка кандидата фізико-математичних наук, доцента Хижкового В. П. «Мир прекрасен». Хижковий Василь Петрович – автор близько 90 наукових і методичних публікацій, нарисів з історії кафедри експериментальної фізики фізичного факультету; Великої Вітчизняної війни; життя вчених великої родини – Харківського університету.

У рамках Фестивалю грецької культури, присвяченого Дню Національного Відродження Греції, у березні експонувалася планшетна виставка, присвячена 100-річчю від дня народження **Василиса Ціцаніса**. Виставка була організована за сприяння Одеської філії Грецького фонду культури. Найбільш відомим представником і, великою мірою, засновником сучасної грецької популярної музики був співак і композитор Василіс Ціцаніс. Під час презентації виставки звучала музика і пісні Василиса Ціцаніса. Вона також супровожувалася танцями у виконанні ансамблю грецького танцю «Армонія» Харківського міського товариства греків «Геліос».

З 11 по 25 квітня у холі 8 поверху була представлена художня виставка «**Таємниче джерело**». Автори виставки – дві молоді художниці Харкова Маргарита Єгорова і Катерина Дегтярьова. Головна тема картин – упорядкування світу, всесвіту. У роботах, які були представлені в експозиції, можна побачити зображення таємничих краєвидів, вигаданих персонажів і людей, казкових дерев і птахів. Одним з основних способів самовираження авторів є звернення до досвіду і знань попередніх поколінь, вивчення міфів, казок, літературних і художніх творів великих майстрів, а також споглядання, уважне спостереження навколишньої дійсності.

З 28 серпня по 22 вересня експонувалася художня виставка «**По місцях Зінаїди Серебрякової. Гайдари**». На виставці були представлені роботи за результатами міжнародного пленеру, що відбувся 2015 року у селі Гайдари на Зміївщині. Пленер був організований Неформальним товариством друзів Зінаїди Серебрякової разом із художньо-графічним факультетом Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Учасниками його були викладачі та студенти Педагогічного університету і запрошені художники з Франції (Ален Родьє), Польщі (Малгожата Хвляковська та Адам Похопень), України – зі Львова (Марта Луків-Любицька та Юрій Ямаш) і Харкова (Леонід Золотарьов, Руслан Варламов, Леся Каменна, Олексій Будник та інші. У 1920 році Зінаїда Серебрякова влаштувалася на роботу художником в Археологічний музей, що став міським, але постав, звісно, з університетського.

У вересні експонувалася фотовиставка «**Природа Слобожанського краю, яка випестувала І. І. Мечникова**», присвячена пам'яті вихованця Харківського університету, фізіолога, ембріолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1908 р.), почесного доктора Імператорського Харківського університету. Автор фотовиставки: Клетьонкін Володимир Геннадійович, начальник відділу науки, моніторингу та еколого-освітньої роботи НПП «Дворічанський».

7 жовтня 2016 р. відбулося відкриття планшетної виставки «**Григоріос Ксенопулос (1867 – 1951). Його життя і творчість**». Цим заходом харківське міське товариство греків «Геліос» розпочало XVI Дні грецької культури у Харкові, які присвячені Державному святу Греції «Охі!». Виставка підготовлена Одеською філією Грецького фонду культури. Григоріос Ксенопулос – грецький прозаїк, драматург, літературний і театральний критик, творчість якого складає одну з яскравих і значних сторінок в історії новогрецької культури. Він видатний класик грецької літератури і драматургії.

21 жовтня відбулося відкриття фотовиставки **«За мотивами А.І. Куїнджі»**. Захід проводився в рамках шістнадцятого сезону Днів грецької культури в м. Харкові. Під час презентації фотовиставки була прочитана лекція про життя і творчість А.І. Куїнджі, підготовлена мистецтвознавцем Харківського художнього музею О.О. Денисенко. Виставка є спільним проектом двох фотоклубів м. Маріуполя – МНФК «Берег» і МФК «Матриця М». Проект здійснений з метою популяризації фотомистецтва в контексті творчості видатного земляка Архипа Івановича Куїнджі. Основне завдання, що було поставлено перед фотографами – пошук сюжетів, найбільш відповідних картинах художника. Члени фотоклубів спочатку вивчили біографію відомого земляка, залучили професійних художників для консультацій і лекцій. У пошуках сюжетів вони побували в багатьох регіонах України і на Кавказі.

16 листопада у ЦНБ відбулося урочисте відкриття виставки Віктора Корягіна **«Розчерком крила»**. В. Корягін, вихованець університету, зараз художник-графік, ілюстратор, видавець. Майже 25 років присвятив книжковій і станковій графіці, поліграфічному дизайну. Брав участь у видавництві перших українських книжок для дітей як ілюстратор. Автор більше 2000 графічних творів. Твори художника знаходяться у зібраннях організацій і приватних колекціонерів в Україні, США та ін.

З грудня 2016 до лютого 2017 року експонувалася **Різдвяна виставка** – персональна виставка живопису Н. Третякової Третякова Наталія Вікторівна народилася у Харкові. З 1993–1998 рр. навчалася у Харківському художньому училищі, відділення художник-педагог. Після закінчення училища вступила до Харківської академії дизайну і мистецтв на відділення «Станковий живопис», де навчалася у портретно-жанровій майстерні проф. Чауса В. М. и проф. Ганоцького В. Л. Активна учасниця Міжнародних, Обласних і Всеукраїнських виставок, багато її робіт знаходяться у приватних колекціях України, США, Німеччини, Франції, Іспанії, Італії, Ізраїлю, ОАЕ, та ін.

9.4 Масові заходи.

ЦНБ активно співпрацює з громадськими і мистецькими організаціями, національно-культурними товариствами, науковими і навчальними закладами, творчими спілками, проводить презентації нових книг.

Для студентів і гостей бібліотеки проводяться загальні і тематичні екскурсії. Потягом 2016 року було організовано і проведено 64 екскурсії бібліотекою

17 лютого у Каразінському університеті відбулася презентація книги «АД 242. Історія мужності, братерства та самопожертви», присвяченої обороні Донецького аеропорту. Захід проходив за участю бійців АТО, які відстоювали Донецький аеропорт, волонтерів, громадських діячів, журналістів, викладачів та студентів університету. Ректор академік Віль Бакіров подякував присутнім бійцям за їхній подвиг та наголосив на важливості реалізації проекту із залученням студентів різних спеціальностей, зокрема істориків, соціологів, філологів та журналістів, спрямованого на фіксацію спогадів, розповідей учасників АТО. Учасники заходу звернули увагу на необхідності патріотичного виховання молоді, поширення інформації про події АТО серед школярів та студентства. Після презентації для «кіборгів» була проведена екскурсія бібліотекою.

Яскравою подією 2016 року стала презентація доповненого перевидання книги випускника Харківського університету, видатного українського історика, академіка

Дмитра Яворницького "Дніпрові пороги" (1928, 2016 рр.). Для реопублікування праці «Дніпрові пороги» видавець О.О. Савчук працював з примірниками вищезазначеного видання, які зберігаються у фонді бібліотеки. При підготовці нової книги були використані особливості оформлення першого видання.

До Днів грецької культури у м. Харкові у бібліотеці, крім художніх виставок, пройшла низка заходів: круглий стіл, присвячений 240-річчю від дня народження Іоанна Каподістрії – грецького державного діяча і першого правителя незалежної Греції, круглий стіл «Про перспективні напрямки історичної реконструкції філософії Арістотеля», присвячений 2400-річчю від дня народження великого грецького мислителя і вченого, презентація перевиданої книги О. М. Деревницького «Гомерівські гімни».

До Всесвітнього дня книги і авторського права та Дня англійської мови 21.04.2016 р. було організовано захід «Пікнік на узбіччі, або Мандруюча бібліотека». У холі першого поверху Головного корпусу університету експонувалися цікаві книжково-ілюстративні виставки, була організована миттєва видача наукової, навчальної, художньої літератури, проводилися консультації з використання електронних ресурсів ЦНБ та Центру «Вікно в Америку». У відвідувачів була унікальна можливість познайомитися з рідкісними виданнями з фонду відділу книжкових пам'яток, а саме: першим друкованим виданням Евкліда в перекладі математика-астронома Джованні Кампано «Елементи геометрії» (Венеція, 1482) та книгою-травником Леонарда Фукса, надрукованою у Базелі 1543 р., з описом п'яти сотень лікарських рослин і малюнками, вручну розфарбованими аквареллю. У рамках заходу також відбулися:

- Презентація книги О. Ніколаєнко «Польські жінки Наддніпрянської України в другій половині XIX – на початку XX ст.: громадське і приватне життя»
- Зустріч з головою Харківського міського благодійного фонду Юрієм Сапроновим, на якій представникам бібліотек внз Харкова було передано у дарунок третє видання видатного фінансиста, професора політичної економії Дублінського університету, президента Британської Асоціації з розвитку науки, члена першої Ради Королівського економічного товариства і члена Британської академії Ч.Ф. Бастейбла «Общественные финансы»
- «Творча зустріч з відомою вірменською поетесою Анаїт Саркісян «Нет крыльев, но взлетаю ввысь». Репортаж про захід було показано у новинах «Сьогодні» на каналі ОТБ (Харків). Подія також широко висвітлювалась у Інтернет-мережі, зокрема інформація розміщена за адресами:

<http://www.city.kharkov.ua/uk/news/v-universiteti-karazina-vlashtuvali-piknik-na-uzbichchi-31549.html>

23.10.2016 р. у Харкові проходив фестиваль «День однієї вулиці» (організатор – громадська організація «День музики»), який цього разу відбувся на вул. Університетській, де знаходиться філія ЦНБ. Фестиваль проводився за підтримки Харківської міської ради, агенції USAID та в рамках проекту «Тижні Німеччини у Харкові» за ініціативи Посольства Німеччини. Цей соціокультурний проект об'єднує історію міста, культуру і творчість та спрямований на збереження історії Харкова, знайомство з унікальним різноманіттям центральних вулиць, поліпшення туристичної привабливості, формування позитивного іміджу міста. В рамках заходу бібліотекою було організовано і проведено 20 тематичних екскурсій з історії університетської бібліотеки. Захід відвідали близько 800 чол.

9. Культурно-просвітницька робота бібліотеки 62

На базі бібліотеки активно працюють студентські літературні клуби.

10. НАУКОВА РОБОТА.

Одним з пріоритетних напрямів діяльності ЦНБ є наукова робота. Працівники бібліотеки поєднують у своїй роботі бібліотечно-бібліографічну практику з історико-книгознавчими дослідженнями, здійснюють виявлення, формування, зберігання, наукове опрацювання та дослідження фонду стародрукованих книг і рідкісних видань XIX–XX ст., працюють над збереженням фонду, у т.ч. електронних видань, створюють покажчики, представляють дослідження у фахових виданнях, організують і беруть участь у наукових семінарах і конференціях.

У 2016 р. відповідно до Договору № Н/103-2014 від 11.02.2015 р. та додаткової угоди з Міністерством освіти і науки України від 2016 року виконані роботи у обсязі 61000 грн зі збереження та забезпечення належного функціонування Наукового об'єкта, що становить національне надбання «Фонд книжкових пам'яток». Для застосування превентивної, фазової консервації, як технології збереження документів, були придбані спеціальні картонно-паперові матеріали для консервації унікальних документів – рукописних книг, архівних документів і рукописних матеріалів із фонду книжкових пам'яток ЦНБ. Також придбані картонні футляри для зберігання частини фонду підшивок харківських газет «Южный край» (1880—1917) і «Харьковские губернские ведомости» (1838—1917). Створені цифрові копії двох річних підшивок (1880—1882 pp.) особливо цінного періодичного видання – газети «Южный край», що виходила у Харкові щоденно з 1 грудня 1880 р. до 3 грудня 1919 р.

У 2016 році заступник директора ЦНБ О. Г. Бабічева за Наказом МОН України №872 від 25.07.2016 р. «Про внесення змін до персонального складу Науково-методичних комісій (підкомісій) сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України» увійшла до складу підкомісії "Бібліотечні технології". Метою Науково-методичної комісії є розробка стандартів вищої освіти. Протягом року відбулося декілька нарад комісії.

22.06 2016 р. та 14.07.2016 р. вийшли накази Міністерства культури України № 466 «Про утворення робочої групи щодо формування та виконання плану заходів з реалізації Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» та № 540 «Про утворення комісії з перевірки результатів проведення інвентаризації книжкових пам'яток, які зберігаються у фондах підприємств, установ та організацій що належать до сфери управління МКУ». До робочої групи та комісії включено директора ЦНБ І. К. Журавльову та реставратора архівно-бібліотечних фондів Т.М. Крупу.

Фахівці ЦНБ працювали у складі робочої групи з вивчення діяльності комунального закладу «Харківський історичний музей імені М. Ф. Сумцова» Харківської обласної ради. Створення комісії було ініційовано Департаментом культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації. Члени комісії ретельно ознайомились з діяльністю ХІМ, всебічно проаналізувала роботу музею за напрямками. Кожним членом робочої групи були укладені конкретні пропозиції стосовно результатів проведення звірення наявності музейних предметів у Харківському історичному музеї та наданого Робочій групі «Списку музейних предметів, не виявлених під час звірення наявності». За результатами вивчення діяльності ХІМ була підготовлена ґрунтовна інформаційно-аналітична довідка.

У 2016 році до Посольського фонду США відправлено проект **«Збереження культурної спадщини: Рукописи в зібранні Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна»**.

10.1 Науково-організаційна робота

Одним із напрямків наукової роботи є участь фахівців бібліотеки у наукових конференціях, семінарах, круглих стола тощо. Працівники бібліотеки брали участь у конференціях і семінарах (у 17 заходах взяли участь 165 фахівців).

№	Назва і дата проведення заходу	Місце проведення	ПІБ і посада учасника	Назва доповіді
1	Семінар «Проведення соціологічного дослідження» 3 лютого	Харків, НТБ ХНУРЕ	Сібільова Н.О. , бібліотекар	
2	Семінар «Бібліотека у системі культурно-освітнього середовища університету» 24 лютого	Харків, ХГУ «Народна українська академія» Центр науково-гуманітарної інформації	Журавльова І.К. , директор Мохонько В.Г. , заст. директора Лазаренко Н.І. , зав. відділу	
3	IV науково-практична конференція «Наукова комунікація в цифрову епоху» 30–31 березня	Київ, Національний університет «Києво-Могилянська академія» НБ	Ільченко М.М. , зав. сектора	
4	Круглий стіл, присвячений подорожі Е.Челебі на південь України 22–26 березня	Одеса, Український центр ісламовідчеських досліджень	Крупа Т.М. , реставратор	
5	Міжнародний симпозіум «Українсько-польські архітектурні візії: погляд крізь часи та епохи» 15 квітня	Харків, ХНУМГ імені О.М. Бекетова	Журавльова І.К. , Директор Полякова Ю.Ю. , голов. бібліограф Журавльова О.С. , голов. бібліограф	<i>«Університетські архітектори Варшавського і Харківського навчальних округів» «Архітектор Б. Михаловський в театральном пространстве Харькова»</i>
6	Конференція «Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука» 27 квітня	Харків, ТБ ХДУХТ	Ільченко М.М. , зав. сектора	
7	Семінар для директорів бібліотек і координаторів центрів «Вікно в Америку» «Американські центри: зміцнюємо мережу» 15–21 травня	Вінниця	Журавльова І.К. , директор Скачко К.А. , бібліотекар II кат.	<i>«Toastmasters Clubs» у Харкові»</i>

№	Назва і дата проведення заходу	Місце проведення	ПІБ і посада учасника	Назва доповіді
8	XVI Кирило-Мефодіївських читань у рамках міжнародного проекту «Розмаїття культур» «Отъ вась бо на вся страны въсегда добрыи законъ исходитъ»: слов'янські джерела в бібліотеках 24 – 25 травня	Харків, ЦНБ ХНУ імені В.Н.Каразіна	Журавльова І.К. , директор Полякова Ю.Ю. , голов. бібліограф Журавльова О.С. , голов. бібліограф	<i>«Унікальність слов'янської колекції Центральної наукової бібліотеки Каразінського університету» «Развитие литературной полонистики в Харьковском университете» «Слов'янознавство в Харківському університеті» – презентація електронної версії показчика»</i>
9	Презентація програми сертифікації “Web of Science”	Київ, Національний університет «Києво-Могилянська академія» НБ	Лискова К.А. , бібліотекар І кат.	
10	Науково-практична конференція «Читання в епоху розвитку електронних ресурсів: Книга чи Інтернет» 13–14 вересня	Полтава. ПНТУ імені Юрія Кондратюка, НТБ	Журавльова І.К. , директор Лазаренко Н.І. , зав. відділу Бурченко Л.Д. , методист І кат. Журавльова І.К. Самохвалова О.Ю. , зав. відділу Полякова Ю.Ю. , голов. бібліограф	<i>«Бібліотекар в країні Чудес!» «Роман з читачем 2: далі буде» «Звіт про роботу Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек ВНЗ III–IV рівнів акредитації» «Память, доступность, сохранность: университетское наследие в мировом информационном пространстве» «Особенности научного поиска гуманитария на современном этапе»</i>
11	Всеукраїнська наукова конференція «Міжнародна діяльність бібліотек як складова європейського вибору держави» 22–23 вересня	Одеса ОННБ	Журавльова І.К. , директор	<i>«Афінські вечори, барон Мюнхгаузен, мюзикл, або міжнародні зв'язки бібліотеки»</i>
12	VII Львівський міжнародний бібліотечний форум «Модерна бібліотека в мінливому світі»	Львів	Журавльова І.К. , директор Ільченко М.М. , зав. сектора	<i>«Антиплагіат або сучасні методи боротьби з плагіатом в академічному середовищі»</i>

№	Назва і дата проведення заходу	Місце проведення	ПІБ і посада учасника	Назва доповіді
	14–17 вересня			
13	Ювілейна конференція з нагоди 200-річчя ФБ ХНАУ імені В.В.Докучаєва» 7 жовтня	Харків, ХНАУ імені В. В. Докучаєва Фундаментальна бібліотека	Журавльова І.К. , директор Малиновська В.М. уч. секретар Лазаренко Н.І. , зав. відділу	
14	Міжнародна науково-практична конференція «Бібліотеки вищих навчальних закладів: досвід і перспективи" 11–13 жовтня	Київ	Журавльова І.К. , директор	<i>«Ідеальний читач в ідеальній бібліотеці у неідеальному світі»</i>
15	XIX Міжнародна науково-практична конференція Короленківські читання 2016 «Бібліотеки, архіви, музеї: інтеграція до світового наукового та історико-культурного простору» 12 жовтня	Харків, ХДНБ імені В.Г.Короленка	Журавльова І.К. , директор Мохонько В.Г. , заст. директора Бабічева О.Г. , заст. директора Лазаренко Н.І. , зав. відділу Боброва М.І. , зав. відділу Кононенко І.І. , Давидова А.О. , зав. відділу	
16	Міжнародна конференція у рамках XX ювілейних днів польської культури «Вклад поляків в історико-культурний розвиток Харкова» 15–16 жовтня	Харків	Журавльова І.К. , директор Полякова Ю.Ю. , голов. бібліограф	<i>«До історії створення Польського Альманаху в Харкові» «Архитектор Б. Михаловский в театральном пространстве Харькова»</i>
18	П читань, присвячені 130-річчю від дня народження Варвари Каринської (1886–1983) «У милому місті моєму» 30 вересня	Харків, ЦНБ ХНУ імені В.Н.Каразіна	Журавльова І.К. , директор Полякова Ю.Ю. , голов. бібліограф Проць Н.В. , бібліотекар Глибицька С.Б. , голов. бібліограф	<i>«Французький бузок и харківська акація: дві долі, дві книги» «Художник Павел Андрияшев и харьковский театр начала XX века» «Деякі аспекти діяльності Миколи Федоровича Сумцова як гласного Харківської міської думи». «Как «Освенцим без печей» переплавил физика в писателя (О Георгии Демидове, воспитаннике Харьковского университета и ученике Ландау)»</i>
19	Всеукраїнська наукова	Харків,	Глибицька С.Б. ,	<i>«Соратниця</i>

№	Назва і дата проведення заходу	Місце проведення	ПІБ і посада учасника	Назва доповіді
	конференція «Історико-культурна спадщина родини Алчевських: теоретичні та прикладні аспекти біографістики» 11 листопада	ХНУ імені В.Н.Каразіна	голов. бібліограф Журавльова О.С. , голов. бібліограф Полякова Ю.Ю. , голов. бібліограф	<i>Х. Д. Алчевської, вчителька Є. Д. Гордєєва (Чирикова): громадський та особистий такурс»</i>

Співробітники ЦНБ також брали участь у онлайн-семінарах, присвячених роботі з базою даних Web of Science. Онлайн-семінари були організовані представництвом компанії Thomson Reuters.

На базі університетської бібліотеки щорічно відбуваються різні професійні заходи.

У травні 2016 р. ЦНБ спільно з Центром болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова, Балтійською міжнародною академією, Академічною бібліотекою Латвійського університету було організовано **XVI Кирило-Мефодіївські читання** у рамках міжнародного проекту «Розмаїття культур» – **«Отъ васъ бо на вся страны вьсегда добри законъ исходитъ»: слов'янські джерела в бібліотеках**. Серед учасників – науковці і бібліотекари з міст: Харків, Полтава, Рига (Латвія), Лодзь (Польща), Софія (Болгарія). Для учасників читань також була підготовлена виставка «Слов'янська колекція у фонді відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів ЦНБ».

У березні відбулася скайп-зустріч працівників ЦНБ з директорами бібліотек Лаппеєнрантського (Lappeenranta Academic Library) і Сайменського університетів прикладних наук (Saimaa University of Applied Sciences) (Фінляндія). Під час зустрічі обговорювалися спільні проблеми діяльності бібліотек навчальних закладів, можливості співпраці і обміну досвідом.

ЦНБ була співорганізатором міжнародного симпозіуму **«Українсько-польські архітектурні візії: Погляд крізь часи та епохи»**, що проходив на базі Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова за підтримки Генерального Консульства Республіки Польща в Харкові.

У вересні 2016 р. з нагоди 130-річчя від дня народження відомої харків'янки Варвари Каринської (1886—1983) відбулися II читання **«У милому місті моєму»**. Захід організували Музей видатних харків'ян імені К. І. Шульженко, Центральна наукова бібліотека та Центр краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька університету за підтримки Департаменту культури Харківської міської ради.

Бібліотека Каразінського університету також була співорганізатором у проведенні науково-практичної конференції **«Читання в епоху розвитку електронних ресурсів: Книга чи Інтернет»**, яка проходила на базі НТБ Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. Конференція підкреслила важливість роботи з читачем, відмітила, що сучасні бібліотеки вищих навчальних закладів перетворилися на інформаційно-ресурсні центри, але існує проблема зменшення читацького попиту та читання, тому бібліотекам необхідно працювати з читачем, популяризувати читання як фактор соціального успіху, яке сприяє створенню всебічно розвинутих особистостей, підтримувати розвиток книжкової культури, а також створювати для читачів комфортні умови для роботи в бібліотеках, враховуючі психологічні особливості різного віку.

У 2017 році плануються наступні заходи: спільно з бібліотеками м. Харкова та Одеською національною науковою бібліотекою і Науковою бібліотекою ОНУ імені І. Мечникова провести міжнародну наукову конференцію **«Книга і бібліотека у мистецькому просторі міста»**; спільно зі спеціалізованим Центром БАЛІ (Київ) науково-практичний семінар **«Збереження цінних і рідкісних видань»**; науково-методичний семінар **«Сучасний стан та перспективи розвитку бібліотек ВНЗ Харківського зонального методичного об'єднання»**, за сприяння Генерального Консульства Республіки Польща спільно з Домом Полонії на Сході, Харківським національним університетом мистецтв імені І. П. Котляревського, Харківським художнім музеєм, факультетами університету планується провести міжнародний симпозіум **«Розстріляне відродження»: Польща і Україна – слобожанський контекст.**

10.2 Науково-дослідницька робота.

Діяльність бібліотеки, проблеми, першочергові завдання – усі ці аспекти роботи ЦНБ висвітлювалися у публікаціях бібліотечних фахівців. Протягом року було надруковано 39 статей та 12 статей про ЦНБ (див. додатки).

Було підготовлено 10 статей до електронної енциклопедії «Бібліотечна Харківщина», присвячених історії бібліотеки та видатним бібліотекарам ЦНБ.

Значна робота була проведена працівниками відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів з ідентифікації дефектних стародруків XVII–XVIII ст. у колекції кириличних видань. Колекція кириличних видань налічує більш ніж 300 примірників і частина з них є дефектними, тобто в книгах відсутні або неточні відомості щодо їх назви, місця і дати видання, імені друкаря, що зумовлено відсутністю титульних аркушів, початкових аркушів, в деяких випадках ще й закінчення, втратою сторінок.

Ідентифікація видань проводилась на основі особливостей їх зовнішнього вигляду з залученням наявних у відділі друкованих каталогів книг кирилівського друку (серед авторів каталогів – А. С. Зьорнова, Я. П. Запаско, Я. Д. Ісаєвич. Звірялись формат, філіація, пагінація, кількість рядків в набірній полосі, наявність або відсутність сигнатур (цифрові чи буквені), кількість аркушів у зошиті, ціна видання. Порівнювались ілюстрації, заставки, кінцівки, ініціали. Вивчались філіграні паперу. Аналізувались «клейма» друкарів, кустоди, місце розташування і оформлення колонцифр. Особливої уваги заслуговують історичні реалії, які наводяться в текстах і допомагають при датуванні видань.

Вдалося уточнити назви та вихідні дані 16 книг XVII ст. та 10 – XVIII ст. Три примірники виявились виданнями початку XIX ст. (старообрядницькі видання). Зроблено попримірниковий опис цих видань.

Значна пошукова та книгознавча робота була проведена працівниками бібліотеки у межах спільного проекту Центру краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька ХНУ імені В. Н. Каразіна, ХДНБ імені В. Г. Короленка і ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна «Реконструкція фонду Харківської губернської публічної бібліотеки (1831—1886) за матеріалами сучасних бібліотек м. Харкова». Опрацьовано систематичний каталог публічної бібліотеки, укладений І. Срезневським (Х., 1834), на основі якого проводиться робота з виявлення книг з печатками Харківської публічної бібліотеки у фонді книжкових пам'яток ЦНБ.

Спільно з фахівцями Ягеллонського університету та Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника було надруковано збірку **«Libri Descripti. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej "Opis edycji rzadkich i unikatowych"»**, Charków, 16–19 września 2013 roku; **Матеріали міжнародного науково-практичного семінару „Експертиза рідкісних і цінних видань”** Харків, 16–19 вересня 2013 року, opracowanie/укладачі Wacław Walecki/Вацлав Валецький, Iryna Żurawlowa/Ірина Журавльова; redakcja naukowa/науковий редактор Iryna Kaczur/Ірина Качур i Magdalena Romanowska/Магдалена Романовська; Collegium Columbinum, Kraków–Charków 2016, ISBN 978–83–7624–184–5, ISSN 1895–6076, Biblioteka Tradycji nr CXLVI/Бібліотека Традиції № CXLVI.

Протягом року бібліографи ЦНБ працювали над укладанням та редагуванням бібліографічних посібників.

Вийшли друком:

• **Слобожанщина в мемуарах, щоденниках і подорожніх записках з XVIII століття до сьогодні** : бібліогр. покажчик / уклад. Н. В. Аксьонова, О. В. Дзякова, Ю. Ю. Полякова, Т. О. Чугуй. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 172 с. (вийшов друком);

• **Академік Віль Савбанович Бакіров – заслужений професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна**: біобібліогр. нарис / наук. ред. С. І. Посохов ; уклад. С. Б. Глибицька, А. О. Давидова ; бібліогр. ред. С. Р. Марченко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 106 с. : іл. (вийшов друком);

Підготовлено до друку покажчик **«Слов'янознавство у Харківському університеті»** та **«Польські стародруки у фондах ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна»**. Було переглянуто ще раз усі бібліографічні описи стародруків (усього 368 позицій). Зроблені виправлення записів латинською мовою після редагування, яке здійснила О.Ю. Ярмо, викладач-латиніст філологічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна. Внесено зміни до науково-допоміжного апарату каталогу: відредаговані алфавітний покажчик назв, хронологічний та іменний покажчики. Укладено список скорочень, а також список умовних позначень використаної літератури. Досягнута домовленість з фахівцями Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського на здійснення консультативної та редакторської правки укладеного каталогу. Також для наукового редагування варіант каталогу відправлено у Науково-дослідний центр польської бібліографії імені Естрейхерів Ягеллонського університету (м. Краків, Польща).

Також продовжується робота з укладання бібліографічного покажчика **«Україномовна книга у фондах ЦНБ» (XIX – поч. XX ст.)**. На даний момент створена розширена електронна база даних оброблених документів, яка включає не тільки стандартні бібліографічні описи, а й посилання на індивідуально-характеристичні особливості кожного переглянутого видання, специфіку його фізичного стану (формат блоку, характер дефектності: відсутність або фрагментарність титульних чи інших листів і тому подібного), конкретні характеристики матеріально-конструктивних елементів, таких як плетіння, видавничі обкладинки з їх характерним поліграфічним виконанням – від набірних, літографованих до хромолітографій і інших технік, включення в оформлення образотворчих сюжетів, традиційно-національних орнаментів і т. п.; наявність провенієнцій: різних написів, екслібрисів і суперекслібрисів і штампів, які свідчать про належність примірників конкретним особам або бібліотекам будь-яких установ.

На кінець року у робочому варіанті список назв показчика складає 1 904 позиції.

Продовжується робота над укладанням бібліографічних посібників, а саме: «Біобібліографічний словник вчених Харківського університету. Т. 3. Філологи»; «Візантиністика у Харківському університеті»; «Показчики до часописів «Харьковский Демокрит», «Украинский вестник», «Украинский журнал»; «Історія ЦНБ за 210 років»; «Показчик змісту «Вісника ХНУ»; «Історія драматичного театру в Харкові. Ч. 1. 1791—1917», а також присвячені вченим університету – «Василь Іванович Танцюра»; «Гольдин Микола Сергійович» та ін.

10.3 Науково-методична робота

10.3.1 Організація методичної роботи у ЦНБ

Організацією і координацією науково-методичної роботи у ЦНБ займаються фахівці науково-методичного відділу. До структури НМВ входить кабінет літератури з бібліотекознавства.

Як і у попередні роки так і протягом 2016 року підсобним фондом кабінету користувались фахівці ЦНБ і працівники бібліотек міста, студенти університету ХНУ імені В.Н. Каразіна. Кількість користувачів кабінету залишилась на рівні минулого року – **94**. Усього відвідувань за рік – **1061**. Книговидача складає **1523** примірник. Цифрові показники з обслуговування користувачів НМВ виконано, на 2017 рік цифрові показники плануються на рівні 2016 року.

Показники	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.
користувачі	93	94	94	94	94	94
відвідувань	1057	1061	1068	1116	1112	1061
книговидача	1558	1561	1564	1567	1561	1523

Протягом року проводився підбір літератури для тематичних виставок, готувалися тематичні добірки документів.

У звітному році НМВ обслуговував користувачів у автоматизованому режимі. Облік відвідувань, користувачів, книговидач ведеться в автоматизованому та традиційному режимах.

У 2017 році планується повністю відмовитися від традиційного обліку.

Використання обґрунтованих норм полегшує процес управління бібліотекою, сприяє правильності планування роботи, її оптимальній організації, допомагає налагодити облік та звітність.

Протягом звітнього року продовжувала свою діяльність «Робоча група з перегляду та впровадженню норм часу на основні бібліотечні процеси ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна». В зв'язку зі змінами у технологічних процесах у роботі відділів бібліотеки: наукової та художньої літератури, наукової обробки документів і організації каталогів, комплектування документів, навчальної літератури, на засіданні цієї групи були представлені нові норми часу та переглянуті діючі норми. Робоча група проводила аналіз та застосовування на практиці змінених норм у відділах. На зборах групи було прийнято рішення про впровадження цих норм в роботу відділів з подальшим їх затвердженням на засіданні Ради з наукової та методичної роботи ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Для відділів ЦНБ підготовлено бюджет робочого часу на 2017 рік.

Протягом 2017 року буде продовжена робота з розробки норм на нові і змінені процеси, буде проведена робота з аналізу застосування норм на практиці відділів, ступеня завантаженості бібліотечних працівників, буде надаватися допомога у розрахунку планових завдань тощо.

10.3.2 Рада ЦНБ з наукової та методичної роботи.

Протягом 2016 року на 7 засіданнях Ради з наукової та методичної роботи ЦНБ обговорювалися наступні методичні питання:

- Стратегія розвитку ЕК ЦНБ.
- Про обов'язковий примірник у ЦНБ.
- Алгоритм створення електронного журналу
- Про стан у питанні з книгообміну з країнами СНГ.

Були обговорені і затверджені документи:

- «Порядок обслуговування користувачів у Центрі Інтернет-технологій Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна»
- «Правила користування документами у читальному залі відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна»
- «Положення про відділ вітчизняних та іноземних електронних ресурсів та інформаційного сервісу»
- «Положення про відділ фізико-технічної літератури»
- «Положення про відділ зберігання фондів»
- «Положення про відділ наукової та художньої літератури»
- «Положення про про сектор програмного та технічного забезпечення відділу автоматизації та програмного забезпечення»
- «Положення про про сектор зберігання нових надходжень літератури відділу наукової та художньої літератури»
- Зміни до «Положення про дари Центральної наукової бібліотеки ХНУ імені В. Н. Каразіна»
- Інструкція «Обов'язковий примірник» у ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна

План роботи на 2017 р.

- *Розробити технологічні інструкції для працівників відділу автоматизації та програмного забезпечення*
- *Розробити «Інструкцію з ведення авторитетного файлу»*
- *Переглянути «Інструкцію «Шлях книги у ЦНБ»*
- *Облік мережесевих і on-line документів*
- *Перспективний план інвентаризації фондів ЦНБ*
- *«Положення про науково-бібліографічний відділ»*
- *Відновити «Положення про Електронну бібліотеку ЦНБ»*

10.3.3 Бібліотечна рада.

У 2016 році відбулося засідання Бібліотечної ради ЦНБ (голова – проректор з наукової роботи, професор Катрич В.О.). На засіданні обговорювалися питання про передплату періодичних електронних і друкованих видань у 2017 р. та про перерозподіл фондів ЦНБ. Члени Ради одностайно підтримали пропозицію ЦНБ щодо створення креативної бібліотеки у Північному корпусі ХНУ імені В.Н. Каразіна.

10.3.4 Діяльність Харківського методичного об'єднання бібліотек вищих навчальних закладів

На початок звітного року Харківське зональне методичне об'єднання складалося з 35 бібліотек внз державної форми власності Харківської, Полтавської та Сумської областей. 22.01.2016 року наказом МОН України № 49 «Про реорганізацію Української академії банківської справи» Українську академію банківської справи було реорганізовано шляхом приєднання до Сумського державного університету.

Консультування бібліотекарів є однією з традиційних форм методичної допомоги. 279 методичних (усних та письмових) консультацій було надано працівникам ЦНБ і бібліотек Об'єднання.

У минулому році НМВ НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка було запроваджено нову форму «Таблиці основних статистичних показників роботи бібліотеки внз України», яку було надіслано всім бібліотекам об'єднання з поясненнями та зауваженнями на які пункти в першу чергу треба звернути увагу. Нова статистична таблиця викликала багато запитань, які обговорювались на засіданні директорів бібліотек внз м. Харкова, надавалась консультативна допомога колегам з бібліотек методичного об'єднання.

У березні на базі бібліотеки Житлово-комунальний коледжу ХНУМГ імені О. М. Бекетова, за участі співробітників НМВ, було проведено семінар для завідувачів бібліотек ВНЗ I–II рівнів акредитації м. Харкова. У роботі семінару, організованому бібліотекою Електромеханічного технікуму транспортного будівництва, взяли участь представники бібліотек ХНУМГ імені О. М. Бекетова і ХНУ імені В. Н. Каразіна. Перед присутніми виступили фахівці бібліотек ХНУМГ імені О. М. Бекетова і ХНУ імені В. Н. Каразіна з повідомленнями і консультаціями: бібліотечні фонди – проблеми обліку і списання документів; бібліотечні стандарти; робота інформаційного центру «Вікно в Америку»; проект «Видатні вчені Харківського національного університету комунального господарства імені О. М. Бекетова»; діючі нормативні документи з бібліотечної справи тощо. 20 жовтня 2016 року фахівці ЦНБ взяли участь у п'ятиденному навчально-тематичному семінарі з підвищення кваліфікації завідувачів бібліотек ВНЗ I–II рівнів акредитації м. Харкова та Харківської області, організованому Харківським обласним навчально-методичним центром підвищення кваліфікації культосвітніх закладів, за темою «Бібліотека вищого навчального закладу: сучасні тенденції оновлення».

У рамках цього семінару, в якому взяли участь 37 слухачів, фахівці бібліотеки представили доповіді за темами: стратегія і тактика розвитку сучасної бібліотеки; організація і збереження бібліотечних фондів: сучасні проблеми; відкритий доступ до інформації: електронні ресурси; соціокультурна діяльність бібліотеки ВНЗ та інші.

У 2017 році планується подальше співробітництво з Харківським обласним навчально-методичним центром підвищення кваліфікації культосвітніх закладів.

Щорічно з бібліотек об'єднання збираються, аналізуються, упорядковуються, уточнюються «Плани проведення науково-практичних конференцій, семінарів, нарад тощо для бібліотечних працівників бібліотек внз на наступний рік.» Перелік заходів подається до ХДНБ імені В.Г. Короленка, яка формує «Зведений план науково-методичної та науково-дослідної роботи бібліотек-методичних центрів та громадських бібліотечних об'єднань м. Харкова на 2017 рік». До НМВ НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка надсилається «План проведення науково-практичних конференцій, семінарів, нарад тощо...» Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек ВНЗ.

У звітному році були зібрані відомості про інвентаризацію фондів бібліотек об'єднання, про умови зберігання і використання книжкових пам'яток, рідкісних та цінних видань. За результатами цього запиту було зроблено зведену таблицю не тільки кількісного складу фондів, але і у відсотковому співвідношенні кількості інвентаризованих примірників. Окремо надані дані відносно організації планових перевірок фондів бібліотек і фондів кафедральних бібліотек, умови зберігання і використання книжних пам'яток, цінних видань і рукописів.

Статистичний звіт покликаний всебічно охарактеризувати діяльність бібліотеки, підвести підсумки роботи за рік. Кожною бібліотекою об'єднання були складені «Таблиці основних статистичних показників роботи бібліотеки ВНЗ України за 2016 рік». Науково-методичним відділом ЦНБ було зроблено аналіз, уточнення розбіжностей діяльності бібліотек ВНЗ та складено зведену «Таблицю основних статистичних показників...» об'єднання за 2016 рік. Аналітичний текстовий звіт-план діяльності бібліотек внз методичного об'єднання щорічно формується та надсилається в електронному та друкованому вигляді до НМВ НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка.

Упродовж звітнього року Науково-методичним відділом бібліотеки було підготовлено і проведено три засідання директорів бібліотек внз Харківського зонального методичного об'єднання. У тому числі одне засідання було виїзне і проходило на базі НТБ Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. Впродовж засідання було заслухано виступи директора НБ Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка І. О. Железняк, і зав. НМВ НТБ Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка Н.І. Ландаревої з аналізу роботи бібліотек внз обласних методичних об'єднань і Н.І. Лазаренко, як представника зонального методичного об'єднання.

У лютому на засіданні були відзначені бібліотеки, ювіляри 2016 року. Протягом року здійснювалось організаційне супроводження професійного конкурсу «Бібліотекар року» Харківського зонального методичного об'єднання. Всі матеріали, які було представлено на конкурс, розсилалися членам журі для ознайомлення. Вперше приймали участь у конкурсі фахівці бібліотек ХНАУ імені В.В. Докучаєва, СумДПУ імені А.С. Макаренка, КрНУ імені Михайла Остроградського. На засіданні журі конкурсу були визначені переможці 2016 року.

Продовжувала свою роботу «Школа методиста» «Library 2 library». Співробітниками НМВ було проведено один семінар-практикум, який відбувся у квітні на базі Наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Конференції, семінари, круглі столи тощо сприяють підвищенню фахового рівня, розширенню професійних контактів, заохочують до співробітництва.

11. МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ЦНБ.

ЦНБ продовжує плідно співпрацювати з міжнародними організаціями і фондами, є членом проекту ELibUkr «Електронні бібліотеки України», є членом Асоціації «Інформатіо-Консорціум» з доступом до електронних наукових ресурсів у режимі он-лайн. У 2016 році університет підписав Декларацію про приєднання до Консорціуму e-VERUM і став учасником проекту TOPHAДО (Томсон Рейтер для науково-дослідних та освітніх установ). Проводилась активна робота з подальшої інтеграції унікальних фондів ЦНБ у європейський та світовий науково-освітній простір шляхом наповнення електронних архівів. Бібліотека є партнером Всесвітньої цифрової бібліотеки – WDL, ініційованої Бібліотекою Конгресу США за сприяння ЮНЕСКО, партнером Європейської цифрової бібліотеки «Європеана» – загальноєвропейської віртуальної бібліотеки. Активно співпрацює з Відділом преси, освіти та культури Посольства США в Україні, Фондом А. Левентіса (Кіпр), з дослідницьким Центром польської бібліографії імені Естрейхерів Ягеллонського університету (Краків, Республіка Польща), Науковою бібліотекою Політехніки Лодзі (Республіка Польща), Академічною бібліотекою Латвійського університету (Рига, Латвія). Зі всіма цими організаціями підписані Угоди про співпрацю. У 2017 році планується підписати угоду про співпрацю з науковою бібліотекою Болгарської Академії наук.

У бібліотеці представлені інформаційні стенди: „Україна-НАТО – (матеріали надаються Громадською лігою Україна-НАТО); «Україна на шляху до Європейського союзу» – матеріали стенду регулярно поновлювалися з фондів бібліотеки та «ООН-Україна» – матеріали для якого надаються Представництвом ООН в Україні.

Здійснюється книгообмін між організаціями з 24 країн світу: Бібліотека Ягеллонська, Краків, Бібліотека Лейпцигського університету, Бібліотека Софійського університету, Бібліотека університету Велико Тирново, Бібліотека Конгресу США, Академічна бібліотека Латвійського університету, Бібліотека Болгарської академії наук, Бібліотека Австрійської академії наук, Національна бібліотека ім. Кирила і Мефодія, Бібліотека Литовської академії наук, Хітотсубаши університет Куніташи, Токіо, Американське математичне товариство, Енн Арбор, Філософське товариство, Англія, "Культурно–просвітницька організація «Матиця сербська» Сербія, Японська психологічна асоціація, Токіо та ін.

ЦНБ плідно співпрацювала з бібліотеками, інформаційними центрами та громадськими товариствами країн Євросоюзу, розширювалися ділові та дружні стосунки з Генеральним Консульством Республіки Польща у Харкові, Фондом Грецькою Культури (Одеська філія), Харківським міським товариством греків «Геліос» та ін.

Міжнародними консультантами ЦНБ щодо перспектив розвитку сучасної бібліотеки стали: Стів Коффман, професор Ягеллонського університету Вацлав Валецький, заступник директора Академічної бібліотеки Латвійського університету Валдіс Мазуліс.

22 вересня 2016 року Каразінський університет відвідала Надзвичайний та Повноважний Посол США в Україні Марі Йованович. У ході візиту Марі Йованович провела дві зустрічі з представниками громадських організацій Харкова в Інформаційному центрі «Вікно в Америку» Центральної наукової бібліотеки.

Серед поважних іноземних гостей ЦНБ у 2016 році також були: Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Генрик Літвін та Генеральний Консул Республіки Польща в Харкові Януш Яблонський; професор Володимир Бріллер – міжнародний експерт у галузі вищої освіти, виконавчий директор зі стратегічного планування та інституціональних досліджень Інституту Пратта (м. Нью-Йорк, США); Андреас Буллер, доктор філософії, референт Міністерства інтеграції землі Баден-Вюртемберг (Штутгарт, ФРН).

До візитів іноземних гостей бібліотека організує виставки, так 11.05.2016 р. для учасників та гостей Всеукраїнського етапу XV Міжнародного студентського конкурсу «Міст китайської мови» (за підтримки Штаб-квартири Інститутів Конфуція (Китай) і Посольства Китайської Народної Республіки в Україні), який проходив на базі Інституту Конфуція ХНУ імені В.Н. Каразіна, в холі ЦНБ була розгорнута книжкова виставка. В одному з розділів експозиції були представлені книжкові пам'ятки з фонду відділу: видання Конфуція XVII–XVIII ст., китайський альбом XIX ст. на рисовому папері, література з мистецтва Китаю.

9.07.2016 р. у Музеї історії університету була представлена виставка рідкісних польських видань XVII–XVIII ст., а також XIX ст., з якою ознайомились ректор Варшавського університету Марчін Палис, Генеральний консул Республіки Польща в Харкові Януш Яблонський, працівники Консульства, директор Центру східноєвропейських досліджень Варшавського університету Ян Маліцький, ректори університетів України. За проханням ректора Варшавського університету деякі документи з виставки були поцифровані і представлені у вільному доступі в електронному архіві університету.

4.07.2016 р. була підготовлена виставка французьких рукописів та рідкісних видань, приурочена до візиту в ЦНБ директора Французько-Українського центру університетського і наукового співробітництва, аташе з питань наукового та університетського співробітництва Посольства Франції в Україні Сільвена Ріголле, котрий брав участь у відкритті VII Міжнародної соціологічної літньої школи «Війна та насильницькі конфлікти у соціалістичних та постсоціалістичних суспільствах», що проходила на соціологічному факультеті ХНУ імені В. Н. Каразіна.

12. АВТОМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНИХ ПРОЦЕСІВ.

ЦНБ, як і у попередні роки, створює та забезпечує роботу електронного каталогу бібліотеки, електронного архіву університету eKhNUIR та електронного архіву рідкісних видань та рукописів для науки та освіти eScriptorium. Потужні сервери Dspace1 та media-2008 дозволили забезпечити працездатність та підтримувати цілісність цих баз даних. Наприкінці 2016 р. бібліотека отримала нове резервне сховище даних (об'єм захищеної пам'яті 6 Тб, об'єм оперативної пам'яті 16 Гб), на якому будуть зберігатися копії баз даних та документів з локальних ПК. У грудні почато встановлення необхідного системного забезпечення на цьому сервері.

Протягом року завершувались роботи, які було розпочато у 2015 р. Це впровадження системи захисту даних з використанням серверного програмного забезпечення Bacula на робочих місцях. На сервері організована служба, яка у автоматичному режимі вночі та під час обідньої перерви копіює з клієнтських (робочих) машин співробітників бібліотеки файли та зберігає їх на сервері. Встановлено та налагоджено ПЗ Zabbix сервера для моніторингу навантаження на сервери бібліотеки та ПЗ OSC Inventory на клієнтських машинах, що дозволяє інвентаризувати техніку та мати модель конфігурації бібліотечної мережі.

У 2017 р. планується запустити нову версію DSpace 5.x. і перевести на неї електронні архіви.

У листопаді-грудні 2016 р. було встановлено ПЗ на нових комп'ютерах у секторі реєстрації, виставковому секторі, відділі наукової обробки документів, науково-бібліографічному відділі, на науковому та навчальних абонементів №1 та №2, у читальному залі №6, у відділі комплектування. Окрема увага приділялась проведенню оновлення операційних систем, прикладних та антивірусних програм на робочих місцях, під час ремонту та поточного оновлення.

12.1 Оцифрування фондів.

Вже декілька років працівники бібліотеки займаються оцифруванням цінних та рідкісних книг, інших документів для потреби бібліотеки, для навчального процесу за запитами кафедр університету та на замовлення читачів-науковців.

Найбільш актуальною ця робота стала з відкриттям електронного архіву eScriptorium. У розпорядженні фахівців є планшетні сканери Epson 4990 та HP 4600 (який дуже зручний для сканування окремих статей з газет), а також фотокомплекс для поцифрування книг ATIZ Booksnap з двома фотокамерами Canon Powershot G9 та спеціалізованою «колискою» для книг. ATIZ Booksnap, який призначений для сканування рідкісних книг, дає можливість сканувати без пошкодження розвороту книги, достатньо швидко. Для роботи з листовими документами та книгами, що гарно розгортаються, найбільш зручно використовувати планшетні сканери.

У 2016 р. відскановано 59 613 сторінок, 352 назви книжок.

Протягом року також виконувались роботи з набору договорів, списків, звітів, докладних та службових записок, актів, листів, заяв та іншої документації для бібліотеки, а також з оформлення об'яв, розділювачів, надписів до каталогів, матеріалів для виставок

та сайту. Усього набрано 1 649 сторінок та надруковано 6 242 сторінки тексту формату А4.

12.2 Системні та технічні роботи.

У 2016 р. було зроблено багато технічних робіт – ремонт системних блоків, моніторів, принтерів, сканерів, пристроїв безперервного живлення, факсів та іншої техніки, прокладення мережевого кабелю в читальному залі №4, у конференц-залі після ремонту, встановлення та налаштування мультимедійної дошки з проектором у Центрі «Вікно в Америку». Багато часу займає підготовка та супроводження заходів, що проходять у ЦНБ – семінарів, конференцій, занять для студентів, які проходять у приміщеннях бібліотеки, фотовиставок, презентації книг, виставок живопису та інших, де необхідно налагодження відео та звукового супроводження, web-зв'язку. У бібліотеці працює зона WiFi-зв'язку, що охоплює 7, 8 і 9 поверхи.

У 2017 р. планується встановлення 5 нових роутерів для налагодження стабільного Wi-Fi .



Наприкінці 2016 року в ЦНБ функціонували 114 комп'ютерних пристроїв, у т.ч.: 3 ноутбука, 2 нетбука, 7 планшетів та 5 рідерів (електронних книжок). З них 20% технічно застарілі – працюють понад 10 років, ще 37 ПК підлягають списанню. Із працюючих ПК лише 2 локальні, інші мають доступ до мережі Інтернет. Таким чином, на початок 2016 р. ЦНБ має достатньо розвинуту та потужну бібліотечну мережу, яка інтегрована у Інтернет-простір. У 2016 р. бібліотека отримала сервер-сховище даних, 20 персональних комп'ютерів, 2 лазерних принтера. Потрібно замінити ще 25 комп'ютерів на робочих місцях, придбати лазерні принтери, МФП, матричні принтери, сканери штрих-кодів. У наступному році потрібно також замінити принтер для друкування пластикових читацьких карток. Потрібно встановити додатково 5 робочих місць читачів у читальних залах №1, №2, №4, №6, №9, ще два робочих місця у науково-бібліографічному відділі. Це було враховано під час складання плану закупівлі на 2017 р.

13. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСКІСТЮ І СТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ БІБЛІОТЕКИ.

У ЦНБ приділяється велика увага питанням створення позитивного іміджу. Одна з найважливіших складових іміджу бібліотеки – це її Веб-сайт. Діяльність бібліотеки постійно висвітлюється на сайті та у соціальних мережах, на сторінках університетської преси. Важливим засобом створення і підтримання іміджу бібліотеки є її фірмовий стиль, який складається у т.ч. з логотипу, слогану. Логотип бібліотеки розміщено на сайті, соціальних мережах, на бланку бібліотеки, буклетах. Студентам першого курсу надаються короткі пам'ятки. На кожний захід обов'язково створюється прес-реліз.

13.1 Висвітлення діяльності ЦНБ у ЗМІ

Для підготовки рекламної продукції про ХНУ імені В.Н. Каразіна (буклети, відеороліки тощо) неодноразово проводились зйомки у читальних залах. Так, 29.04.2016 р. фотозйомку проводив відділ реклами та брендингу Центру зв'язків з громадськістю Каразінського університету. 27.05.2016 р. відеозйомку інтер'єру будівлі філії здійснювали представники студентської організації «Shoom Creative Group».

25.05.2016 р. у читальному залі №10 знімальна група навчальної телестудії кафедри журналістики ХНУ імені В. Н. Каразіна проводила зйомки в рамках підготовки документального проекту про видатного випускника Харківського університету, відомого релігійного діяча ХХ ст. Іоанна Шанхайського (у миру – Михайло Максимович) з нагоди 120-річчя від дня його народження. Відбулися записи інтерв'ю з викладачами: О. Ю. Матушек (філологічний факультет), О. С. Рождественська (юридичний факультет), Л. В. Стародубцева (соціологічний факультет). Для запису кожного сюжету працівниками відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів були підібрані стародруки та видання ХІХ–ХХ ст. відповідної тематики.

5.07.2016 р. у читальному залі №10 відбулися зйомки передачі «Грани времени» (телерадіокомпанія «Simon» (Харків). Автор і режисер передачі – Тетяна Бабіна. Для підготовки чергового випуску програми, яка була присвячена художнику Г. Семирадському, були надані альбоми Семирадського з фонду мистецтва. Також за підтримки Генерального консульства Республіки Польща в Харкові у вересні був створений фільм про харківський період життя видатного художника «Генріх Семирадський. Українське відлуння. Пам'яті великого генія присвячується» (автор та режисер Т. Бабіна, оператори О. Ткаченко, А. Сладков). Фільм доступний за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=lb8DLekNz04>

15.08.2016 р. у філії ЦНБ проходили зйомки кадрів для документального фільму «Ампутація» (США/Україна), спільне виробництво «Радіо Свобода» і «Media Toros Films» (автор проекту і продюсер Ігор Померанцев, режисер Лідія Стародубцева). Зокрема, для зйомки були надані рідкісні книги ХІХ ст. з анатомії, що зберігаються у фонді книжкових пам'яток.

5.10.2016 р. студія «Док.Кіно.Трансформація» за сприяння Департаменту культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації проводила зйомки в читальному залі №10. Знімальний процес був направлений на відтворення історичної пам'яті та екранізації низки літературних творів і здійснювався з метою створення телевізійних програм, спрямованих на культурно-патріотичне виховання громадян України. Проект загальнонаціонального рівня «Метанойя» буде демонструватися на центральних

телеканалах; цикл програм – це спроба через літературу поговорити про сьогодення. Одним із учасників програми був викладач ХНУ імені В. Н. Каразіна о. Віктор Маринчак, настоятель Івано-Богословського храму УПЦКП м. Харкова. Автор і продюсер телевізійного проекту – В. Чистилін, оператори – Д. Коновалов, В. Єрмаков.

13.2 ЦНБ у соціальних мережах

Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В. Н. Каразіна представлена у різних соцмережах. Офіційна загальна інформація представлена сторінками:

- у фейсбукі: <https://www.facebook.com/Karazin.library/>
- «вконтакте»: <https://vk.com/karazin.library>
- у твіттері (інтегрована зі сторінкою «вконтакте»): <https://twitter.com/biblio2016>

На цих офіційних сторінках ЦНБ розміщуються бібліотечні новини, інформація про виставки, конференції. Також в інформаційній стрічці викладаються повідомлення про різні заходи, які проводяться в бібліотеці, що дає можливість прорекламувати конкретну подію і запросити всіх бажаючих узяти у них участь.

Також офіційна інформація надається на сторінці «Електронні інформаційні ресурси ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна» у фейсбукі.

<https://www.facebook.com/el.resursy.karazin/>

На цій сторінці представлена інформація про різні бази даних, де зберігаються наукові публікації з природознавчих, технічних, медичних і гуманитарних наук. Мета – познайомити користувачів зі світовими науковими базами даних (повнотекстовими, реферативними, наукометричними), які надають у електронному вигляді відкритий доступ до наукових публікацій і періодичних видань з високим рейтингом.

Крім того, деякі відділи бібліотеки ведуть свої сторінки. Так продовжують працювати сторінки абонементу наукової та художньої літератури у соціальних мережах «Facebook» та «Вконтакте». В рамках цих аккаунтів є декілька рубрик, серед яких: «Абонемент рекомендує» та «Цитата від абонементу». Важливо, що до кожного посту додається пряме посилання на електронний каталог ЦНБ та на конкретне видання і кожен користувач ЦНБ має можливість одразу зробити замовлення на абонемент. Аккаунти відділу працюють уже рік і за цей час довели свою ефективність та необхідність існування. Кількість друзів та дописувачів на обох сторінках становить більше ніж півтисячі осіб, і це не лише студенти та викладачі ЦНБ, а і сторінки бібліотек, архівів та музеїв України та інших країн. <https://www.facebook.com/abonement.cnb>

Ініціативна група молодих бібліотекарів різних відділів створила групу «Чтение как стиль жизни» (Вконтакте):<https://vk.com/librarykarazin>; Central scientific library of KhNU (фейсбук):<https://www.facebook.com/groups/librarykarazin/>

Дана група є культурно-освітнім інформаційним ресурсом, який направлено на підтримку читання, і є віртуальним майданчиком для здобуття корисної інформації про найцікавіші і значущі літературні факти і події, про бібліотеки світу, про пріоритетність освіти. Мета створення – привернути увагу читачів до проблеми читання, освіти і саморозвитку, реклама бібліотеки і книги як культурних цінностей людства.

Має свою сторінку і відділ зберігання фондів ЦНБ – <https://vk.com/public96777548>.

Тут також висвітлюються новини життя бібліотеки, аносуються книжки, наводяться цікаві факти, пов'язані з бібліотеками, письменниками, читанням.

14. РОБОТА З КАДРАМИ

Загальна кількість працівників ЦНБ налічує 162 особи, з них бібліотечних працівників – 140. На кожного працівника розроблено посадову інструкцію, усі ознайомлені з Колективним договором, Правилами внутрішнього розпорядка.

Протягом року проводилася велика робота з заявами працівників, з документами з оформлення прийому, звільнення, переміщення, складання графіків надання відпусток, заохочення, оформлення трудових книжок, особистих карток, готувалися накази, розпорядження.

Щомісяця поводяться заняття за програмою підвищення кваліфікації працівників бібліотеки.

Протягом року ректорат університету, адміністрація бібліотеки відмічали працівників подяками, грамотами, преміями.

Співробітники - ювіляри (50, 60, 70 років), які мають трудовий стаж в ЦНБ не менше 10 років, за Колективним договором можуть отримувати матеріальне заохочення. Преміями до ювілеїв та Грамотами університету нагороджено три працівника, шість працівників нагороджені Дипломами та премію до Всеукраїнського дня бібліотек.

За багаторічну сумлінну працю і з нагоди ювілею, ректорат Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна нагородив заступника директора Центральної наукової бібліотеки **Валентину Григорівну Мохонько** медаллю імені **В. Н. Каразіна**.

У звітному році відбулося нагородження **премією імені К. І. Рубинського 2016 року**. Премію і диплом отримали: зав. кафедри медіа-комунікацій соціологічного факультету, доктор філософських наук, професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **Стародубцева Лідія Володимирівна** та зав. відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **Боброва Марина Іванівна**.

Комісією з атестації проведено додаткове засідання та атестовано шість працівників, які з поважних причин не могли бути присутні на основному засіданні комісії.

Регулярно проводяться заняття з цивільного захисту, протипожежної безпеки, охорони праці.

Активно працює профспілкова організація. Голова профспілкового бюро Титова Н. О. Працівники ЦНБ і їх діти у звітному році мали можливість відпочити в санаторіях, туристичних оздоровчих комплексах і спортивних таборах за пільговими путівками: в БО «Сонячний» м. Одеса, у Харківській області на базі відпочинку «Фігуровка». У травні для працівників ЦНБ була організована подорож до м. Чугуєв. До Всеукраїнського Дня бібліотек була організована екскурсія до Святогірської Лаври.

У групі «Здоров'я» займаються спортом 5 осіб, також 5 осіб відвідують басейн. Аеробікою активно займаються працівники відділу зберігання фондів.

У період шкільних канікул для дітей працівників ЦНБ були організовані різноманітні екскурсії. На весняних канікулах – до Музею природи ХНУ і до аудиторії імені Сінельникова за темою «Досліди з фізики і хімії», екскурсія до «Музею меду» та «Музею Південної залізниці». Під час новорічних свят діти співробітників відвідали цікаві вистави у Театрі опери та балету імені М.В. Лисенка, Українському драматичному театрі імені Т.Г. Шевченка, Будинку актора, Будинку вчених, Харківському Планетарії та

Харківському цирку. Щорічно усі діти до 14 років включно отримують новорічні подарунки. Традиційно у січні проводиться конкурс дитячої творчості під назвою «Дитячий калейдоскоп», в якому можуть взяти участь діти та онуки усіх співробітників університету. Цього року в конкурсі брали участь 250 дітей.

У колективі бібліотеки є традиція у повному складі відзначати Новий рік. Щорічно самодіяльні артисти ЦНБ готують театралізовану виставу. Працівники, що народилися у рік Півня, отримали невеликі сувеніри-символи нового року. Як завжди, була організована новорічна лотерея, багато з учасників якої отримали подарунки.

14.1 Рада дирекції ЦНБ.

Щотижня у ЦНБ проходять наради для завідувачів відділу де заслуховуються актуальні питання роботи та вирішуються невідкладні загальні бібліотечні проблеми.

На засіданнях Ради дирекції ЦНБ у 2016 року заслуховувалися питання про перебіг переобліків у ЦНБ, про підготовку і підсумки проведення різних бібліотечних заходів (конференцій, семінарів, круглих столів, тощо), про підсумки запису першокурсників до ЦНБ та ін.

Наприкінці року були заслухані звіти про роботу і плани на 2017 рік усіх підрозділів ЦНБ.

План роботи на 2017 р.

- *Розглянути «Концепцію розвитку ЦНБ на 2018–2022 рр»*
- *Переглянути склад комісій ЦНБ*
- *Переглянути Положення про роботу комісій ЦНБ*
- *Відновити «Положення про систему підвищення кваліфікації працівників ЦНБ»*
- *Переглянути «Положення про премію імені К. Рубинського»*
- *Розглянути питання про організацію роботи відділів ЦНБ.*

15. ГОСПОДАРЧІ РОБОТИ

Протягом звітного року придбано обладнання:

- відремонтований бібліотечний конвеєр (ЦК)
- новий ліфт для книг (філії)
- металопластикові вікна 18шт.
- пилосос миючий 2 шт.
- матеріали для зберігання фонду національного надбання
- папір для палітурних робіт
- картон палітурний
- плівка поліетиленова
- телефакс
- ламінатор
- акумулятор
- витяжний вентилятор кімната №6 (філії)
- лампа рефлекторна 20 шт.
- мережеві конектори

Виконані роботи:

- Здано макулатури 2650 кг. на суму 4125 грн.
- Відремонтовані водозливні труби філії.
- Утеплено вікон плівкою 60 шт.
- Виконані роботи з ремонту та підготовки до здачі в експлуатацію теплової рамки.
- Виконано ремонт коридору абонементів.
- Отримано спецодяг для бібліотекарів та персоналу обслуговування.
- Виконано 94 заявки на різного роду робіт.
- Вивезено на перезарядку вогнегасників 127 шт., та отримано нових 67 шт.
- Виконується робота з протипожежного захисту.
- Виконано електротехнічних робіт:
 - замінено ламп розжарювання 125 шт., люмінесцентних ламп 37 шт.;
 - відновлено табло «Вихід» 12 шт.;
 - замінено вимикачів та розеток 23 шт.;
 - встановлено додаткові світильники в кімнатах №2 та №7 (філії);
 - відновлено освітлення в кімнаті №14 та відремонтовано світильників 2 шт.

У 2017 р. планується:

- капітальні ремонти – покрівля 7 корпусу, приміщення ПК, та зал філії;
- придбання вікон та сертифікованих дверей для філії;
- встановлення механізму підйому люстр у філії;
- отримання камери відеоспостереження для ЦК та філії як допоміжні;
- придбання москитних сіток на металопластикові вікна;
- виконання ремонту прямих філії та теплового пункту;
- виконання поточного ремонту читальних залів №1, №4;
- придбати для філії вогнегасники ВП–90 2 шт.

16. ПІДСУМКИ

ЦНБ постійно прагне до створення сучасного рівня інформаційного забезпечення освітньої і наукової діяльності університету. На основі вдосконалення автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи і розширення оперативного доступу користувачів до максимально широкого кола інформаційних ресурсів постійно ведеться робота з надання різноманітного спектра сервісних послуг та перетворення бібліотечного простору для комфорту читачів.

Але, разом з тим, існує ряд проблем, які потребують вирішення у новому 2017 році. Це укріплення матеріально-технічної бази бібліотеки, в першу чергу, за рахунок освоєння виділених бібліотеці приміщень у Північному корпусі, проведення капітального ремонту історичної будівлі на вул. Університетській, 23.

У Північному корпусі планується створити сучасний креативний інформаційно-бібліотечний центр для факультетів, які знаходяться у цьому корпусі, а також створити сучасне книгосховище для частини фондів, яку планується перемістити з перевантаженого центрального книгосховища у Головному корпусі університету та з історичної будівлі ЦНБ. Актуальним питанням є створення у ЦНБ лабораторії для реставрації та консервації рідкісних видань і рукописів.

Планується активізувати пошук додаткових джерел фінансування за рахунок залучення грантів та благодійних фондів.

У планах ЦНБ передбачається подальший розвиток електронної бібліотеки та її функцій, надання доступу читачам до найкращих світових інформаційних ресурсів завдяки проектам і співпраці з видавцями електронних ресурсів, комплекс заходів, які направлені на збереження унікальних колекцій та інше.

Директор ЦНБ

І. Журавльова

Учений секретар ЦНБ

В. Малиновська

КЕРІВНИЙ СКЛАД ЦНБ

Директор – Журавльова І.К.

Заст. директора з основних питань – Мохонько Валентина Григорівна

Заст. директора з обслуговування читачів – Бабичева Олена Григорівна

Заступник директора з господарчої роботи – Донець Микола Олексійович

Учений секретар – Малиновська Віра Миколаївна.

ЗАВІДУВАЧІ ВІДДІЛАМИ

БОГАТИРЬОВА Лариса Георгіївна;

БОБРОВА Марина Іванівна;

БУРМАКА Олена Василівна;

ГУЖВА Алла Анатоліївна;

ДАВИДОВА Алла Олександрівна;

ДОНЕЦЬ Вікторія Веніамінівна;

ІЛЬІНА Тетяна Федорівна;

КОРСІКОВА Світлана Іванівна;

КОРОТКОВА Лариса Борисівна;

ЛАЗАРЕНКО Наталія Іванівна;

ПРОКОПЕЦЬ Тетяна Миколаївна ;

РИБАСЬ Надія Іванівна;

САМОХВАЛОВА Ольга Юріївна.

Ст. інспектор відділу кадрів – Лукієнко Тетяна Іванівна.

Голова профбюро – Титова Наталія Олександрівна.

СТРУКТУРА ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

1. Адміністрація

- 1.1. Директор
- 1.2. Заступник директора з основної діяльності
- 1.3. Заступник директора з обслуговування читачів
- 1.4. Заступник директора з господарчої діяльності
- 1.5. Учений секретар

2. Відділ комплектування документів

- 2.1. Сектор комплектування документів
- 2.2. Сектор обліку документів
- 2.3. Сектор списання документів
- 2.4. Сектор книгообміну і обмінних фондів

3. Відділ наукової обробки документів і організації каталогів

- 3.1. Сектор каталогізування вітчизняних документів
- 3.2. Сектор каталогізування іноземних документів
- 3.3. Сектор обробки періодичних видань
- 3.4. Сектор систематизації документів

4. Відділ зберігання фондів

- 4.1. Сектор бібліотечних пунктів на кафедрах університету
„Кафедральна бібліотека”

5. Відділ книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів

- 5.1. Сектор колекцій рідкісних видань
- 5.2. Сектор цінних видань XIX ст. початку XX ст.
- 5.3. Читальний зал № 12
- 5.4. Сектор видань з мистецтва

6. Відділ наукової та художньої літератури

- 6.1. Сектор зберігання нових надходжень літератури
- 6.2. Сектор культурно-просвітницької роботи
- 6.3. Абонемент наукової та художньої літератури
- 6.4. Міжбібліотечний абонемент
- 6.5. Диспетчерська служба
- 6.6. Сектор електронної реєстрації користувачів
- 6.6.1. Ділянка контролю відвідування користувачів

7. Відділ навчальної літератури

- 7.1. Абонемент № 1 (навчальна література для гуманітарних факультетів)
- 7.2. Книгосховище навчальної літератури гуманітарного профілю
- 7.3. Абонемент № 2 (навчальна література для фізико-математичних і природничих факультетів)
- 7.4. Книгосховище навчальної літератури фізико-математичного і природничого профілю

8. Відділ читальних залів

- 8.1. Сектор обслуговування періодичними виданнями з читальним залом № 9
- 8.2. Читальний зал №1 правової, соціологічної та бізнес-інформації
- 8.3. Читальний зал № 2 для студентів природничих факультетів
- 8.4. Читальний зал № 4 для викладачів і науковців
- 8.5. Читальний зал № 6 для студентів гуманітарних факультетів
- 8.6. Читальний зал № 8 іноземної літератури
- 8.7. Диспетчерська служба

9. Відділ фізико-технічної літератури (галузевий відділ) – пр . Курчатова, 31

- 9.1. Абонемент № 5
- 9.2. Читальний зал № 5
- 9.3. Книгосховище фізико-технічної літератури

10. Відділ філологічної літератури (галузевий відділ) – вул. Університетська, 23

- 10.1. Абонемент № 6
- 10.2. Сектор обслуговування з читальним залом №10
- 10.3. Книгосховище
- 10.4. Ділянка контролю відвідування користувачів

11. Відділ вітчизняних та іноземних електронних ресурсів та інформаційного сервісу (галузевий відділ)

- 11.1. Сектор Інтернет-технологій з Центром для користувачів.

12. Науково-бібліографічний відділ:

- 12.1. Сектор інформаційно-бібліографічного обслуговування з читальним залом довідкової літератури № 14 та залом з історії університету
- 12.2. Сектор наукової бібліографії
- 12.3. Сектор інформаційного та бібліотечно-бібліографічного навчання користувачів.

13. Науково-методичний відділ

- 13.1. Ділянка роботи з зональним об'єднанням
- 13.2. Кабінет літератури з бібліотекознавства

14. Відділ автоматизації та програмного забезпечення

- 14.1. Сектор комп'ютерного забезпечення

15. Центр „Вікно в Америку” з читальним залом

16. Служби допоміжних та господарських робіт

- 16.1. Ділянка реставрації та палітурних робіт
- 16.2. Сектор обслуговування засобів механізації та обладнання.



Преззентація книги
 “АД 242. Історія
 мужності, братерства
 та самопожертви” та
 екскурсія бібліотекою
 (17.02.2016 р.)





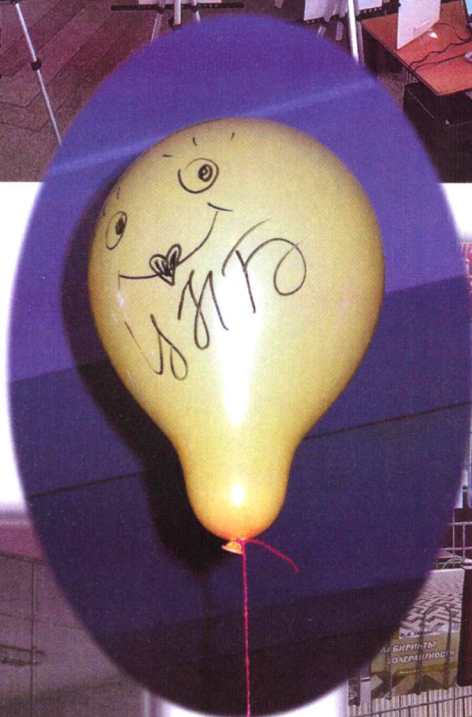
За багаторічну сумлінну працю і з нагоди ювілею ректорат Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна нагородив заступника директора Центральної наукової бібліотеки **Валентину Григорівну Мохонько** медаллю імені В. Н. Каразіна.



У звітному році відбулося нагородження **премією імені К.І. Рубинського 2016 року**. Премію і диплом отримали: зав. кафедри медіа-комунікацій соціологічного факультету, доктор філософських наук, професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **Стародубцева Лідія Володимирівна** та зав. відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна **Боброва Марина Іванівна**.



“Пікнік на узбіччі або
Мандруюча бібліотека”
21 квітня 2016 р.



**“Отъ васъ бо на вся страны вѣсегда добрыи законъ исходить”:
слов’янські джерела в бібліотеках: XVI Кирило-Мефодіївські читання
(24 -25 травня 2016 р.)**





**Інтерактивний
урок англійської
мови
(28.05.2016 р.)**



22 вересня 2016 року Каразінський університет відвідала Надзвичайний та Повноважний Посол США в Україні Марі Йованович. У ході візиту Марі Йованович провела дві зустрічі з представниками громадських організацій Харкова в Інформаційному центрі «Вікно в Америку» Центральної наукової бібліотеки.



“У милому місті моєму”:
ІІ читання, присвячені 130-річчю від дня
народження Варвари Каринської
(30 вересня 2016 р.)





Засідання
Бібліотечної ради
ХНУ імені В.Н.Каразіна
(3.11.2016 р.)





Зустріч з мюзиклом в бібліотеці (листопад, грудень 2016 р.)

